

H O R U S

50

Politikos apžvalga

REIKŠMINGI BALTIJOS INTELEKTUALINIO BENDRADARBIAVIMO KONFERENCIJOS NUTARIMAI

Neseniai Estijoje, Tartu mieste, pasibaigė antroji Baltijos valstybių intelektualinio bendradarbiavimo tautinių biurų konferencija, kurioje Lietuvos delegatai buvo: dr. Trimakas, prof. Ivanauskas ir prof. Jonynas. Mūsų delegatai maloniu estų priėmimu ir geru konferencijos suorganizavimu yra labai patenkinti.

Iš konferencijos svarbesnių nutarimų paminėtina, kad tarpusavio santykiuose sutarta lygiai naudotis prancūzų ir anglų kalbomis. Kultūriniuose santykiuose pirmenybė teikiama prancūzų kalbai. Tokią propoziciją palaikė ir švedai, o taip pat jai pritarė ir estai, kurie anksčiau buvo nusistatę pripažinti santykiams tik vieną šių kalbų. Nutarta dėti pastangas, kad visų Baltijos valstybių universitetai būtų įpareigoti pripažinti kaimyninių universitetų išduotus diplomus, egzaminus ir net užskaitas, kad tuo palengvintų studentams studijuoti kaimyniniuose universitetuose, pažinti kaimyninių kraštų kultūrą. Keistis apmokamais asistentais ir laborantais, o taip pat mokslo priemonėmis, mokslinės vertės dokumentais ir išradimais.

Lietuvos delegacijos narys dr. Trimakas padarė ilgesnį pranešimą ir pasiūlė tarp Baltijos vyriausybių sudaryti intelektualinio bendradarbiavimo sutartis. Tuo reikalu padarytas nutarimas. Prie to nutarimo prisidėjo ir švedų delegatai.

Be to, nutarta, kad būtų padaryta visų Baltijos valstybių mokyklose vartojamų geografijos ir istorijos vadovėlių revizija ir jų turinys, kiek liečia kaimynines valstybes, būtų suredaguotas Tautų Sąjungos nustatytoje dvasioje. Pav., rengiant Lietuvos geografijos ir istorijos vadovėlius, tekstai apie kaimynines valstybes ir jų istoriją turėtų būti pasiūsti kaimyninėms valstybėms juos peržiūrėti ir aprobuoti. Vadovėlių revizijos reikalu tarp Baltijos valstybių siūloma sudaryti sutartis. Klausimas galutinai bus išspręstas gruodžio 9 d. įvykstančioje Baltijos užsienių reikalų ministrų konferencijoje. Suomiai ir švedai prie tokio nutarimo neprisidėjo, nes pas juos rengiant vadovėlius jau naudotasi tuo Tautų Sąjungos nurodymu.

Trečioji Baltijos intelektualinio bendradarbiavimo konferencija įvyks 1937 m. Helsinkyje.

PRANCŪZAI PASTATYS 1.085 LĒKTUVUS

Gruodžio 2 d. Prancūzijos oro ministeris atstovų rūmų komisijoje padarė tą dieną antrąjį pranešimą apie Prancūzijos padėtį ir apie oro laivyno ministerijos politiką tautinės apsaugos srityje. Cot visų pirma pareiškė, kad Prancūzijos aviacijos padėtis, palyginus ją su svetimų didžiųjų valstybių aviacijų padėtimi, yra patenkinama. Toliau oro ministeris kalbėjo apie tai, kas prancūzų aviacijos sumoderninime ir pagerinime per paskutinius trejus metus buvo padaryta. Cot taip pat kalbėjo apie Prancūzijos aviacijos fabriku suvalstybinimo sąlygas, pareiškdamas, kad tuo būdu Prancūzijos aviacijos aprūpinimas lėktuvais ir jų dalimis bus tinkamesnis. Pagaliau oro ministeris kalbėjo apie Prancūzijos oro kariuomenės perorganizavimą, ta proga iškeldamas didelę aviacijos reikšmę Prancūzijos tautinei apsaugai. Baigdamas, ministeris pridūrė, kad kitais metais numatyta pastatyti 1.085 lėktuvus.

Prancūzijos oro ministerio pateikta oro laivyno biudžeto sąmata finansų komisijoje buvo priimta be jokių rezervų.

SOVIETŲ PAAIŠKINIMAS LATVIJAI DĒL ŽDANOVO KALBOS

„Letos“ pranešimu, Sovietų Sąjungos pasiuntinys Rygoje Brodovskis gruodžio 2 d. buvo atsilankęs pas latvių užsienių reikalų ministrį Munterą, kurį painformavo apie Ždanovo kalbą Sovietų Sąjungos kongrese. Ta kalba neseniai iš užsienių šaltinių buvo netiksliai pakartota ir latvių spaudoje. Sovietų Sąjungos pasiuntinys pareiškė, kad gruodžio 1 d. „Tasso“ paskelbtam ir taip pat Sovietų spaudoje pasirodžiusios kalbos tekste nėra nieko, kas galėtų duoti pagrindą įtarti Sovietų Sąjungą agresiniais užsimojimais Latvijos atžvilgiu.

KLAIPĒDOS KRAŠTE BAŽNYČIA VEDANTI NUTAUTINIMO AKCIJA

Lietuvos Keleivis 279 nr. XII. 1 d. savo vedamajame straipsnyje „Dėl mūsų bažnytinės veiklos“, be ko kito, nurodo, kad visame Klaipėdos krašte tesą tik du kunigai, kurie turi drąsos save vadinti lietuviais. Jei kiti lietuviškos kilmės kunigai savo tėvų ir savo giminės užsigina, tai, girdi, sunku iš jų ir norėti, kad jie su meile ir atsidėjimu lietuviams tarnautų. Todėl, esą, nenuostabu, kad lietuviškos pamaldos daugelyje parapijų baigiančios nykti, ir tuo būdu bažnyčia, sąmoningai ar nesąmoningai, prisidedanti prie žmonių nutautinimo ir atimanti jiems jų brangiausią dvasišką turtą.

IR ŠVEDAI STIPRINA ORO LAIVYNĄ

Havaso žiniomis, Švedijos vyriausybė neseniai Vokietijoje užsakė daug didelių bombarduojamų lėktuvų. Jie Vokietijoje užsakyti vien tik dėl to, kad Švedijos pramonė turinti per daug darbo vyriausybės numatyta programai vykdyti.

Tomis pačiomis žiniomis, Švedijos vyriausybė žvalgybinių ir bombarduojamųjų lėktuvų rengiasi pirkti ir Anglijoje.

PRANCŪZAI STIPRINA LAIVYNĄ

Gruodžio 2 d., kalbėdamas atstovų rūmų laivyno komisijoje, karo ministeris Daladier, tarp kitko, pareiškė, kad pagal naują laivyno statybos programą iki 1943 metų numatyta pastatyti penkis naujus karo laivus po 35.000 to ir 10 kreiserių po 10.000 tonų. Tų laivų pastatymas kaštuosias 10 milijardų frankų, kurie bus paskirstyti ketveriems metams.

ANGLIJOS IR SOVIETŲ RUSIJOS KARO LAIVYNO SUTARTIS

Neseniai buvo pasirašyta Londone Anglijos ir Sovietų Rusijos karo laivynų sutartis. Ši sutartis turi didelės reikšmės Sovietų Rusijai, nes ji duoda Sov. Rusijai galimumo padidinti ir išplėsti savo karo laivyną, kuris ligi šiol dar nebuvo atitinkamai išplėstas.

Anglų — sovietų karo laivyno sutartis yra svarbi dėl dviejų politinių faktorių. Pirma, dėl 1935 m. birželio 18 d. pasirašytos anglų—vokiečių laivyno sutarties ir 1935 m. gale buvusios J. A. Valstybių, Anglijos, Prancūzijos, Italijos ir Japonijos karo laivynų konferencijos, kuri pasibaigė be jokių vaisių.

Kaip žinoma, pagal anglų—vokiečių karo laivyno susitarimą, vokiečių laivyno tonažo dydis turėjo būti 35% anglų karo laivyno. Šitas susitarimas savo laiku buvo sukėles didelį nerimą Sov. Rusijoje, kurios laivynas dar nepasiekė tinkamo aukštumo. Po šio susitarimo jėgų santykiai Baltijos jūroje pasikeitė vokiečių naudai. Vokiečiai dabar turi Baltijos jūroje karo laivyną, kurio tonažas siekia apie 150.000 tonų. Prieš tokį laivyną Sov. Rusija gali išstatyti, kol kas, Baltijos jūroje tik 80.000 tonų.

Londono karo laivyno konferencijos nepasisekimas dar labiau padidino Sov. Rusijos susirūpinimą. Šioj konferencijoje dalyvavo tos pačios valstybės, kurios 1922 m. Vašingtone buvo pasirašiusios jūrų ginklavimosi apsiribojimo konvenciją. Ši konvencija apribojo šarvuotųjų statymą ir nustatė kiekvienai valstybei tam tikrą tonažo dydį. Per Londono 1935 metų karo laivyno konferenciją japonai iškelė reikalavimą sulygtinti jų karo laivyno dydį su Anglijos ir J. A. Valstybių. Ligšiolinė proporcija tarp J. A. Valstybių, Anglijos ir Japonijos buvo 5:5:3. Kadangi Anglija ir J. A. Valstybės atsisako patenkinti šį japonų reikalavimą, japonai pasitraukė iš konferencijos.

Vokiečių ir japonų pavojaus akivaizdoje, Sov. Rusija turėjo tinkamai reaguoti į tai ir per derybas su anglais Sovietai pravedė savo reikalavimą, kad jų karo laivynas Baltijos jūroje būtų tinkamai sustiprintas ir būtų, kaip ir vokiečių, 35% anglų karo laivyno. Juodojoje jūroje ir Ramiajame vandenyne Sovietai nėra suvaržyti sutartimis ir ten galės laikyti tokį laivyną, koks bus reikalingas savo reikalams apginti.

VIRŠELIS — VYT. GAVĒNO

Laidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrus

Redaktorius Itn. Urbanavičius

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Miško, 10, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskarininkiams ir kareiviams (tik sau) metams — 5 lt., 6 mėn. 3 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

„Spindulio“ B-vės spaustuvė Kaune.

Užpultajam gintis yra garbinga pareiga

Kariuomenės vado gen. št. plk. Raštikio žodis sąjungos ginkluotoms krašto pajėgoms remti Šančių skyriaus susirinkime XII. 6 d.

Su dideliu malonumu tenka man šiandien čia matyti tokį didelį ir gausingą sąjungos ginkluotoms krašto pajėgoms remti Šančių skyriaus narių ir ginklų fondo rėmėjų susirinkimą ir džiaugtis tamstų kilnaus darbo jau pasiektais labai gražiais vaisiais. Iš aukotojų sąrašo matyti, kad Tamstos bendromis jėgomis esate sudėję net dvidešimt šešius su puse tūkstančių litų. Tai yra didelė Šančių darbo visuomenės auka, kuri bus mūsų kariuomenei ne tik svarbi materialinė, bet ir moralinė parama.

Man netenka išrodinėti, nes visiems mums yra aišku, kad kariuomenė yra visos valstybės, taigi ir visų mūsų bendras reikalas. O jei taip, tai ir visų mūsų bendra pareiga yra rūpintis ir žiūrėti, kad kariuomenė būtų stipri, kad, reikalui ištikus, ji tinkamai atliktų savo pareigą ir visų mūsų neapviltų. O kaip ji gali tai padaryti? Pirmiausia, visų jos narių, pradedant generolu ir baigiant eiliniu kareiviu, tinkamu išsimokslinimu, karišku pasirengimu, aukšta morale, drąsa, pasiaukojimu, tvirta valia ir didžiausiu pasiryžimu geriau žūti, bet laimėti. Tai yra dvasiškai morališki kariuomenės ginklai. Bet jų vienu neužtenka, reikalingos ir techniškos priemonės, materiališki ginklai.

Ir vieni ir antri ginklai yra labai svarbūs, ir vieni kitus papildo. Geriausiai būna tada, kada dvasiškai ir fiziškai gerai parengtas karys gauna į rankas gerą ir patikimą materialią ginklą. Tamstos, gerbiamieji, jau esate suteikę ir teikiate savo kariams ir dvasiškus ir materiališkus ginklus, nes jūsų sudėtos aukos padės kariuomenei įsigyti naujo materiališko ginklavimo turto, o jūsų geri norai ir realus susirūpinimas valstybės saugumu duos kariuomenei ir morališkos paramos

dar labiau ir geriau savo pareigą atlikti ir savo visuomenei atsilyginti.

Mes niekad pirmieji nepanaudosime ginklo kitiems pulti, nes mes karo nenorime, o norime tik taikos. Ginklai mums reikalingi tik tam, kad galėtume lengviau apsiginti, jei kas mėgintų mus pulti ir kėsintis prieš mūsų laisvę ir nepriklausomybę. Užpultajam gintis yra garbinga pareiga, pagaliau, ir užpuolikas, matydamas, kad užpultasis lengvai nepasiduos, bet labai aktingai ginsis, lengva širdimi nedrįs jo pulti. Mūsų didelis susirūpinimas savo ginkluotomis jėgomis išplaukia iš mūsų nuoširdžiausio noro gyventi taikoje ir ramybėje. Tai yra bendras visų mūsų, t. y. ir karių ir ginklų fondo rėmėjų noras.

Džiūgu man pažymėti, kad Šančių visuomenės aukų ginklų fondui sąrašė surašytos darbdavių, darbininkų, įstaigų tarnautojų, agrarininkų, visuomenės organizacijų, karių, mokytojų, mokinių ir atskirų asmenų aukos. Tai rodo, kad bendras valstybės reikalas yra ir bendras visų susirūpinimas ir kad valstybės gynimo reikaluose visi mes esame vieningi.

Negaliu nepabrėžti didelio ir energingo darbo, kurį yra parodęs sąjungos ginkluotoms krašto pajėgoms remti Šančių skyrius, priešakyje su savo valdyba ir jos pirmininku.

Šia proga aš kariuomenės ir savo vardu nuoširdžiai dėkoju sąjungos ginkluotoms krašto pajėgoms remti centro ir Šančių valdybų ponams pirmininkams, Šančių skyriaus valdybos nariams ir visiems gausingiems ginklų fondo rėmėjams. Tamstos padarėte ir dar darote garbingą ir naudingą darbą Lietuvos nepriklausomybės pamatams stiprinti.

Ačiū Tamstoms už tai!

1700 v. 10
Lietuvos kariuomenės
birojas

1 inž. bat. kariai sąjungos ginkluotoms krašto pajėgoms remti Šančių sk. susirinkime atlieka meninę programos dalį

Gausūs sveikinimai kariuomenei

Be „Kario“ Nr. 48 ir 49 paskelbtųjų, dar sveikino kariuomenę jos šventės proga: Telsių vyskupas, gen. Žukauskas, Lietuvos matininkų ir kultūrtechnikų sąjunga, Tautiškosios darbo talkos Grinkiškio skyrius ir visuomenė, Širvintiečiai, Kaišiadorių šauliai, tautiškosios organizacijos ir visuomenė, Taujėnų tautiškosios organizacijos ir visuomenė, S. Kalvarijos m. ir ap. šauliai, organizacijos ir visuomenė, Kretingos organizacijos ir visuomenė, Merkinės visuomenė, Gelvonių šaulių būrys, organizacijos ir visuomenė, Bajorų būrio šauliai, Dusetų val. organizacijos ir visuomenė, Kruonio tautiškosios organizacijos ir visuomenė, Užuguoščio tautiškosios organizacijos, šauliai, jaunaliuviai, tautininkai, jaunieji ūkininkai, pradžios mokyklos mokiniai ir visuomenė, Marijampolės visuomenė, Liudvinavo apyl. organizacijos ir visuomenė, Kvedarnos šaulių būrys, Duokiškio šaulių būrys ir organizacijos, Vilkaviškio šauliai ir visuomenė, Kvetkų organizacijos ir visuomenė, Pag. Panemunės šauliai, šaulės, santariečiai ir visuomenė, Ragelių visuomenė, tautiškosios ir katalikiškosios organizacijos, L. K. K. Savanorių S-gos Kauno skyrius, Smilgių katalikiškosios draugijos ir visuomenė, Stakių šauliai, pavasarininkai, tautininkai ir visuomenė, Krakių visuomenė, Vilkijos ir Pavilkijos šaulių būriai, Raseinių visuomenė, Debeikių šauliai ir visuomenė, Telsių m. ir ap. visuomenė, Palangos visuomenė, Pocelonių organizacijos, Rybiškių šauliai, Ž. Panemunės šaulių būrys, Butrimonių šauliai, organizacijos ir visuomenė, Utenos organizacijos ir visuomenė, Šiluvos šauliai, organizacijos ir visuomenė, Ilguvos tautiškosios organizacijos ir visuomenė, Butkiškės „Pavasario“ kuopa, Šėtos val. organizacijos ir visuomenė, Rokiškio visuomenė, Bagaslaviškio organizacijos ir visuomenė, Aukščųjų šaulių būrys, Užpalių visuomenė, Šančių šaulių būrys, Kybartų šaulių būrys, Skemonių šauliai, organizacijos, ir visuomenė, Viešvilės šaulių būrys, Panemunėlio šauliai ir visuomenė, Tauragės visuomenė, Židikų organizacijos ir visuomenė, Dauglaukio šauliai ir apyl. gyventojai, Antalieptės visuomenė, Vasaknų visuomenė, Aluntos šaulių būrys, Kaltinėnų šauliai ir visuomenė, Suvainiškio šaulių būrys, Pajėslio šaulių būrys, Rokiškio L.K.J. „Pavasario“ Fed. Raj. Valdyba, Anykščių „Pavasario“ rajono kuopų atstovai, Leipalingio „Pavasario“ kuopa, Pajūrio šaulių būrys ir visuomenė, Šunskų šaulių būrys, Garliavos organizacijos ir visuomenė, Alovės šaulių būrys, V. V. S. skyrius, L. T. S. apylinkė, L.T.J. „Jaunosios Lietuvos“ S-gos skyrius ir jaunieji ūkininkai, Vendžiogalos visuomenė, Duokiškio šaulių būrys ir organizacijos, Linkuvos visuomenė ir šauliai, Kaltinėnų šauliai ir visuomenė, Ariogalos šauliai, organizacijos ir visuomenė, Žibartų šauliai ir visuomenė, Šakių m. ir ap. gyventojai ir organizacijos, Veliuonos šauliai ir visuomenė, VI. Putvinskio Kauno šaulių būrys, Alsėdžių tautiškosios organizacijos ir visuomenė, Židikų organizacijos ir visuomenė, Vilkaviškio šauliai ir visuomenė, Kybeikių šaulių būrys, Debeikių šauliai ir visuomenė, Kretingos organizacijos ir visuomenė, Mažeikių „Angelaičių“ pulkas, Biržų „Pavasario“ F. R. valdyba ir kuo-

pos, L. K. J. „Pavasario“ s-gos Mažeikių mergaičių kuopa, Lukštiečiai, Šilėnų geležinkelių st. šaulių būrys, Anykščių šauliai ir visuomenė, Pagėgių šauliai ir visuomenė, Seinų valst. gimnazija, Kariuom. Intendantūros tarnautojų šaulių būrio steig. susirinkimas, Saločių šaulių vyrų ir moterų būriai, Biržų L. K. M. D-jos rajono valdyba, Lauksargių visuomenė, Šiaulių val. būrio šauliai, organizacijos ir visuomenė, L. K. J. „Pavasario“ s-gos Mažeikių vyrų kuopa, L. Katalikių Moterų D-jos Mažeikių skyrius, Svedasų visuomenė, Zarasų parapijos katalikiškosios organizacijos, Katalikų Veikimo Centro Panevėžio rajono valdyba, Pakruojo šaulių būrys ir kitos tautiškosios organizacijos, Kauno ugniagesiai, Alksnėnų šauliai ir visuomenė, Žeimelio ev. liut. parapijos klebonas, Švėkšnos šaulių būrys, tautinės organizacijos ir visuomenė, Simno organizacijos ir visuomenė, Balbieriškio vyrų ir mergaičių „Pavasario“ kuopos, Ubiškės visuomenė, Gruzdžių visuomenė, Taujėnų tautiškosios organizacijos ir visuomenė, Tryškių šauliai, tautininkai, jaunaliuviai, ugniagesiai ir katalikiškosios organizacijos, Želvos visuomenė, Liudvinavo organizacijos ir visuomenė, Žeminių visuomenė, Obelių organizacijos ir visuomenė, Laukupėnų — Moškėnų šaulių būrys, Šipylių visuomenė, Gelvonių šaulių būrys ir organizacijos, „J. L.“ S. Andrievajo apylinkės suvažiavimas, Baisogalos šauliai, tautininkai, jaunaliuviai ir visuomenė, Rudaminos visuomenė, Lietuvos Stačiatikių Eparchijos Taryba, Kauno paštininkai šauliai ir jaunaliuviai, K.V.C. Vilkaviškio Rajono Valdyba, L.K.J. „Pavasario“ S-gos Šilalės Rajono Valdyba, Telsių katalikų vyrų rajonas, Kražių katalikiškoji visuomenė, Rusnės visuomenė, Lietuvos pasiuntinybės ir konsulato Rygoje personalas, Antakalnio šauliai ir Žaliakalnio jaunaliuviai su Žaliojo kalno visuomene, Jonavos geležinkelių st. šaulių būrys ir visuomenė, Radviliškio visuomenė, Viekšnių organizacijos ir visuomenė, Mažeikių organizacijos ir visuomenė, Ukmergės m. ir ap. visuomenė, Apeliacinių Rūmų pirmininkas, Lietuvos karo attaché Maskvoj, Meškuičių šaulių būrys, Varnių visuomenė, Papilės šaulių būrys, organizacijos ir visuomenė, Kauno valst. amatų mokyklos mokytojai, tėvai ir mokiniai, A. Panemunės organizacijos ir visuomenė, Surviliškio jaunaliuviai, Raseinių apskr. taryba, Žydų karių, dalyvavusių Lietuvos nepriklausomybės atvadavime, sąjunga, Klovainių Cecilijos choras, Šiaulių pavasarininkai, L. K. J. „Pavasario“ s-gos Vilkaviškio Regiono Valdyba, Kupiškio katalikiškosios organizacijos, „Židinio“ redakcija, Labūnavos visuomenė, L.K.J. „Pavasario“ Raguvos kuopa, Raguvos šauliai, organizacijos ir visuomenė, Smilgių organizacijos ir visuomenė, Kelių pradžios mokykla, Paberžės pradžios mokykla, Tryškių st. šauliai geležinkelininkai, Seredžiaus ap. šauliai, organizacijos, mokyklos ir visuomenė, Daugų ap. visuomenė ir organizacijos, Panevėžio vyrų gimnazijos karinio rengimo būrelis, Vanagų šauliai ir gyventojai, Kalvių ap. tautiškų organizacijų nariai ir visuomenė.

Pritrūkę šovinių, daina nugalėdavo priešą

Lietuvos išsivadavimo kovų geriausias liudytojas yra Nežinomojo Kareivio kapas ir žuvusiems dėl Lietuvos laisvės paminklas. Greta jų dar turim ir gyvųjų paminklų, kurie byloja apie pereitus, ertškėčiais nuklotus, kelius, kol iškovojom seniai mūsų išsvajotąją laisvę. Tai mūsų laisvės kovų invalidai. Čia paminėsime ne tik kuklųjį didvyrį, bet ir vaikščiojantį išvaduotos Lietuvos laukais gyvąjį paminklą.

Jonas Sanda gimė 1902 m. Seinų apskr., Andriejavo valsč., Švenčiškių kaime. 1919 m. vasario 18 d. stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Naujai besiorganizuojančiame 1 p. pulke, kaip gerai prasilavinęs, iš karto stoja į mokomąją kuopą, o pirmojo šaukimo naujokus jau moko 9 kuopoje kaip instruktorius. Jaunas, gabus berniukas savo išsiprūsinimu pralenkia kitus, bet kartu gauna ir atsakingas pareigas. Birželio pradžioje, vadovaudamas būriui ties Alunta, kautynėse su bolševikais gauna pirmąjį kovos krikštą. Savo sumanumu laikinai sutrukdė bolševikams patogiam kalnelyje įsirengti kulkosvaidžių lizdą ir tuo išgelbėjo mūsų bateriją. Šiose pirmose kautynėse, sumaniai veikdamas, padėjo savo daliniui pasitraukti į patogesnes pozicijas, o pats, pasitraukdamas, ant savo pečių išnešė vieną nusilpusį kareivį.

Jau garsiose Salako paėmimo kautynėse Sanda dalyvauja, kaip prityręs karys ir būrininkas. Nuolat verdančioje kovoje ties Auštrakalnio, Šožinės ir kt. kaimais taip smarkiai su savo būriu puolė keleriopai stipresnes ir gausesnes priešų jėgas, kad tie, palikę kulkosvaidį, gurguolę su arkliais, lauko virtuvę, telefoną, daug šautuvų ir šovinių bei kito turto, greitai paspruko. O pačio Salako paėmimo metu, kai per dvyliką valandų priešas darė net vienuolika puolimų ir kiekvieną kartą buvo atmuštas, tai Sanda iki tiek sugebėjo paskatinti savo kareivius, kad šie, įsakius pasitraukti, nė vienas nekilo iš savo vietos, bet kovėsi toliau. Pro jo būrį priešas jokiū būdu neprasiveržė ir turėjo pasitraukti, matydamas tokį lietuvių karių atkaklumą.

– Jeigu pavaizduoti tikrąjį mūsų Sandos narsumą ir sugebėjimą vadovauti, tenka prisiminti kautynes ties Pūsliais. Čia pajutęs didelę priešų jėgą ir smarkiausią priešų ugnį, neradęs fizinių jėgų galimumo pasipriešinti, grandinėje gulintiems kareiviams įsakė dainuoti ir šie, jam vedant, užtraukė dainelę: „Ei, valio, valio, Lietuva!..“ Bolševikai pamane, kad iš jų tyčiojasi, vadinasi, yra stipri jėga, nusigando, o Sanda, tuo pasinaudodamas, puolė priešą ir net dar užėmė du gretimus kaimus.

Užimant Zarasus, Sanda su savo būriu įėjo į miestą dainuodami, bet čia jo būrio dainą sustabdė stipri priešų kulkosvaidžių ugnis. Liūdniausia buvo tai, kad kareiviai beveik visai neturėjo šovinių, na, o su gėda trauktis atgal lyg ir nedera. Todėl išsipylė į grandinę dainą tęsė toliau, kuri, matyt, priešą paveikė ir jie skubiai pasitraukė. Vadinasi, vėl lietuviškoji daina nugalėjo priešų ginklą.

Nuo Zarasų iki pat Daugpilio priešą teko vaišinti ugnimi. Pagaliau, prie pat Daugpilio, Kalkūnuose, smarkaus priešų artilerijos šaudymo metu mūsų Sandai tenka viena nemaloni skeveldra, kuri jį padaro 80% nustojusiu darbingumo karo invalidu. Tenka pabrėžti, kad dėl smarkios priešų artilerijos ugnies prie sunkiai sužeisto Sandos visą valandą niekas negalėjo prieiti ir suteikti jam pirmąją pagalbą.

V. p. J. Sanda, karo invalidas

Sanda po sužeidimo pragulėjęs apie metus laiko ligoninėje, vėl grįžo į savo mylimą 1 p. p. pulką ir čia, jau lenkų fronte, vėl dirbo tiek, kiek jo sveikata leido. Načioje, kaip ūkio kuopos būrininkas, vėl išgelbėjo iš priešų nelaisvės jam pavestus 9 gurguolės vežimus, kai tuo tarpu vienas dalinys, nespėjęs orientuotis, pateko į lenkų rankas.

Jo tėviškei esant neutralioje zonoje, parvykęs namo buvo lenkų suimtas ir teisiamas, kaip Lietuvos karys. Pabėgęs iš lenkų, Sanda grįžo į laisvąją Lietuvą ir stojo tarnauti prie Karo Muziejaus. Čia ir šiandien jis tebetarnauja.

Jonas Sanda už narsumą apdovanotas Vyčio kryžiumi. Be to, turi savanorių kūrėjų, nepriklausomybės ir D. L. K. Gedimino ordino III laipsnio medalius.

J. Brč.

Nepriklausomybės kovų dalyvi! Geriausia atsiminsi savo garbingas kovas dėl Lietuvos nepriklausomybės, skaitydamas „KARĮ“. Čia rasi daug sau pažįstamų aprašymų ir kovos draugų.

Keli jojimo mokslo istorijos bruožai

(Žiūr. „Kario“ Nr. 49).

Vokiečių mokykla. Po Versalio jojimo akademijos uždarymo, jojimo mokslas, prancūzų emigrantų atneštas Vokietijon, greitai buvo priimtas Hannoverio karo jojimo mokykloje, kuriai dabar daug įtakos turi italų mokyklos sistema. Jojime vokiečiai viršija prancūzų savo kantrumu ir ištverme, bet prancūzas nugalė vokiečių savo lengvu svoriu ir įgimtu švelnumu prie arklio. Be to, didelį vaidmenį vaidina ir arklių kokybės lygis. Boucher sistema, surengiant arklių pavadžiais ir prilaikymas blauzdomis, dar ir šiandieną yra kaip taisyklė vokiečių jojime.

Austrų jojimo sistema, išdirbta Militär-Reit-Lehr Institut, vartojama Čekoslovakijoje, Jugoslavijoje ir Bulgarijoje, iš arklio reikalauja visiško paklusnumo, bet daugiau kreipia dėmesį į gražią, elastingą jojiko sėdėseną, negu į energingą arklio pastatymą.

Italų mokykla. Turis įgimtų jojimo gabumų, Pinerolo karo mokyklos instruktorius kpt. Federiko Caprilli (1870—1907), prisiziūrėdamas į laisvėje esančius arklius, priėjo išvadą, kad savo prigimties dėka laisvas arklys atlieka visus judesius labai lengvai ir kiekviename savo judesy išlaiko natūralią lygsvarą. Todėl kpt. Caprilli nustatė, kad taisyklingas arklių išjodinėjimas privalo duoti tą patį, t. y., išmokyti arklių, turint ant savęs raitelį, išlaikyti tuos pačius lengvus, švelnius judesius, kuriuos jis išlaiko būdamas laisvėje. Vadinasi, raitelis privalo mokėti visais atvejais prisitaikyti prie natūralios arklio lygsvaros ir niekad joku būdu jos nesutrukdyti. Visų pirma tas reikalauja raitelio svorio pernešimo ant arklio priekio, aplengvinant užpakalines kojas, kurios duoda arkliui impulsą, kaip kad motoras mašinai.

Jau anksčiau d'Aure smarkiai kritikavo surengimą arklio užpakalio, bet vienok XIX a. gale beveik visur viešpatavo arklio užpakalio apsunkinimo ir priekio ap-

Prancūzų Saumur'o mokyklos ekipos kpt. Bizard su arkliu Trévoux šoka per kliūtį

lengvinimo teorija. Buvo manoma, kad tik tuo būdu arklys gali išpildyti jam statomus reikalavimus.

Kpt. Caprilli suprato arklio užpakalinių kojų reikšmę, bet turėjo minty, kad prie to lengviau prieiti dažnu pratimu šokti per kliūtis, ypač įvairioje vietovėje. Laisvas arklys, kada nori peršokti griovį ar tvorą, susirenka pats savaime, paduoda užpakalines kojas priekin mažiau ar daugiau, žiūrint reikalo, ir išmeta priekin savo kūną.

Toks nuolatinis arklio treniravimas, pirmiau laisvėje, vėliau su raiteliu, išdirba arkliui raumenis ir taisyklingą užpakalinių kojų pastatymą, bet joku būdu jų nesurengiant — pavarant į priekį.

Po šokimo taip pat arklio užpakalis turi būti lygiai aplengvintas, kadangi tik tuo būdu arklys gali susirengti užpakaliu, t. y., užmesti užpakalines kojas po savo centru, su kuriuo šiame momente turi sutapti raitelio svoris. Išlaikymas arklio natūralės lygsvaros su raiteliu yra italų jojimo sistemos aukso raktas.

Antras geras italų sistemos dalykas, tai pažinimas arklio charakterio, mokėjimas išnaudoti jo gabumus. Raitelis turi sutapti su arkliu ir sudaryti vieną judomą daiktą.

Arklių išjodinėjimas turi būti atliekamas įvairioje vietovėje, daug zovaduojant, dažnai šokant per kliūtis, pradedant nuo pačių paprasčiausių ir baigiant prie sunkių, komplikuočių. Sėdėsenos pamatu yra elastingas prisitaikymas prie arklio, tvirtai prispaustas nejudomas kelias, blauzdos prie ar už pavaržos, stiprus kulnies traukimas žemyn ir lengvas pėdos priekin pasukimas į lauko pusę.

Kaip prisipažįsta ir patys italai, kpt. Caprilli sistema nebuvo suglausta į taisykles, kadangi čia viskas priklauso nuo atskiro individo — arklio ir nuo aplinkybių, kuriomis atliekamas arklio darbas. Užtenka paimti keletą fotografijų paties kpt. Caprilli šokimo per tas pačias kliūtis, ir pamatysime sėdėsenoje šiokių tokių skirtumų. Tai pareina nuo paties arklio.

Italų jojimo sistema buvo sulaukusi senų mokyklų sekėjų didelės kritikos. Kpt. Caprilli niekad nemokino patraukti per daug trumpai kilpas. Pagrindinis jo reikalavimas, tai kūno padavimas pirmyn šokant per kliūtis, kas buvo priešinga senoms sistemoms.

Patys kliūčių šokimai dar neduoda pilno arklio išdirbimo. Svarbiausias dalykas, tai darbas įvairioje vietovėje. Šioje srityje italų sistema davė puikius rezultatus, tai nusileidimai nuo kalnų.

Drenaže (aukštojojo jojimo mokykloj) italų jojimo sistema nedavė gerų rezultatų „Du cheval d'Armes“ 1928 m. olimpiadoje Amsterdame arkliai, mokomi italų sistema, neužėmė nė vienos vietos, nors davė puikius rezultatus šokimuose ir lenktynėse su kliūtimis, bet toli atsiliko geriausiai išjodinėto arklio konkūruose.

Patyrimai rodo, kad italų sistema neužtikrina pilno paklusnumo valdyje, išpildyme daug kitų uždavinių ir kad didelių gabumų raiteliai lengva ranka šiame atsitikime negali priversti savo arklius prie absoliutiško pilno vykdymo, kadangi toje srity mažai kreipia dėmesio.

Anglų mokykla. Anglai visų pirma vertina arklių drąsą, ištvermę ir sugebėjimą nugalėti natūralias kliūtis įvairioje vietovėje. Jie nepripažįsta aukš-

tosios jojimo mokyklos, kuriai daro užmetimus, kad ji silpnina arklių prigimtus gabumus. Idealus anglams arklys yra gunteris, medžioklės arklys puskraujis, gali gerai zovaduoti po balnu ir lengvai šokantis. Anglai taip pat mažai kreipia dėmesio į konkūrus, samprotaudami, kad tai nėra tikslas, bet tik kaip priemonė arklio išjodinėjime. Geras šokikas anglui turi reikšmės tik medžioklėje ir kaip karo arklys. Anglija yra turtinga arklių auginimo šalis. Arklių sportas yra be galo išsiplėtęs: lygios lenktynės, su tvoromis, lenktynės su kliūtimis, medžioklėmis ir polo.

Lygios lenktynės reikalauja iš raitelio didelio jausmo, greito orientavimosi ir kiekvienu momentu sugebancio išreikalauti iš arklio maximumą greičio. Steeple-chase reikalauja daug drąsos nugalint naturalias kliūtis, kuriose dzokėjai su dideliu nenoru dalyvauja dėl nelaimingų kritimų. Konkūrai yra kaip egzaminai arkliams medžioklėje ir kariuomenėje.

Anglų raitųjų sportas — medžioklės paskolintas iš Prancūzijos, kuris, kaip ir polo, paeina iš Indijos. Šia kryptimi ir eina pas anglus arklių išjodinėjimas: išplėtimas arklio greičio ir sugebėjimo nugalėti pasitaikiusias vietovėje kliūtis ir paklusnumo. Be to, abejuose atsitikimuose jie stengiasi išdirbti pas arklių pamėgimą savo specialybės. Gunteris, užgirdęs rago balsą ir šunų varymą, sunkiai duodasi išlaikomas vietoje, o polo arkliai dažnai vejasi sviedinį be jokių nurodymų. Todėl gunterių išjodinėjime anglai kreipia ypatingą dėmesį į naturalių kliūčių šokimus.

Anglai visuomet joja ant ilgų pavadžių, duodami arkliui pilną kaklo ištiesimo laisvę.

Kavalerijoje dar yra vartojama Boucher sistema, nuo kurios anglai paėmė visa tai, kas buvo gero. Rei-

kia pastebėti, kad visi anglų kavalerijos arkliai, kaip karininkų taip ir kareivių, kasmet tam tikru sezono laikotarpiu dalyvauja medžioklėje su šunimis.

Jojimo programa kariškoje jojimo mokykloje Weedon susideda iš: jodinėjimo jauno arklio po balnu, su pažindinimo su polo žaidimu ir medžioklėje su kliūtimis. Pagrindu amerikoniškos arklių išjodinėjimo sistemos yra paimtas iš cow-boy'ų. Akrobatiškas jojimas buvo žinomas „laukinio jojimo“ — jungiant primityvų jojimą su voltežiravimu.

I š v a d a. Arklio paskirtis, eiti pirmyn, pirmyn ir visuomet tik pirmyn. Motonu, danciančiu arkliui judesį, yra jo užpakalis, priešis tik ji pektu. Iš čia išeina neleistinas dalykas — arklio nardas vietoje. Arklio užpakalinių kojų valdymas yra būtinumas, tai galima pasiekti kombinuojant blauzdos veikimą su švelniu rankos veikimu.

Laisvėje arklys išlaiko savo padėtis dėka natūralės lygsvaros, kurią sugeba puikiai išnaudoti kaip judesys, taip ir šokant per kliūtis.

Su raiteliu lygsvara yra pakeičiama, todėl pilnu ir tikru arklio išjodinėjimu yra gražinimas jo pirmykščios lygsvaros.

Pirma sąlyga turi būti raitelio svorio prisitaikimas prie arklio svorio centro, t. y., aplengvinimas arkliui užpakalio ir davimas pilnos kaklo ir galvos laisvės.

Surengti arklių, tai reiškia valdyti jį po savo svorio centru. Arklys teisingai surengtas sugebės prie kiekvieno raitelio reikalavimo pakelti galvą ir pernešti savo svorį ant užpakalio, kaip jis yra pripratęs daryti būdamas laisvėje.

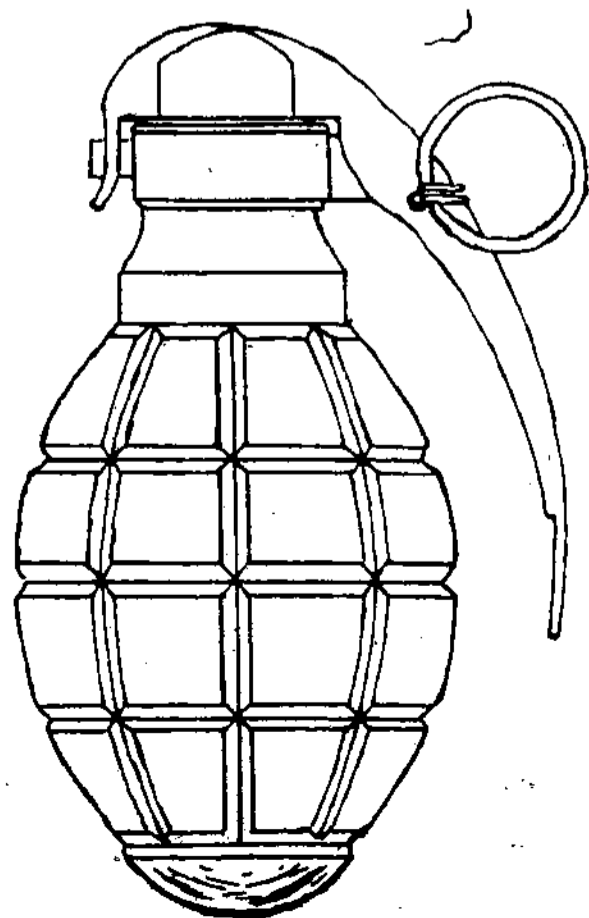
Ltn. Kukta

Rankinės ir šautuvinės granatos

(Žiūr. „Kario“ Nr. 49)

Prancūzų 1916 m. pavyzdžio rankinė granata „F. 1“

Užtaisytos granatos svoris 630 gr. Sprogstamojo užtaiso svoris 60 gr. Granatos liemuo špižinis, paviršius išpiaustytas keturkampiais, kad duotų daugiau skeveldrų. Granata aprūpinta automatiniu 1916 m. B degtuvu, kuris į granatą įsukamas tik prieš vartojimą.

Prancūzų 1916 m. rankinė granata „F. 1“

ma. Automatinio 1916 m. B degtuvo aprašymą žiūr. „Kario“ 48 nr.

Granatos svaidymas.

Paėmus granatą dešiniąja ranka už liemens taip, kad degtuvo svirtis būtų į delno pusę, kairiąja ranka ištraukti saugiklį ir mesti granatą į taikinį. Granata sprogsta po 5 — 7 sekundžių ir duoda daug skeveldrų, kurios kaunamai veikia iki 20 m.

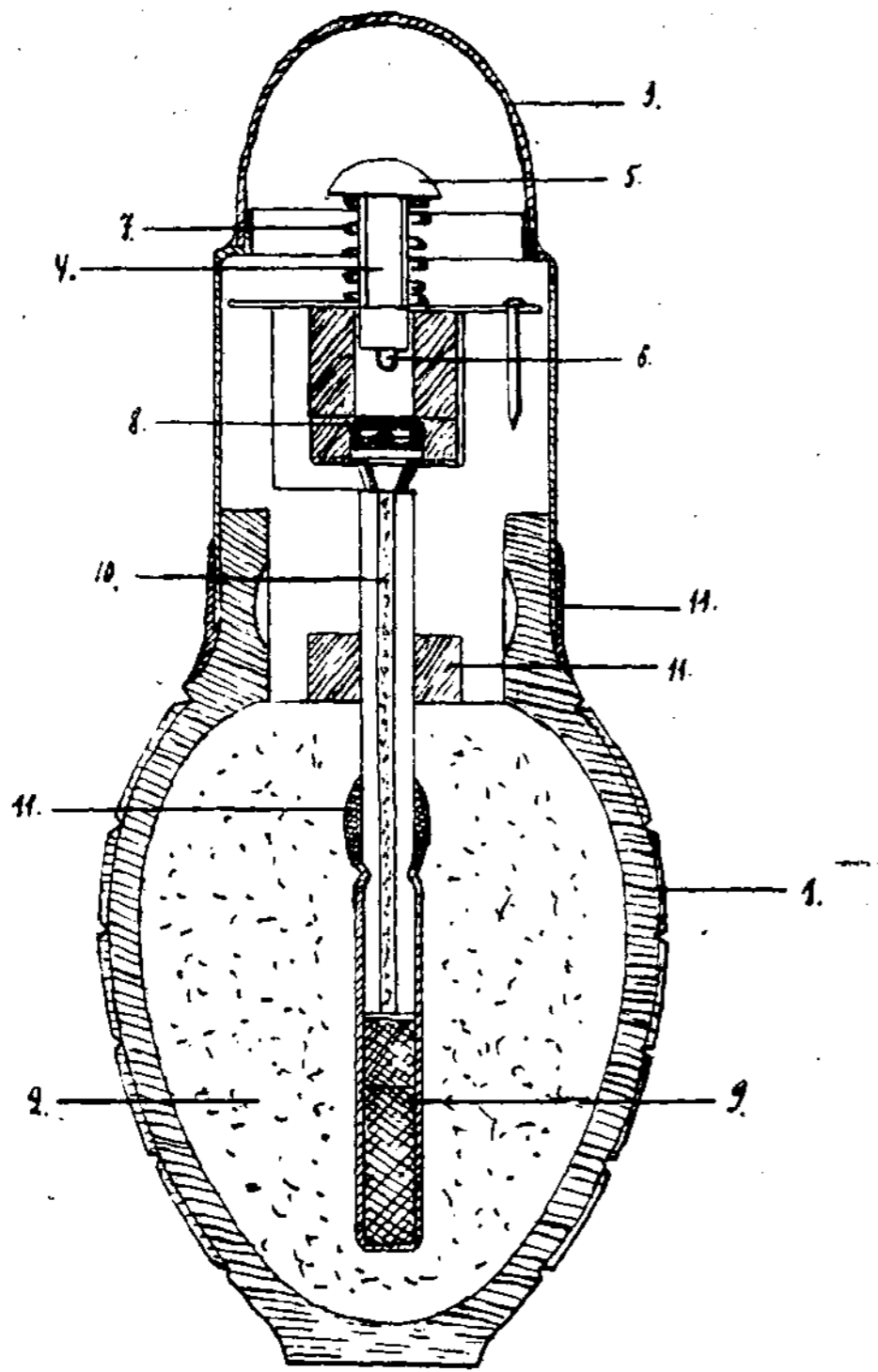
Ši granata plačiai vartojama lenkų kariuomenėje.

Prancūzų rankinė granata „Citron-Foug“

Užtaisytos granatos svoris 550 gr. Sprogstamojo užtaiso svoris 90 gr. Granatos liemuo geležinis, išpiaustytu paviršiumi. Degtuvai įstatyti į granatos liemenį ir pridengtas kepuraitė, kuri vašku pritvirtinta prie granatos liemens.

Granatos dalys

1. Granatos liemuo.	7. Skeltuvo spyruoklis.
2. Sprogstamasis užtaisas.	8. Kapsiulis.
3. Kepuraitė.	9. Detonatorius.
4. Skeltuvas.	10. Distancinė medžiaga.
5. Skeltuvo galvelė.	11. Izoliacija.
6. Skeltuvo snapiukas.	

Prancūzų rankinės granatos „C. F.“ piūvis

Granatos paruošimas ir svaidymas

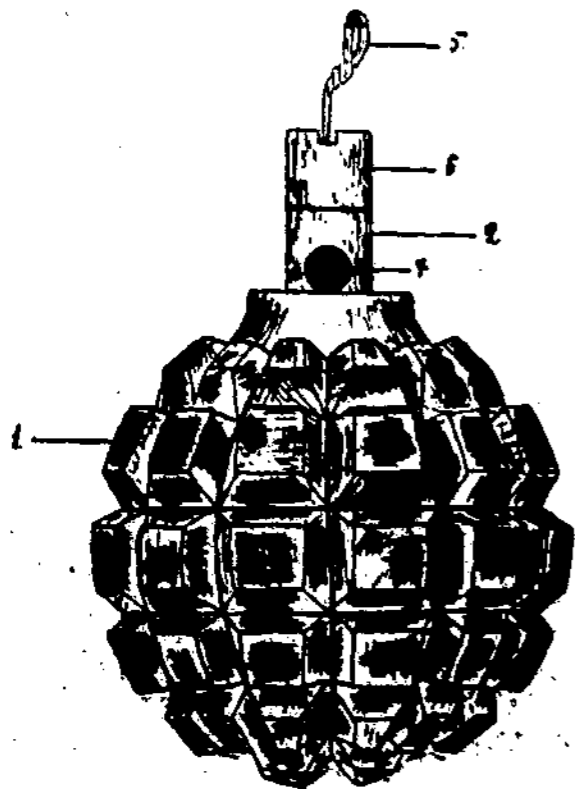
Paimti granatą dešiniąja ranka už liemens. Kairiąja ranka nuimti kepuraitę. Apvertus granatą skeltuvo galvele žemyn, suduoti į ką nors kietesnio: į medį, akmenį, šautuvo buožę ir pan. Mesti granatą į taikinį. Laikyti rankose uždegtą granatą draudžiama. Taip pat draudžiama anksčiau laiko nuiminėti granatos kepuraitę. Granata sprogsa po 5 sek. ir duoda daug skeveldrų.

Sudavus skeltuvo galvele į kietą daiktą, skeltuvo spyruoklis susispaudžia, skeltuvas pasiduoda pirmyn ir savo snapeliu įskelia kapsiulį. Nuo kapsiulio liepsnos užsidega distancinė medžiaga, o nuo pastarosios detonatorius.

Nesprogusios granatos naikinamos vietoje. Ši granata vartojama lenkų kariuomenėje.

Vokiečių rutulinė rankinė granata

Užtaisytos granatos svoris apie 800 gr. Sprogstamojo užtaiso svoris apie 100 gr.

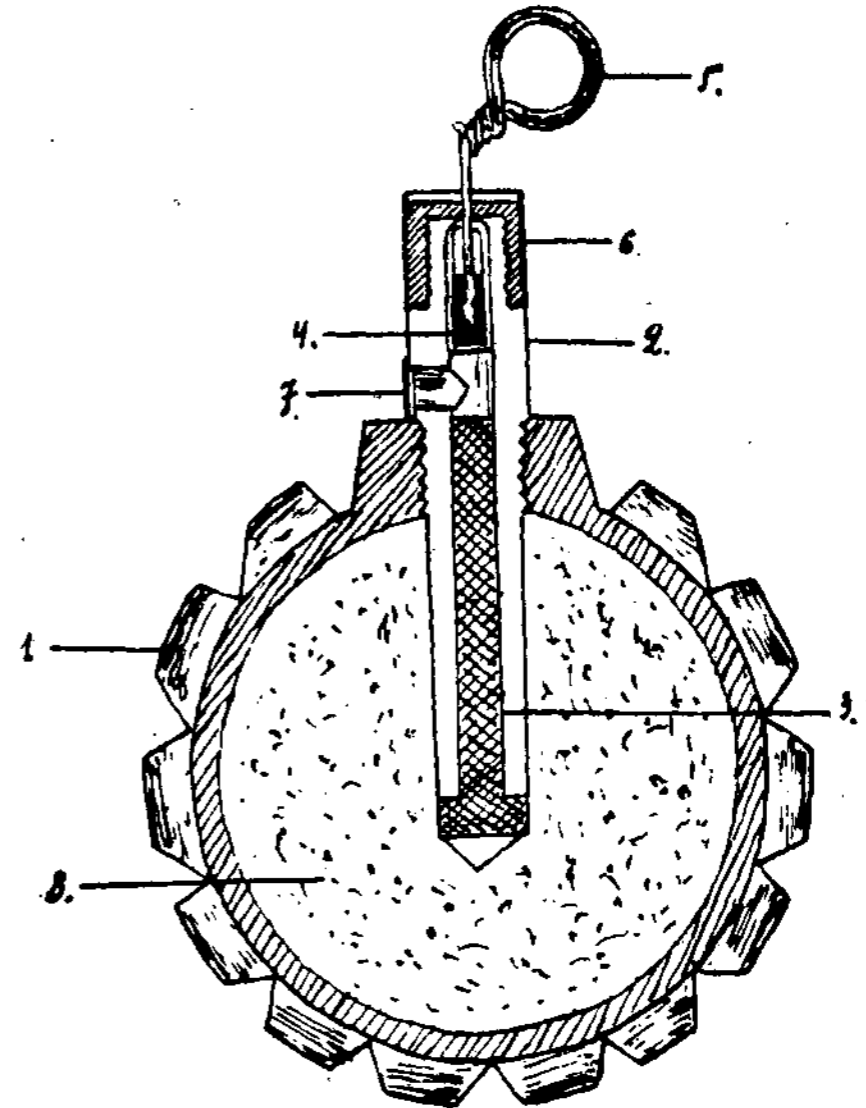
Vokiečių rankinė rutulinė granata

Granatos dalys

1. Granatos liemuo.
2. Degtuvo vamzdelis.
3. Presuotas parakas.
4. Uždegamoji medžiaga.
5. Trauktukas.
6. Degtuvo kepuraitė.
7. Anga dujoms išeiti.
8. Sprogstamasis užtaisas.

Granatos paruošimas svaidymui

1. Nuõ apatinio degtuvo galo nuimti juostelę, saugojančią degtuvą nuo drėgmės.
2. Atsuktuko pagalba atsukti granatos dangtelį.
3. Įsukti degtuvą į granatos liemenį. Įsukant degtuvą laikyti pirštais už viršutinės degtuvo dalies, bet jokiū būdu ne už trauktuko.

Rutulinės granatos piūvis

Granatos svaidymas

1. Paimti granatą dešiniąja ranka už liemens.
2. Virvutės kabliuką (kurį tam reikalui specialiai turi granatų svaidytojas) užkabinti už trauktuko auselės.
3. Kairiosios rankos smarkiu judesiu ištraukti trauktuką iš degtuvo.
4. Mesti granatą į taikinį.

Granata sprogsa po 7 sek., skeveldros kaunamai veikia iki 150 — 200 m.

Trauktukui ištraukti vartojama atskira virvutė, kurios viename gale yra kabliukas, kitame — atsuktukas granatos dangtelui atsukti. Jeigu atsuktuko nėra, dangtelį galima atsukti durtuvo pagalba arba atsuktuku, vartojamu šautuvui išnarstyti. Trauktukui ištraukti, jo auselė gali būti užkabinama už grustuvo, sagos ir pan.

Saugumo priemonės

1. Trauktuką traukiant, dešinėsios rankos pirštų nelaikyti ant degtuvo ties anga dujoms išeiti, nes labai lengvai galima nusideginti pirštus.
2. Trauktuką ištraukus, granatą neatidėliojant mesti.
3. Metus granatą, gulti arba slėptis už uždangos.
4. Nešioti granatą su įsuktais degtuvais.

Panašaus tipo granatą turi ir rusai. Ji vadinama „rusų rankinė granata vokiško tipo“. Granatos įrengimas visiškai toks pat, kaip ir vokiečių granatos. Be to, ir vokiečiai turi šio pavyzdžio granatą kitos paviršutinės išvaizdos. Apatinė granatos dalis supiaustyta keturkampiais, viršutinėje dalyje trys lygios juostos.

Vokiečių kiaušininė rankinė granata

Kiaušininė granata turi visas ginamosios granatos savybes: didelę sproginimo jėgą ir duoda daug skeveldrų. Granata susideda iš dviejų pagrindinių dalių: liemens ir degtuvo. Užtaisyta granata sveria, apie 320 gr.

Granatos liemuo

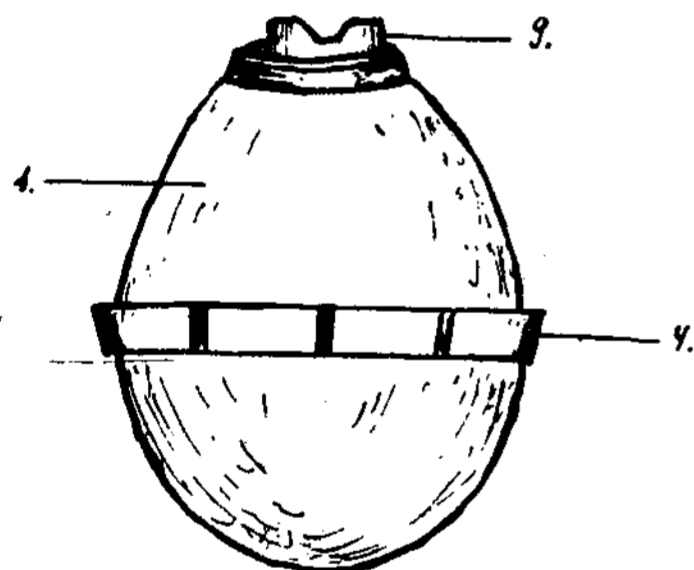
Granatos liemuo špižinis, kiaušinio formos. Liemens ilgis 6 cm, plotis 4,5 cm. Liemens sienos kai kuriose vietose siekia iki 1 cm storumo. Iš oro pusės liemenį apjuosia špižinė juosta, reikalinga patogesniai granatos laikymui užtaisant ir svaidant.

Viršutiniame gale liemuo turi graižtvuotą langą dangteliui, kuriuo jis paprastai ir būna uždarytas. Užtaisant granatą, dangtelis išsukamas ir į langą įsukamas degtuvas.

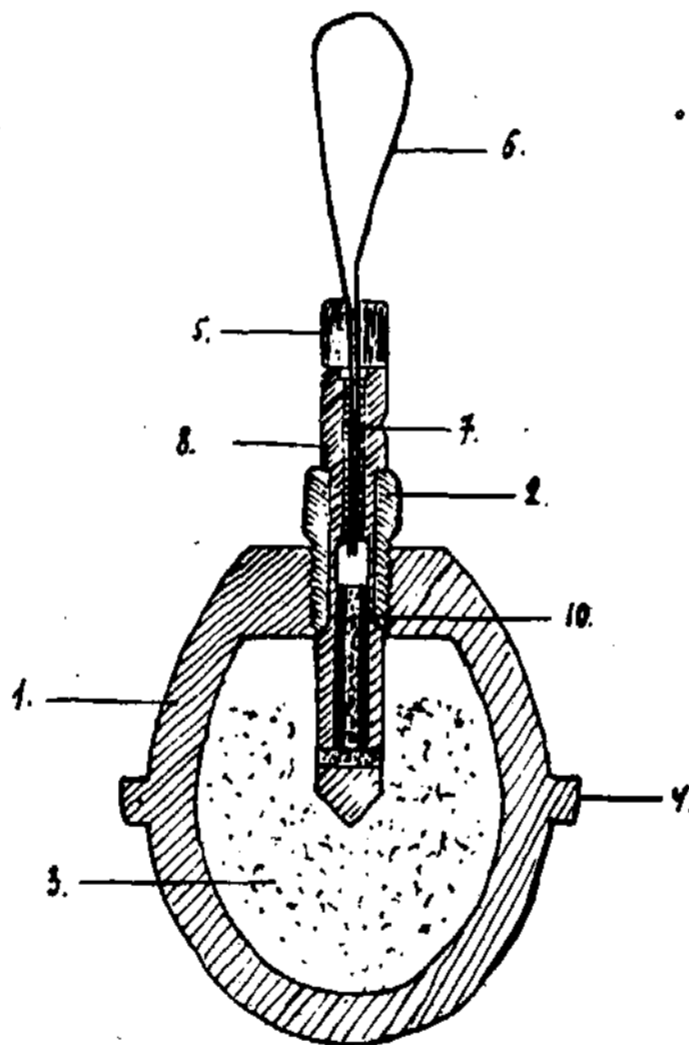
Granatos liemuo pripildytas sprogstamuoju užtaisu, kurį sudaro 30 gramų juodo parako.

Granatos dalys

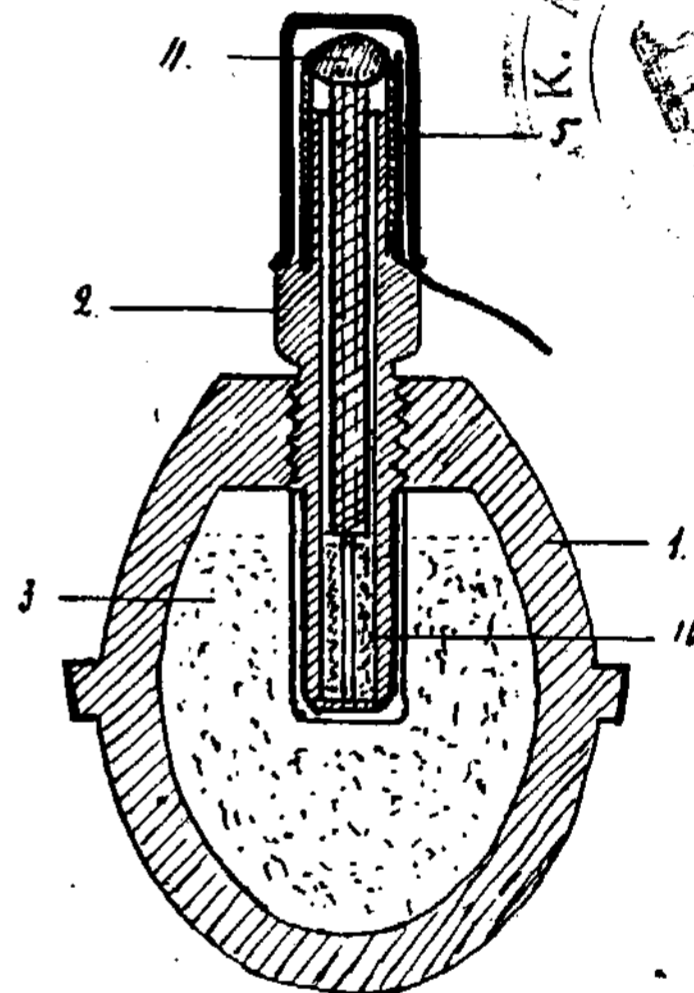
1. Granatos liemuo.
2. Degtuvas.
3. Sprogstamasis užtaisas.
4. Liemens juostelė.
5. Degtuvo kepuraitė.
6. Degtuvo trauktukas.
7. Uždegamoji masė.
8. Degtuvo vamzdelis.
9. Liemens dangtelis.
10. Parakas.
11. Kamuolėlis.

Vokiečių rankinė kiaušininė granata

Kiaušininės granatos piūvis

Kiaušininės granatos piūvis kitos rūšies degtuvu

Degtuvas.

Kiaušininė granata aprūpinta laiko degtuvu. Degtuvai laikomi atskirai ir į granatą įsukami tik prieš svaidymą. Degtuvas susideda iš metalinio vamzdelio, kuris savo išorinėje dalyje turi graižtvą į granatos liemenį įsukti. Aukščiau graižtvų vamzdelis turi kampuotą pastorinimą, už kurio reikia laikyti degtuvą į granatos liemenį įsukant. Viršutinė degtuvo vamzdelio dalis pripildyta uždegamąja medžiaga, į kurią yra įstatyti trauktuko galai. Apatinė vamzdelio dalis pripildyta paraku ir turi skylutes liepsnai išeiti į sprogtamąjį užtaisą. Viršutinė degtuvo dalis pridengta kepuraitė, turinčia išpiovą trauktukui.

Traukiant trauktuką, jo galai dėl trinimosi uždega uždegamąją medžiagą, liepsna persiduoda parakui, o iš čia sprogtamajam užtaisui.

Kiaušininėms granatoms vartojami ir kitokios konstrukcijos degtuvai. Jų vidaus įtaisymas mažai kuo skiriasi nuo čia aprašyto pavyzdžio. Savo viršutinėje dalyje degtuvas turi trauktuką su kamuolėliu, pridengtus kepuraitė. Degtuvo uždegimas toks pat kaip ir puolamosios vokiškos rankinės granatos su koteliu.

Granatos paruošimas ir svaidymas

1. Atsukti granatos liemens dangtelį.
2. Laikant granatą kairiąja ranka, įsukti į liemenį degtuvą. Degtuvą laikyti už storesnės jo dalies, bet jokiū būdu ne už kepuraitės arba trauktuko.
3. Vartojant antro pavyzdžio degtuvą, nuimti jo kepuraitę, kairiąja ranka paimti už kamuolėlio ir ištraukti jį kartu su trauktuku. Mesti granatą į taikinį.
4. Turint degtuvą su vielos trauktuku, trauktuko ištraukimui vartojama specialė virvutė su kabliuku. Virvutė apsukama ant kairės rankos taip, kad ją kiekvienu momentu galima būtų nuimti. Degtuvo trauktukas užkabinamas už kablelio. Kairioji ranka įremiama į kairiąją koją aukščiau kelio, dešiniąją ranka stipriai apkabinus granatos liemenį patraukti ją tiesiog žemyn, kad degtuvo trauktukas visiškai iš-

sitrauktų. Trauktuką ištraukus, mesti granatą į taikinį.

Uždegtą granatą laikyti rankoje draudžiama. Jei gu nepavyktų trauktuką ištraukti, tai, greitai nuėmus nuo rankos virvelę, mesti granatą kartu su virvele ir kabliuku.

Kiaušininė granata, dėl savo patogios formos, gali būti svaidoma iki 50 m. Ji turi didelę sproginimo jėgą ir duoda daug sunkių špižinių skeveldrų, kurios kaunamai veikia net iki 150 — 200 m. Todėl šias granatas svaidant būtina turėti uždangą, o jos neturint gulti ant žemės ir galvą pridengti šalmu. Granata sprogtą po 5 — 5½ sekundžių.

Ši granata taip pat vartojama lenkų ir latvių kariuomenėse.

(B. d.)

Kpt. Keželis

Karinės tarnybos įstatymas

Karo vadovybės užsibrėžtas tikslas, stiprinti kariuomenės organizacijos pagrindus, sistematingai vykdomas. Štai, po ilgų mūsų karo vadovybės pastangų susilaukėme savąjį karinės tarnybos įstatymą, kurį lapkričio 30 dieną Seimas priėmė. Tokio įstatymo, kuris apimtų visą karinės tarnybos eigą, iki šiol mes neturėjome, todėl daugelyje atvejų teko vadovautis pasenusiais rusų įstatymais, o kur jie buvo dėl įvairių priežasčių nepritaikomi, tai vienai ar kitai spragai užkimšti būdavo paskubomis išleisti savi įstatymai. Tačiau atsitikdavo ir taip, kad senus rusų įstatymus vienu ar kitu atveju visiškai taikyti negalima, o savųjų nėra; vadinas, reikalas turėdavo būti sprendžiamas iš papročio, kuris, savime suprantama, ne visuomet galėjo būti su vienodu tikslumu pritaikytas. Antra vertus, tos spragos, kurios jokiais įstatymais nebuvo aptartos, pagaliau turėjo būti reglamentuotos, ir visi atskirais karinės tarnybos reikalais išleisti mūsų įstatymai turėjo būti pataisyti bei kodifikuoti, kad sudarytų didelį vieningą įstatymą, kuris bendrai apimtų visą tarnybos eigą karininkų, puskarininkų, krašto apsaugos ministerijos civilinių tarnautojų ir iš dalies kareivių, kurių tarnyba reglamentuota karinės prievolės įstatymu. Vadinas, ruošiant karinės tarnybos įstatymą, buvo padėta pagrindan mūsų kariuomenės 18 metų gyvenimo praktika ir, kiek tai mūsų kariuomenės sąlygoms tinka, buvo vadovautasi atitinkamais įstatymais svetimų kraštų senų bei naujai susikūrusių kariuomenių.

Karinės tarnybos įstatymas sistematizuotas šiaip:

I. Bendrieji nuostatai

1. Kario sąvoka. 2. Karių pareigos. 3. Viršininkų pareigos. 4. Karių tarnybos pagrindinės specialybės. 5. Karių laipsniai. 6. Karinė uniforma. 7. Karių ir jų šeimų teisės. 8. Karių perkėlimai. 9. Karių komandiravimas. 10. Karių atostogos. 11. Karių tarnybos lapai.

II. Karininkų tarnyba

1. Komplektavimas. 2. Kėlimas į aukštesnius laipsnius. 3. Paskyrimai į tarnybos vietas. 4. Atleidimai iš tarnybos vietų. 5. Atestavimas. 6. Skundai dėl atestacijų. 7. Atleidimas iš tarnybos. 8. Karininkų atsarga: Bendrieji nuostatai. Registravimas. Šaukimas karo pratimų. Kėlimas į laipsnius atsargoje. Priėmimas iš atsargos į tikrąją karo tarnybą. Šaukimas į kariuomenę. Uniforma ir ginklai. Sveikatos patikrinimas. Atleidimas iš atsargos. Bausmės.

III. Puskarininkų tarnyba

1. Bendrieji nuostatai. 2. Priėmimas tarnybon. 3. Kėlimas į laipsnius. 4. Atestavimas. 5. Atleidimas iš tarnybos. 6. Puskarininkų atsarga.

IV. Kareivių tarnyba

V. Krašto apsaugos ministerijos civilinių tarnautojų tarnyba

1. Bendrieji nuostatai. 2. Etatiniai civiliniai tarnautojai. 3. Neetatiniai civiliniai tarnautojai. 4. Muzikantai - mokiniai.

VI. Baigiamieji nuostatai

Dėl vietos stokos negalima tiksliai laikytis šios schemas, tačiau kas svarbu ir turi principinės reikšmės — bus pažymėta.

BENDRIEJI NUOSTATAI

Bendruose nuostatuose aptarti tie klausimai, kurie liečia visus karius. Yra duota formali kario, o taip pat ir viršininko, definicija, būtent — karys yra Lietuvos Valstybės gynėjas. Karys yra tikroje karo tarnyboje, atsargoje ar dimisijoje. Tikrosios tarnybos kariu laikomas tas, kas tarnauja tikroje karo tarnyboje. Atsargos kariu laikomas tas, kas atleistas iš tikrosios karo tarnybos į atsargą. Dimisijos kariu laikomas tas, kas atleistas iš tikrosios karo tarnybos ir iš atsargos į dimisiją.

Kariai, atsargos kariai ir dimisijos kariai yra karininkai, puskarininkiai ir kareiviai (jūrininkų specialybėje — jūreiviai).

Karys kito kario atžvilgiu gali būti viršininkas ar valdinys, vyresnysis ar jaunesnysis. Viršininku laikomas karys, kuris yra paskirtas vadovauti kitų karių tarnybai. Valdinytis yra tas, kas priklauso viršininko. Karys, kuris kito kario atžvilgiu nėra viršininkas, laikomas vyresniuoju, kai jis užima aukštesnę vietą. Jei vietos yra lygios, tai vyresniuoju laikomas tas karys, kurio yra aukštesnis laipsnis. Jei laipsniai yra lygūs, tai vyresniuoju laikomas tas karys, kuris turi daugiau vyresniškumo.

Karys — viršininkas turi būti doras, teisingas, rūpestingai globoti savo valdinius, sekti jų dvasinę ir fizinę būklę ir auklėti juose tėvynės meilę ir didvyriškumą. Viršininkas turi žiūrėti, kad jo dalies kariai būtų drausmingi, tvarkingi ir dori, kad jie laikytųsi įstatymų, kariuomenės statuto, vykdytų viršininkų įsakymus ir tinkamai eitų savo tarnybos pareigas. Viršininkas turi teisę valdiniams įsakyti ir reikalauti iš jų klusnumo. Pastebėjęs valdinių veikloje nusikalstamą darbą, tarnybinį neveiklumą ar kitą kurį nusižengimą, viršininkas, savo kompetencijos ribose, valdinius baudžia ar tarnybos keliu praneša tatai aukštesniam viršininkui. Jei karys gauna viršininko įsakymą, kurio vykdymas verčia jį sulaužyti priesaiką ar padaryti kitą kurį aiškiai nusikalstamą darbą, tai tokį įsakymą jis turi nevykdyti. Tatai karys turi tuojau pranešti savo betarpiškam viršininkui. Jei tokį įsakymą karys gauna iš betarpiško viršininko, tai jis turi tatau pranešti aukštesniam viršininkui. Jei karys gauna viršininko įsakymą, kurio vykdymas neverčia jį sulaužyti priesaiką ar padaryti kitą kurį aiškiai nusikalstamą darbą, bet kurį jis laiko neteisėtu, tai jis turi tatau pranešti įsakymą davusiam viršininkui. Jei tas viršininkas antrą kartą įsako duotą įsakymą vykdyti, tai karys turi neprieštaraudamas jį įvykdyti. Įvykdes tokį įsakymą, karys gali apie tai pranešti tarnybos keliu aukštesniam viršininkui. Aukštesnysis viršininkas turi ir tas teises, kurias turi žemesnieji viršininkai — jo valdiniai. Viršininkai atsako už savo valdinių karinį paruošimą ir rūpinasi, kad jų valdiniai būtų tinkamai paruošti aukštesnės tarnybos pareigoms. Viršininkai rūpinasi, kad jų valdiniai, tarnaudami ar išeidami iš tarnybos, laiku gautų nustatytą aprūpinimą.

Pagal naująjį įstatymą esamieji karininkų korpai pānaukinami ir įvedamos visiems kariams pagrindinės specialybės. Karių pagrindinės specialybės yra: 1) pėstininkų, 2) artilerijos, 3) kavalerijos, 4) aviacijos, 5) inžinerijos, 6) jūrininkų, 7) intendantų, 8) ginklavimo, 9) topografijos, 10) teismo, 11) sanitarijos, 12) veterinarijos.

Visi kariai, krašto apsaugos ministerio nurodymu, bus suskirstyti pagrindinėmis specialybėmis, kurios yra lygia teisės. Generalinio štabo karininkai nesudarys atskirą pagrindinę specialybę, o bus priskirti vienai kuriai čia nurodytų specialybių. Administracijos korpo karininkai taip pat bus suskirstyti čia nurodytomis specialybėmis, tačiau tie, kurie nebus priskirti vienai kuriai čia nurodytų specialybių, pasiliks administracijos specialybėje ligi savo tarnybos pabaigos, jeigu jie ir vėliau šio įstatymo nuostatais neįgys reikalingų kvalifikacijų priskirti juos kitai pagrindinei specialybei. Gi priskirti karininkus ir liktinius puskarininkius kitai pagrindinei specialybei galima, kai jie yra: 1) įgiję vienerių metų stažą toje specialybėje, kuriai karininkas ar liktinis puskarininkis numatoma priskirti, 2) išlaikę Kariuomenės Vado nustatytus egzaminus ar įgiję atitinkamą specialinį mokslą, 3) tinkamos naujos tarnybos pareigoms sveikatos, 4) viršininkų tarpininkaujami.

Karių laipsniuose yra padaryta pakeitimų, o taip pat įvesti jūrininkų laipsniai. Laipsniai suskirstyti į kareivių laipsnius, puskarininkų laipsnius ir karininkų laipsnius šiaip:

Kareivių laipsniai:	Atitinkami jūrininkų laipsniai:
eilinis,	jūreivis,
grandinis,	grandinis.

Puskarininkų laipsniai:	
jaunesnysis puskarininkis,	jaunesnysis puskarininkis,
puskarininkis,	puskarininkis,
viršila,	laivūnas.

KARININKŲ LAIPSNIAI:

jaunesysis leitenantas,	jūrų jaunesnysis leitenantas,
leitenantas,	jūrų leitenantas,
kapitonas,	kapitonas leitenantas,
majoras,	jūrų kapitonas,
pulkininkas leitenantas,	komandoras leitenantas,
pulkininkas,	komandoras,
brigados generolas,	—
divizijos generolas,	—
generolas.	—

Jūrininkų laipsniai įvesti iki komandoro laipsnio, tai yra iki pulkininko laipsnio imtinai.

Kaip matome vyresniojo puskarininkio laipsnis panaikintas, o jo vietoje įvestas puskarininkio laipsnis. Generolo leitenanto laipsnis panaikintas, o jo vietoje įvestas brigados generolo laipsnis, vadinasi, visi generolai leitenantai nuo šio įstatymo paskelbimo bus brigados generolo laipsnyje, o generolai — bus divizijos generolo laipsnyje. Tačiau tie generolai, kurie įstatymo paskelbimo metu bus kariuomenės dalių sąrašuose, bus laikomi šio įstatymo generolo laipsnyje.

Pavadinimas „viršila“ paliktas tik laipsniui, o užimamai vietai duotas pavadinimas „kuopininkas“, vadinasi, puskarininkų laipsniams atitiks šios tarnybos vietas: jaunesniojo puskarininkio laipsnis — skyrininko vietą, puskarininkio laipsnis — būrininko vietą, viršilos laipsnis — kuopininko ar tolygių teisių vietą.

Karininkų laipsnių prilyginimas užimamoms vietoms liko tas pats, išskyrus generolo laipsnį, kuris atitinka tik kariuomenės vado vietą. Karius į karininko laipsnius kelia Respublikos Prezidentas. Į viršilos laipsnį kelia divizijos vadas. Į grandinio, jaunesniojo puskarininkio ir puskarininkio laipsnius kelia atskiros dalies vadas, vadinasi, į viršilos laipsnį ateityje galės kelti ne atskiros dalies vadas, kaip iki šiol buvo, bet divizijos vadas, be to, kaip vėliau matysime, ir pakėlimo sąlygos yra žymiai pakeistos. Karininko laipsnis gali būti atimtas tik teismo sprendimu. Puskarininkų ir kareivių laipsniai gali būti atimti teismo sprendimu arba kariuomenės drausmės statuto nustatyta tvarka, išskyrus atvejus, numatytus Vyčio Kryžiaus statute. Respublikos Prezidentas, Krašto Apsaugos Ministeriui tarpininkaujant, malonės keliu gali grąžinti teismo sprendimu ar drausmės tvarka atimtą kario laipsnį, kurį karys turėjo. Iš čia matome, kad įstatymas duoda teisę tam tikromis aplinkybėmis atgauti savo turėtą karinį laipsnį. Kariai dėvi nustatytą uniformą. Uniformą tvirtina Respublikos Prezidentas, Krašto Apsaugos Ministeriui pristčius. Uniforma skelbiama Vyriausybės žiniuose. Karininkai, liktiniai puskarininkiai ir liktinių puskarininkų kandidatai, laisvu nuo tarnybos pareigų metu gali dėvėti civilinius drabužius. Kariai, kurie atlieka karinę prievolę, civilinius drabužius gali dėvėti tik dalies vadui leidus. Karininkams ir liktiniams puskarininkiams dėvėti uniformą draudžiama šiais atvejais: 1) einant privatinės, visuomeninės, savivaldybinės ar valstybinės civilinės tarnybos pareigas, išskyrus tuos atvejus, kai karys dėsto karinio parengimo pamokas ar atlieka karinio parengimo pratimus, 2) dirbant nekarinį profesinį darbą, 3) stojant bendruosiuose teismuose, išskyrus atvejus, kai karys atstovauja krašto apsaugos ministerijai ar jos valdžioje esamoms karinėms organizacijoms, 4) tose vietose, kur gali būti pažemintas karinės uniformos orumas; tas vietas nustato krašto apsaugos ministeris. Iš čia pasakyta matome, kad karinės uniformos dėvimas yra kiek suvaržytas, kad tuo būdu karinė uniforma būtų išlaikyta tinkamoje pagarboje. Tikrosios tarnybos kariams draudžiama priklausyti politinių organizacijų ar dalyvauti jose. Karinėje spaudoje kariams dirbti leidžiama. Kitokioje spaudoje karys gali dirbti dalies vadui leidus. Karys, dirbdamas nekarinėje spaudoje, tačiau rašydamas grynai kariniais klausimais, gali žymėti savo karinį laipsnį ir užimamą vietą; rašydamas nekariniais klausimais — karinio laipsnio ir užimamos vietos nežymi. Jeigu karys pasirašo slapyvardė, tai turi pranešti ją savo dalies vadui. Karys, pasirašinėdamas tarnybinius raštus, žymi savo karinį laipsnį. Karys, atskiros dalies vadui leidus, laisvu nuo tarnybos pareigų metu, gali dirbti Šaulių Sąjungoje ir kitose karinėse organizacijose, o divizijos vadui leidus karys gali dirbti:

organizacijose bei įstaigose, o taip pat mokymo įstaigose, tačiau be divizijos vado atskiro sutikimo neturi teisės būti jų valdomųjų ir kontrolės organų nariu. Kitose organizacijose ar įstaigose, pav.: prekybos, kredito, pramonės, karys gali dirbti tik kariuomenės vadui leidus. Karys, kuris turi leidimą dirbti kuriose nors organizacijose ar įstaigose, be kariuomenės vado sutikimo neturi teisės imti iš tų įstaigų atlyginimo. Karys, kariuomenės vadui leidus, laisvu nuo tarnybos pareigų metu gali dirbti nekarinį profesinį darbą. Tikrosios tarnybos kariai, kurie dalyvauja savo kapitalais prekyboje, pramonėje, kredito įstaigose ir kitokiose ekonominėse organizacijose, negali būti jų valdomųjų ir kontrolės organų nariais ir atstovauti firmoms. Pats karys ar per kitus asmenis neturi teisės dalyvauti tokiuose pelno tikslais daromuose veiksmuose, kurie turi ryšio su jo tarnyba. Tikrosios tarnybos kariams draudžiama skolinti iš valdinių. Karys gali tuoktis viršininkui leidus. Leidimus karininkams duoda divizijos vadas ar aukštesnių teisių viršininkas, liktiniams puskarininkiams — atskiros dalies vadas. Tuoktis su svetimšalėmis kariams draudžiama, išskyrus atvejus, kai jaunosios tėvai yra lietuvių kilmės. Tvarką leidimui duoti nustato krašto apsaugos ministeris. Skiriant stipendijas ir pašalpas mokslui eiti pirmumo turi, prieš kitus tolygaus tinkamumo kandidatus, vaikai karių, kurie yra: 1) žuvę kovose, 2) Vyčio Kryžiaus ordino kavaleriai ar apdovanoti Vyčio Kryžiumi, 3) Lietuvos kariuomenės kovų karo invalidai, 4) savanoriai kūrėjai. Dėl keliavimo savo lėšomis geležinkeliais kaip karininkams taip puskarininkiams ir kareiviams įstatymas fiksavo tą būseną, kuri jau dabar faktinai yra. Karininkai ir jų šeimos, liktiniai puskarininkiai ir jų šeimos, atsargos ir dimisijos kariai, jeigu jie yra karo invalidai, liktinių puskarininkų kandidatai ir kariai, kurie atlieka karinę prievolę, Lietuvoje gydomi ir gydymo įtaigose išlaikomi valstybės išdo lėšomis. Šeimos nariais laikomi: žmona, vaikai ligi 17 metų amžiaus ir bėturčiai tėvai, jeigu jie yra kario išlaikomi. Tikrosios tarnybos kariai, kurių nuolatinė tarnybos vieta yra užsieny, jų žmonos ir vaikai ligi 17 metų amžiaus, jei jie gyvena drauge ir yra kario išlaikomi, gydomi valstybės išdo lėšomis ir užsieny. Mirę tikrosios karo tarnybos kariai laidojami valstybės išdo lėšomis su priderama mirusiojo kario užimamai vietai pagarba. Laidojimo tvarką ir sąlygas nustato krašto apsaugos ministeris.

Žuvę kovose, mirę ar dingę kariai iš sąrašų išbraukiami. Tatai skelbiama įsakymuose. Kariai, kurie yra ypatingai pasižymėję ar garbingai žuvę, jeigu jų nuopelnai kariuomenės daliai turi istorinės reikšmės, kariuomenės vadui leidus, gali būti dalies sąrašuose. Už nusižengimus valdžios ir savivaldybių įstaigų viešosios tvarkos nuostatams, už kurių nesilaikymą baudžiama administracine tvarka, tikrosios tarnybos karius piniginėmis bandomis administracine tvarka baudžia atskirų kariuomenės dalių vadai ar aukštesnių teisių viršininkai, gavę iš administracijos valdžios organų tuo reikalu surinktus davinius ir pasirėmę atitinkamais privalomais įsakymais ar skelbimais. Piniginės baudos įmokamos ten, kur jos turi būti įmokėtos, kai nubaudžia civiliniai administracijos organai. Čia turima galvoje piniginės baudos, kurias administracine tvarka uždeda apskričių viršininkai ir miestų burmistras. Dabar tas baudas kariams galės uždėti tik jų viršininkai. Karių skundai, raportai ir prašymai, duodami karo vyresnybei, o taip pat gaunami iš karo vyresnybės dokumentai, pažymėjimai bei ištraukos, šio įstatymo numatytais reikalais, žyminiu mokesčiu neapmokami. Šis nuostatas karių gyvenimui įneš daug aiškumo, nes iki šio laiko labai nevienodai žyminio mokesčio reikalas būdavo interpretuojamas.

Karys gali būti perkeltas iš vienos vietos į kitą toje pačioje dalyje arba iš vienos dalies į kitą dalį: 1) tarnybos sumetimais, 2) pačio kario prašymu. Karys, kuris atlieka karinę prievolę, keliamas tik tarnybos sumetimais. Perkeliama tarnybos sumetimais kariui suteikiama tolygi arba aukštesnė vieta, vadinasi, perkeliama karį į kitą vietą, jeigu karys nėra nusižengęs ar nusižengęs, negali būti jam suteikta žemesnių teisių vieta. Kariuomenės dalį likvidavus ar etatus sumažinus, kariai, kariuomenės vado nustatyta tvarka, perkeliama į kitas dalis. Jei laisvų vietų kariuomenėje nėra, tai elgiamasi etatų įstatyme numatyta tvarka.

Karių komandiravimas sutvarkytas taip, kad atskiros dalies vadas turi teisę komenduoti pavienius karius ligi 5 dienų, divizijos vadas — ligi 10 dienų, kariuomenės vadas — ligi 20 dienų, apsaugos ar mokymo reikalais pavienius karius ar atskiras dalis — ligi vienerių metų, krašto apsaugos ministeris, visais atvejais, ilgesniam laikui. Komandiruoti karius tarnybos reikalais į užsienį ar į kitas ne krašto apsaugos ministerijos įstaigas tegali krašto apsaugos ministeris. Komandiruoti ne į krašto apsaugos ministerijos įstaigas leidžiama ne ilgiau kaip 2 mėnesiams.

Karių atostogos pertvarkytos iš pagrindų. Jos yra paprastos ir nepaprastos — sveikatai pataisyti. Paprastų atostogų leidžia atskiros dalies vadas, nepaprastų — sveikatai pataisyti — atostogų leidžia atskiros dalies vadas, pagal karo gydomųjų įstaigų išduotus ligos liudijimus. Išimtiniais atvejais, dėl svarbių priežasčių, karių atostogos gali būti sutrumpintos arba visai neduotos. Karo ar jo pavojaus metu atostogų leidimo tvarką nustato kariuomenės vadas. Karininkams paprastų atostogų kas metį duodama: 1) jaunesniesiems leitenantams ir leitenantams — 1 mėnuo, 2) kapitonomams, majorams ir pulkininkams leitenantams — 5 savaitės, 3) pulkininkams, brigados generolams, divizijos generolams ir generolams — 6 savaitės. Liktniniams puskarininkiams ir liktinių puskarininkų kandidatams paprastų atostogų kas metai duodama 1 mėnuo. Karinę prievolę atliekantieji kariai gali gauti paprastų atostogų ne daugiau kaip 2 savaites, o nepaprastų atostogų — sveikatai pataisyti — ne daugiau kaip 6 mėnesius per visą karinės prievolės atlikimo laiką. Nepaprastų atostogų — sveikatai pataisyti — kariai, išskyrus karinę prievolę atliekančius, gali gauti: 1) fiziškai sergantieji ligi 6 mėnesių, 2) psichiškai sergantieji ligi 18 mėnesių. Į šį laiką įskaitomas ir gydymosi laikas. Be to, karių sveikatos tikrinimo komisijos nutarimu, nepaprastų atostogų sveikatai pataisyti karys gali gauti dar ligi 6 mėnesių. Kariai, kurie naudojami nepaprastomis atostogomis sveikatai pataisyti, paprastų atostogų tais metais negauna. Jeigu karys numatytų nepaprastų atostogų turėjo mažiau, negu jam paprastų atostogų priklauso, tai tuo atveju jis gali gauti atostogų papildomai ligi paprastų atostogų metinės normos. Atostogų metu atlyginimas mokamas. Atostogose išbūtas laikas įskaitomas į karo tarnybą. Kai karys jau yra savo atostogomis pilnumoje pasinaudojęs, tačiau jam dėl rimtų priežasčių yra būtinas reikalas kelioms dienoms būti laisvu nuo

tarnybos, tai atskiros dalies vadas gali atleisti savo valdinį nuo pareigų ligi 10 dienų šiais atvejais: 1) kai miršta arba sunkiai susserga kario žmona, vaikai ar tėvai, 2) kai yra kitų priežasčių, kurias dalies vadas laiko svarbiomis. Bet jeigu kariui dėl savo reikalų yra reikalinga būti laisvam nuo pareigų daug ilgesnį laiką, tai išimtiniais atvejais krašto apsaugos ministeris gali leisti paprastų atostogų karininkus ir liktinius puskarininkius ligi 6 mėnesių laiko be atlyginimo. Esant ypatingam reikalui, kariai gali būti iš atostogų atšaukti to viršininko, kuris juos leido atostogų, arba aukštesnio viršininko. Atšauktam iš atostogų kariui apmokamos kelionės išlaidos, padarytos važiuojant atostogų ir grįžtant iš jų; likusios atostogos gali būti duotos kitu laiku, tačiau ne vėliau kaip per 6 mėnesius. Paskelbus mobilizaciją, atostogose esantieji kariai turi tuojau grįžti į savo dalis. Jeigu kariai dėl nesveikatos negali grįžti į savo dalis, tai jie vyksta į apskrities karinės prievolės komisiją sveikatai patikrinti. Jeigu dėl ligos negali ir į komisiją vykti, tai praneša apskrities komendantui. Jeigu atostogų metu karys susserga, tai jis praneša tatau vietos apskrities komendantui, kuris pasirūpina patikrinti jo sveikatą ir, jei reikia, paguldyti į ligoninę. Jei karys dėl svarbių priežasčių iš atostogų negali grįžti, tai jis turi prašyti savo viršininką atostogas pratęsti. Prie prašymo turi būti pridėti įrodymai. Šituo atveju atskiros dalies vadas, radęs priežastį svarbia, gali atleisti savo valdinį nuo pareigų ligi 10 dienų. Jei grįžtant iš atostogų įvyksta kliūčių, kurios sutrukdo grįžimą, tai karys turi kreiptis į susisiekimą įstaigą ar policiją, kuri tatau pažymi atostogų liudijime. Jei karys, atostogų laikui pasibaigus, per 7 dienas negrįžta į savo dalį, tai jis ieškomas. Per 1 mėnesį jo nesuradus, išbraukiamas iš dalies sąrašų.

KARININKŲ TARNYBA

Karininkų kadras papildomas keliant į jaunesniojo leitenanto laipsnį tikrosios karo tarnybos karius, priimant į tikrąją karo tarnybą atsargos karininkus, kurie dorovės, sveikatos ir tarnybos atžvilgiais tinka tarnauti kariuomenėje ir šaukiant atsargos karininkų mobilizaciją paskelbus. Į jaunesniojo leitenanto laipsnį keliami: 1) kariūnai, išėję karo mokyklos kursą puskarininkio laipsniu ir pristatyti pakelti į jaunesniojo leitenanto laipsnį; 2) kariūnai, išėję karo mokyklos kursą puskarininkio laipsniu, paskirti į kariuomenės dalį ne mažiau kaip 6 mėnesių stažui ir po to pristatyti pakelti į jaunesniojo leitenanto laipsnį; 3) kiti tikrosios tarnybos puskarininkiai, kai jie yra: a) ištarnavę liktiniu puskarininkiu rikiuotės tarnyboje ne mažiau kaip 3 metus, b) išėję vidurinės mokyklos mokslą, c) išlaikę jaunesniojo leitenanto laipsniui įgyti nustatytus egzaminus, kurie galima laikyti tik du kartu, d) pristatyti pakelti į jaunesniojo leitenanto laipsnį; 4) puskarininkiai, apdovanoti Vyčio Kryžiumi už pasižymėjimus kautynėse Vyčio Kryžiaus statute nustatyta tvarka; 5) kariūnai aspirantai Aspirantų tarnybos įstatymo nustatyta tvarka. Į sanitarijos jaunesniojo leitenanto laipsnį keliami: medicinos daktarai, medicinos gydytojai, dantų gydytojai, farmacijos daktarai, farmacijos magistras, chemikai-vaistininkai, provizoriai ir provizorių padėjėjai. Į veterinarijos jaunesniojo leitenanto laipsnį keliami veterinarijos daktarai ir veterinarijos gydytojai. Į sanitarijos ir veterinarijos jaunesniojo leitenanto laipsnį keliami asmenys, kai jie yra baigę aspirantų kursus ar išlaikę kariuomenės vado nustatytus sanitarijos ar veterinarijos jaunesniojo leitenanto laipsniui įgyti egzaminus. Karininkui kelti į aukštesnį laipsnį reikalingos šios bendros sąlygos: 1) nustatyto laiko žemesniame laipsnyje ištarnavimas, 2) komandavimo ar tarnybos stažo atlikimas, 3) atitinkanti naują laipsnį laisva etatinė vieta, 4) tinkama atestacija, 5) viršininkų tarpininkavimas. Į leitenanto laipsnį keliami jaunesnieji leitenantai, jeigu jie yra ištarnavę šiame laipsnyje ne mažiau kaip 3 metus, o jaunesnieji leitenantai, baigę karo mokyklą pirmąją rūšimi, ištarnavę šiame laipsnyje ne mažiau kaip 2 metus. Į aukštesnius laipsnius keliami karininkai, jeigu jie yra ištarnavę ne mažiau: leitenanto laipsnyje 4 metus, kapitono laipsnyje 5 metus, majoro laipsnyje 4 metus, pulkininko leitenanto laipsnyje 4 metus, pulkininko laipsnyje 3 metus, brigados generolo laipsnyje 3 metus, divizijos generolo laipsnyje 2 metus. Aviacijos specialybes

karininkai, kurie atlieka nustatytus skraidymus, keliami į aukštesnius laipsnius, jeigu jie yra išstarnavę ne mažiau: jaunesniojo leitenanto laipsnyje 2 metus, leitenanto laipsnyje 3 metus, kapitono laipsnyje 4 metus. Aukštesniuose laipsniuose tarnauja kaip kitose specialybėse. Karininkams, baigusiems aukštąjį karinį mokslą, išstarnavimo laikas viename kuriame laipsnyje sutrumpinamas 2 metais. Karininkams, baigusiems aukštąjį civilinį mokslą, šis nuostatas taikomas tuo atveju, kai jie dirba savo specialybės srityje. Karininkai, kurie keliami į kapitono ir į aukštesnius laipsnius, turi įgyti savo turimam laipsniui atitinkamoje vietoje ne mažiau kaip 2 metų komandavimo ar tarnybos stažą. Komandavimo ir tarnybos stažo įgijimo tvarką ir sąlygas nustato kariuomenės vadas. Karininkas, tarnaudamas ne savo specialybės tarnyboje, turi atlikti savo pagrindinėje specialybėje nustatytą stažą, tai yra, kad neatsiliktų nuo savo pagrindinės specialybės. Ypatyngais atvejais kariuomenės vadas gali sutrumpinti komandavimo ar tarnybos stažą, o karo metu ir išstarnavimo žemesniame laipsnyje laiką. Už ypatingus pasižymėjimus kautynėse karo metu karininkai gali būti keliami į aukštesnį laipsnį nepaisant išstarnauto laiko ir turimos etatinės vietos. Atleidžiamas į atsargą ar dimisiją karininkas, jeigu jis yra išstarnavęs nustatytą laipsniui įgyti laiką ir tinkamai atestuotas, gali būti keliamas į aukštesnį laipsnį, nors jis neturėtų komandavimo ar tarnybos stažo ir jo užimamoji vieta neatitiktų būsimąjį laipsnį.

Karininkai skiriami į tarnybos vietas nuolatinai, eiti pareigas ar laikinai eiti pareigas. Nuolatinai į etatinės vietas karininkus skiria: 1) Respublikos Prezidentas — pulko ir aukštesnių vadų teisėmis, 2) krašto apsaugos ministeris — atskiro bataliono vado teisėmis, 3) kariuomenės vadas — bataliono vado ir pulko vado padėjėjo teisėmis, 4) divizijų vadai — kuopos vado teisėmis, 5) pulkų ir atskirų dalių vadai — būrio vado ir komandos viršininko teisėmis. Eiti pareigas skiria tie patys viršininkai, išskyrus pulko ir aukštesnių vadų teisėmis karininkus, kuriuos eiti pareigas skiria krašto apsaugos ministeris. Laikinai eiti pareigas skiria atskirų dalių vadai ar aukštesnių teisių viršininkai. Einančiu pareigas laikomas tas, kas yra atleistas iš savo vietos ir neuolatinai paskirtas į kitą laisvą etatinę vietą. Laikinai einančiu pareigas laikomas tas, kas paskirtas į laisvą arba užimtą etatinę vietą tik laikinai eiti pareigas. Į kuopų ir batalionų vadų teisėmis vietas skiriami karininkai iš numatytų toms vietoms užimti kandidatų, kurių sąrašai sudaromi kariuomenės štabe. Į kandidatų sąrašus įrašomi karininkai vyresniškumo eilėje, kurie yra tinkamai atestuoti ir išlaikę kariuomenės vado nustatytus egzaminus aukštesnei vietai užimti. Egzaminus aukštesnei vietai užimti gali laikyti kiekvienas specialybės karininkas vyresniškumo eilėje, jeigu jie yra tinkamai atestuoti. Egzaminai leidžiama laikyti tik du kartu kiekvienai vietai; karininkai, neišlaikę du kartu egzaminų arba visai nesutikę jų laikyti, į aukštesnes vietas neskiriami. Į pulko vado padėjėjo ir aukštesnių vadų teisėmis etatinės vietas karininkai skiriami pasirinkimu, žiūrint jų vyresniškumo, atestacijos ir pasiruošimo. Šių karininkų tinkamumą naujoms pareigoms, prieš juos skiriant, kariuomenės vadas gali patikrinti. Patikrinimo tvarką nustato kariuomenės vadas. Į tarnybos vietas teismo, sanitarijos ir veterinarijos pagrindinių specialybių gali būti skiriami tik tie karininkai, kurie turi atitinkamą aukštojo mokslo cenzą. Skiriant karininkus į vietas pirmumo turi, prieš kitus tolygaus tinkamumo kandidatus, Vyčio Kryžiaus ordino kavaleriai. Jei dėl kurių nors priežasčių viršininkas ūmai nustoja ejęs pareigas, nepaskyręs savo pavaduotojo, tai jas eina vyresnysis karininkas pagal užimamą vietą, jei vietos lygios — tai jas eina vyresnysis laipsniu, pranešdamas apie tai savo vyresnybei tarnybos keliu. Karininkai negali būti skiriami į vietas ūkio srityje, kur jie su betarpiškais viršininkais būtų giminės ligi trečiosios kartos ar jungtinių bei svainystės ryšiuose ligi antrosios kartos. Karininkai patraukti tieson, į aukštesnius laipsnius nekeliami ir į naujas vietas neskiriami. Karininkai patraukti tieson, jeigu jie savo tarnybos vietose pasilikti negali, kol jų bylos bus baigtos, keliami į tikrosios karo tarnybos karininkų rezervą. Ar patrauktas tieson karininkas gali pasilikti savo vietoje, sprendžia krašto apsaugos ministeris. Tikrosios karo tarnybos karininkų rezervą nustato etatai. Karininkai, kurių baudžiamosios bylos nutrauk-

tos ne dėl amnestijos, arba teismo išteisinti karininkai, jeigu jie buvo iš užimamų vietų atleisti ir perkelti į tikrosios karo tarnybos karininkų rezervą, gražinami į tolygių teisių vietas ir gali būti pakelti tarnyboje bendra tvarka.

Karininkus iš užimamų vietų atleidžia tie viršininkai, kurių įsakymais jie buvo paskirti, arba aukštesnieji viršininkai, o karo metu — pasirėmus Karo metu kariuomenės vadovybės įstatymu. Iš užimamų vietų karininkai atleidžiami: 1) skiriant į aukštesnių teisių vietas, 2) skiriant į kitas tolygių teisių vietas tarnybos sumetimais arba pačių prašymu, 3) atestavimo tvarka, 4) drausmės tvarka kariuomenės drausmės statuto taisyklėmis, 5) traukiant tieson, jeigu dėl to savo vietose pasilikti negali, 6) pasirėmus teismo sprendimu. Karininkai, atleisti iš vietų atestavimo ar drausmės tvarka, arba teismo nubausti be teisių aprėžimo, gali būti perkelti į vienu laipsniu žemesnes vietas. Kilti tarnyboje jie galo po to, kai 2 metus iš eilės bus tinkamai atestuoti.

Karininkų atestacijos bus rašomos visiems karininkams tik iki pulko vado teisių imtinai. Atestacijas rašys tiesioginis viršininkas, pradedant kuopos vado teisėmis. Visos karininkų atestacijos bus svarstomos vienoje ar kitoje atestacijų taryboje, vadinas, atestacijų tvirtinimo principas išleistas. Atestacijos, kurias surašo krašto apsaugos ministeris, laikomos galutinomis ir atestacijų taryboje nesvarstomos. Jeigu atestacijas rašo viršininkas, kuris yra ir atestacijų tarybos pirmininkas, tai savo paties surašytas atestacijos jis patiekia svarstyti aukštesnei atestacijų tarybai. Aukštesnei atestacijų tarybai karininkų atestacijos patiekiamos svarstyti ir tais atvejais, kai savo dalyje pulko ar divizijos atestacijų taryba negali būti sudaryta. Atestacijos išvados yra tokios: 1) tinka aukštesnei vietai, 2) tinka užimamai vietai, 3) netinka užimamai vietai, 4) įspėti dėl nepakankamo tinkamumo tarnybai, 5) atleisti iš tarnybos dėl netinkamumo. Išvada pažymėta 3 punkte yra nauja ir įvesta todėl, kad, pavyzdžiui, asmuo netinka rikiuotės tarnybos tam tikroje vietoje, bet jis gali labai tikti tarnybai įstaigoje ir priešingai — netinkas tarnybai įstaigoje gali tikti rikiuotės tarnybai. Atestacijos yra tarnybinė paslaptis. Skundai dėl atestacijų duodami tarnybos keliu per 2 savaites nuo atestacijos išvados gavimo dienos. Skundai dėl atestacijų tiriami kvotos keliu. Atestacijos skundo sprendimas su motyvais pranešamas skundo davėjui ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo skundo įteikimo. (B. d.)

Plk. Bobelis

„Kario“ talkos darbas eina!

Pereitą savaitę gauta iš 7 pėst. pulko san. vyr. pusk. M. Griniaus 1937 m. „Kario“ prenumeratorių sąrašas, pagal kurį 60 karių išsirašo visiems metams „Kari“ sau bei savo namiškiams. Ši prenumerata surinkta tik iš 2 kuopos ir 1 kulk. kuopos būrio karių. San. v. pusk. M. Grinius yra senas „Kario“ talkininkas.

Iš 3 pėst. pulko jaun. pusk. P. Saudecko gautas sąrašas su 39 metiniais prenumeratoriais. Ši prenumerata surinkta iš 2 kulk. kuopos karių. P. Saudeckas yra naujas „Kario“ talkininkas.

Iš priešlėktuvinės apsaugos rinktinės vyr. pusk. J. Mažrimo gautas sąrašas, pagal kurį 16 rinktinės kariai visiems metams išsirašo „Kari“ sau bei savo namiškiams. J. Mažrimas yra naujas „Kario“ talkininkas.

Iš 3 art. pulko III grupės vyr. pusk. Riaukos gauta 18 metinių prenumeratorių. Jis taip pat yra naujas talkininkas.

Pakeičiant „Kario“ Nr. 48 įdėtą žinią tenka pabrėžti, kad 2 inžinerijos bataliono kariai išsirašė 1937 metams „Kari“ sau bei savo namiškiams 132 visiems metams ir 6 pusei metų.

Susitiko lietuviškose gretose

(1914 — 1919 m.)

Žemaičių krašte, ant Minijos upės kranto, tarytum gražiausioji gėlė, žydėjo Banių sodyba. Savo klesėjimu ji kiekvieno praeinančio ar pravažiuojančio akį patraukdavo ir puikiausio pasigėrėjimo suteikdavo. Viskas ten švitėte švitėjo, taip, kad net pats geriausias dailininkas nebeturėtų ko nors pridėti ar atimti, — imk tik į ranką teptuką ir dažus, ir palik mums atminimą, kaip netolimoj praeity žemaičiai gyveno.

Gyvenamoji troba, naujai dengta, baltomis langinėmis ir dideliu stiklo langais prieangiu pagražinta, priešais kuri, keturių klevų aikštėje, labai skoningai rūpestingomis mergaitės rankomis sutvarkytas gėlių darželis žydėjo, apsupta gražiausiųjų sodo medžių siena iškilmingai švietė. Gražia tvora ir varteliais atitvertas jaukus kiemas su kitais reikalingais trobesiais. Čia pat pasiliejęs didelis prūdas, pilnas baltų baltutėlių ančių. O žąsų pulkas, klusniai sekdamas ilgakaklį baltąjį vadą, siaurąja gatvele linksmai gagna į artimiausiąją ganyklą. Į visas sodybos puses gražiausių javų laukai išmėtyti. Visa čia taip švaru, taip sutvarkyta, kad kiekvieną minutę gali pati iškilmingiausia puota įvykti ir aukščiausi svečiai atvykti, o namiškiams dėl apsileidimo kaisti neprisieyti.

Buvo karšta vasaros diena. Petras Banys, vyresnysis sūnus, ir samdytasai vaikas skambančiais dalgiais švaistėsi ilgavarpių rugių lauke. Petrą, pėdus rišdama, koja į koja lydėjo vienintelė Banių duktė, skaisčioji Marcelė. Samdytąjį vaikina sekė raudonskruostė Barbutė, jau nuo pusmergės metų tarnaujanti pas Banius mergina. Didžiausiam rugių lauke, toli nuo piovėjų atsilikęs, senasai Banys, dar tvirtas žilaplaukis vyras, statė į gubas ilguosius rugių pėdus. Jam padėjo ką tik nuo gyvulių atbėgęs jauniausysis Banių sūnus, Jonukas, labai vikrus ir darbštus vaikas.

Saulė visu drąsumu pradėjo kepinti. Piovėjai dažnai pusto dalgius, gryną orą į save įkvėpdami, o rišėjos, pamesdamos surištą pėdą, atsitiesia minutėlei, nubraukia nuo kaktos prakaitą ir vėl vejasi prakaituotus kirtėjus.

— Kaip ilgai kirsime šį rugių lauką? — baro prazioje atsistojęs paklausė samdytasai Banių vaikas.

— Dar porai dienų pilniausiai užteksime, — paaiškino Petras Banys, pustydamas dalgį. — Trečiai dienai ką nors pasisamdysime, — pridėjo kišdamas į makštį brauktuva. Mergaitės kažin ką savo tarpe tarškėjo.

— Ir koks be galo puošnus tas Berenių Kazys, — kalbėjo Marcelė. — Kad ir šventą dieną, eina jis į bažnyčią, nors ir šilčiausias laikas būtų, miliniais apsilikęs ir dar žieminius kaliošus ant žibančių batų užsimovęs, — paaiškino jau lenkdamosi prapiautos pradalgės rinkti.

— Kaip ten tu, velne, strėnų nenušunti!? Stebėjosi raudonskruostė Barbutė, ruošdamosi į įprastąjį darbą.

— O vis vien mūsų parapijos mergaitės traukia jį per dantį, — prabilo Marcelė, nusviesdama surištą rugių pėdą.

— Kuriai toks varlakraujis ir galėtų prie širdies lipti, — pastebėjo Barbutė.

Ir taip, darbininkams tai tyliai besidarbuojant, tai vieną kitą žodį burkštelėjant, tai ką nors apkalbant ir

PIRMUOJU SNIEGU

pajuokiant, saulė visai į pietus įslinko. Tik štai kelys, kuris ėjo nuo artimojo miestelio, dulliu debesys pakilo.

— Kas ten galėtų būti? — visi susirūpino. Netrukus per dulkes raita žmogysta pasirodė.

— Tai Kielė, mūsų seniūnas, — pažino Petras.

— Kur jis taip šuoliais skubėtų? — susidomėjo Marcelė. Atskubėjęs prie piovėjų, Kielė sustabdė arkli ir suriko:

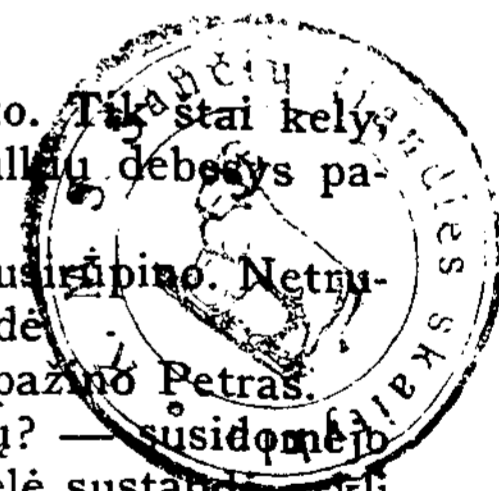
— Petrai, atėik čia!

Perlipęs tvorą, Petras pasisveikino su Kiele ir paklausė:

— Kur taip skubi?

— Lakstau, brolau, kaip pasiutęs, — aiškino Kielė. — Šįryt pusryčių metu uriadninkas prisiuntė skubiausią žinią, kad per pietus visi suvestų į miestelį arklius patikrinti. Sunku pasakyti, kokiems galams tai būtų reikalinga. Be to, įteikė šaukimus visiems atsarginiams ryt susirinkti Telšiuose. Velnias žino kas čia bus, — nusikeikė Kielė. Petras buvo nuolatinis dviejų savaitraščių skaitytojas, tai jam visa kas aišku pasidarė. Jis jau buvo skaitęs, kad valstybių tarpe eina kažin koks trynimasis.

— Tau taip pat yra šaukimas, — tęsė Kielė, įteik-

vusi, buvo atgulusi, bepargrižo Petras. Tik senieji Baniai tebelaukė troboje negulę.

Mažai kalbų tą vakarą tebuvo. Labą vakarą taręs ir motinai pirkinius atidavęs, sėdo Petras už stalo vakarieniauti.

— Kam čia tave į tuos Telšius šauktų? — ilgai rimojęs prabilo tėvas. Jo veide buvo matyti kažin koks liūdnas nujautimas.

— Miestely žmonės pasakoja, kad karas kilsiąs, — kąsni nurydamas nedrąsiai tarė Petras.

— Karas!.. — Betrūko to baisaus žodžio, kad senoji Baniene gausiomis ašaromis apsipiltų. Juk abu jos sūnūs, vienintelė jos gyvenimo paguoda, kažin kur tolimuose karo laukuose už svetimą šalį ir svetimus tikslus gali galvas padėti...

— Tai niekis, mamyte! Gal tik taip kalba žmonės. Mažu visai nebus karo. Tik taip sau išgabens mus į Vilnių ar kur kitur kelioms savaitėms ir vėl, karo tarnybos žinias patikrinus, namo paleis, — ramino Petras savąją motiną. Paprašė dar, kad jį į kelionę išrengtų ir, labanakt taręs, išėjo pro duris.

Ne kiek Banienei tereškė tie raminantieji Petro žodžiai. Kilstančio karo šešėlis baisiausiai ją prislėgė. Nusiminė ir senasai Banys. Gilaus liūdesio slėgiamas atsikėlė jis nuo lovos ir bevilčiais žingsniais perėjo per trobą durų į lauką užrakinti. Labai suskudusia širdimi atsigulė Baniene, perbraukusi skruostus, pasiėmė, kas nuo Petro vakarienės liko ir, gilų atadūsi troboje palikusi, išėjo į virtuvę Petro kelionei vakarties ruošti.

Tą liūdnąją naktį neliko nepakartotų maldų maldelių, kokias senutė maldaknygėje ir šiaip žmonėse išmoko. Ji meldė Dievui, kad nukreiptų karo rykštę.

Ne vien Petro likimu Baniene rūpinosi. Jos, kuri tik aplinkinių miestelių bažnyčiose ir viename kitame jomarke tėra buvusi, mintys nulėkė kažin kur toli, toli — į jai visai nežinomą puikiąją saulės ir kalnų šalį, kurią nepaprastai nuoširdžiai, kaip gražiausiąją skaistaveidę mergaitę, apdainavo didysis rusų poetas Lermontovas. Ji aiškiai šią naktį prisiminė tą puikiąją Juozelio pasakotąją šalį. Banienes mintys nuskrido į Kaukazą. Ten, gimnazijos mokslus ir karo mokyklą baigęs, raitininkų pulke tarnavo jos mylimas sūnus Juozas. Kas jį išrengs į kelionę? Kas palaimins jį taip, kad baisyji karo ugnis eitų pro Juozelio šalį... Su ta mintimi sukniubo senoji Baniene.

O Petras? Išėjęs iš trobos ir savo kamaroje prie svirno minutėlę užtrukęs, padaubiu iškilo į svetimąją sodybą, kur jo laukė kažin kas malonesnio už vasaros vakaro dvelkimą, kažin kas skaistesnio už baltosios lelijos žiedą ir kažin kas gaivesnio už rožės kvapą. Geručių sodybos link Petras ėjo pasibelsti į Onytės svirnelio duris. Begaliniai mylėjosi juodu. Jau daug kas apie tai žinojo. Ir visi džiaugėsi. Kai kas gal ir pavydėjo.

Neprisiėjo Petrai į Onutės svirnelio duris belstis: jos buvo atviros. Žinojo Onytė, kad neišvažiuos Petras su ja neatsisveikinęs.

Tik įžengė į svirnelį Petras — jaunųjų rožių kvapas jį pasitiko. Pilna gėlių: ant stalelio, sienų, prie lovos. O vidury jų šeimininkė, tarytum tikroji gėlių karalaitė. Petras net žodžių neberado, kuriais galėtų pradėti kalbą. Abu, nuoširdžiai pasisveikinę, arti vienas kito atsisėdo. Ir mezgėsi jų svajonių tinklas ir nuoširdžios kalbos. Jau aušo, kai Petras Onutės svirnelį paliko, o ji savuoju žvilgsniu toli jį palydėjo.

Iškeliavimo valanda prisiartino. Kaip buvo sutarta, Banių kieme pasirodė Vincas Gerutis, jo tėvai ir

M. Bilvaiso nuotr.

damas Petrai mažutį popierėlį. — Turiu ir aš pats vykti į Telšius. Šaukiami ir Vincas Gerutis, Kostas Šermunėlis, Lengvinas, Šauklys ir kiti, — vartydamas šaukimus pasakojo Kielė. Paeiliui šaukimus susidėjęs, padavė Petrai ranką ir, sušveitęs arkli, toliau nurūko.

Petras, tvorą perlipęs, nuėjo pas tėvą. Kažin ką su juo pasitaręs ir, palikęs Marcelę Jonuko vietoje, dalgium nešinas namo nužingsniavo. Ir Jonukas pasekė jį.

— Išaina, kad jau karas tikrai bus kilęs... — galvojo Petras. Taręs Jonukui visus keturis geruosius arklius iš ganyklos parvesti, pats nuėjo į vidų ko nors užkasti ir išeiginiais drabužiais persivilkti.

Juodbėrius pakinkė vežimo traukt, o Baltsnapę ir Juodelę prie ratų galo pririšo. Pasakęs porą žodžių Jonukui karves perpietėmis pašerti, Petras sėdo į vežimą, o bėriai, tarsi dešimtis perkūnų, išlakino jį miestelio link.

Miestely Petrai teko kiek sugaišti. Prisiėjo laukt, kol arklius apžiūrėjo. Paskui ėjo į paštą Juozo, baigusio Kauno gimnaziją ir paimto į kariuomenę, laiško ir laikraščių pasiklausti. Reikia šio to ir kelionei nusipirkti. Dar vienas kitas ir alaus stiklas buvo išmestas. Taip, kad tik patį vakarą, kada šeimyna, pavakarienia-

Onutė. Vienu vežimu vyks į Telšius. Ir Banių Juozukas, vos suvaldydamas juodbėrius, įvažiavo į kiemą. Iš prieangio išėjo kelionei pasirėdęs Petras, apsiverkusi motina, nuliūdęs tėvas, susirūpinusi Marcelė. Samdytoji šeimyna išnešė Petro kelionės daiktus. Petras ir Vincas su visais atsisveikino, atsibučiavo. Onutė, segdama Petru priė švarko atvartos gražiausią rozės žiedą, drebančiomis lūpomis pro ašaras ištarė: „Neužmiršk ir laimingai sugrįžk!“.

Vos tik keleiviai susėdo į vežimą, bergint, tarytum koks vėjas, jį iš kiemo iššlavė. Atsigrižę žiūrėjo Petras ir Vincas, kaip nuoširdūs žvilgsniai juos išlydi. Onytės žvilgsnis Petru buvo pats artimiausias. Ir taip liūdna liūdna pasidarė . . .

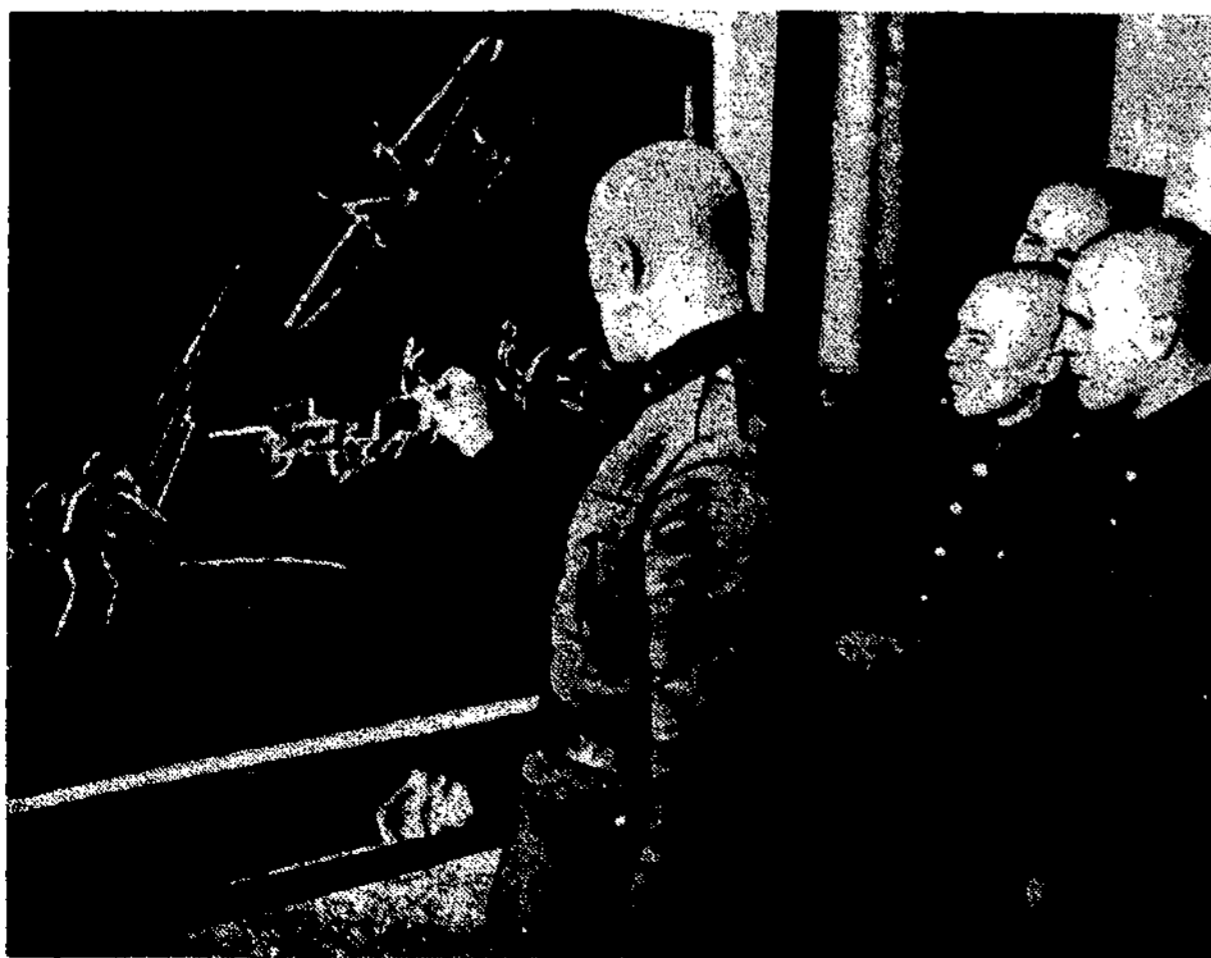
Vincas ir Petras prižadėjo vienas kitam neperskiriamais nežinomos ateities draugais būti ir vienas nuo kito nesiskirti. Dar sykį norėjo atsitolinantieji keleiviai pažvelgti į savo gimtąsias sodybas, bet dūmų debesys jau spėjo jas iš jų akių paslėpti.

Keletą sykių yra buvęs Petras Telšiuose, bet tiek žmonių, tokios kamšaties, tokio sujudimo dar nebuvo matęs. Visur pilna karui paimtų arklių, vežimų, moterų su vaikais, kurios palydi išvykstančiuosius vyrus; visur nusiminimas, ašaros, skausmas . . . Vienoje knygų krautuvėje nupirko Petras kažin kokio poeto eilėraščių rinkinį, kažin ką į pirmąjį puslapį įrašęs, įdavė Jonukui, kad tas Geručių Onai parvežtų.

Tik patį saulėlydį nuėjo Petras ir Vincas į atsarginių rinkimosi punktą. Iš čia, patikrinus ir užrašius, vienas rusų kareivis nuvedė juodu į kažin kokią žydu trobą. Nepažįstamųjų vyrų, tokio pat likimo draugų, tarpą pastebėjo Petras su Vincu Kostą Šermunėlį, Lengviną, Šauklį ir Tamolę, savojo kaimo atsarginius. Vieni juokavo, visokius niekus tarškėjo, kiti keikė, spiaudės ir nežinomojo didžiojo karo baisenybes piešė. Mažutė troba pasidarė nešvari, prispiaudyta ir pilna tabako dūmų. Pagaliau nusibodo visiems taip stumdysis, o nuovargis ir sunkus oras kvietė pailsėti. Sugulė visi ant plikų grindų.

— Jei kas prieš porą dienų būt man pasakęs, kad aš šit toje smirdančioje žydu troboje ant plikų grindų voliosiuos, tokį būčiau be vieno balkio apšaukęs, — pyko Lengvinas,

— Kad nors šiaudų duotų — pyko Tamolė.

Pagaliau miegas užspaudė visų akis, ir knarkimas tęsėsi iki šeštos valandos ryto. O oras troboje pasidarė toks tirštas, kad nors kirvį kiekvienoje vietoje kabink.

Kitą dieną visus atsarginius prie rinkimosi punkto patikrino ir į eiles išrikiavo kažin koks rusų kareivinis ir dar vieną kitą žodį pasakė:

— Priešininkas veržiasi į mūsų žemę. Dievas, caras ir tėvynė įsako jums pastoti jiems kelią . . .

Daug kas visai nesuprato jo kalbos.

— „Tėvynė . . .“ — liūdnai pagalvojo Petras. — Labai daug geriausiųjų mūsų tautos vyrų kalėjimuose vargsta; kiti ir kaulus tolimajame Sibire suklojo už Lietuvos laisvę. Ar už tą tėvynę mus siunčia į karą?! . . . Už carą, už tą, kuris mūsų kalbą ir teises mindžiojo, slėgė, spaudą draudė.

Visi atsarginiai pėsti išsvyravo Mažeikių link. Daug vežimų sekė juos ir gabeno jų daiktus. Čia visus, gerokai pavargusius, suslėgė, tarytum grybus, į vagonus su parašais: „8 arkliai, 40 žmonių“ ir su mažais sustojimais atvilko garvežys į Minską. Šio miesto kareivinėse atsarginiai tik porą savaičių teišbuvo. Labai greitu tempu ėjo karo pratyba. Nors ir daug čia buvo to paties kaimo ir apylinkės draugų, bet jau nebuvo ūpo ir laiko taip juokauti, kaip aną vakarą Telšiuose. Tik Petras ir Vincas, kuriuodu greta vienas kito gulėjo, net nakties metu susirūpinę spėliojo nežinomąją savo ateitį. Ar liks gyvi? Ar neištiks pavojus jų tėviškę? Gal ir Lietuva po karo pradės kitą gyvenimą? . . . Petras kartas nuo karto, atsisėdęs ant narų ir pasidėjęs medinę dėžutę, parašydavo Onai laišką. Arba išsiima iš dėžutės dovanotąją rozės žiedą, apžiūri jį, parymo ir vėl, pabučiavęs jį, lyg kokią relikviją, įvynioja į baltutėlę Onutės išsiuvinėtąją nosinėlę.

Vieną dieną visiems kareiviams išdavė šovinių, sausainių ir visa kita, kas tiktai reikalinga fronto gyvenimui. Įsakė išsivalyt šautuvus ir pasirengti tolimai kelionei. Ir kalba, kaip reikia priešininką nugalėti, išrikiuotiems kareiviams buvo pasakyta.

Petras, dėžėje palikęs mažiau reikalingus daiktus, išsiėmė Onutės dovanotąją rozės žiedą, atlaužė nuo jo vieną lapą ir, gražiai suvyniojęs, padėjo jį arčiau širdies — į kairiąją kišenę.

Labai neramiai praėjo paskutinioji atsarginių naktis Minsko kareivinėse. Po maldos ir patikrinimo labai daug kas rašė laiškus. Ypatingai Petras su Vincu daug darbo turėjo, nes daug buvo nemokančių rašyti. Kiti tik taip sau tarp savęs šnekučiavo ir liūdėjo. O kiti vien tik keikė ir tabaką smelkė. Jau vėlyba naktis buvo, kai Petras su Vincu, ilgus laiškus parašiusiu ir šį tą aptarusiu, dar kartą patikrino vienas antram savąją draugystę ir užpūtė žvakigalį nakties miegui. Bet sunku būtų pasakyti, kad visose kareivinėse nors vienas būtų akis sudėjęs. Vien sunkiausios mintys per visų galvas plaukė.

Kitą dieną ilgos vagonų eilės „8 arkliai, 40 žmonių“ skubėjo Vokietijos link. Ne 40, kaip buvo parašyta, bet į kiekvieną vagoną daugiau kareivių grūdosi. Iš visų vagonų plaukė daina, kurią tik jie patys tesuprato. Traukinys negailestingai lakino į tą pusę, iš kur baisiausios karo žinios plito.

Iš vagonų išlipę dar ilgai mūsų vyrai pėsti keliavo. Pirma ėjo kareivių orkestras, kuris dažnai palinksmin-

davo nupuolusiųjų dvasią; gale sekė karo lauko virtuvė, kuri teikdavo atsarginiams karšto vandens, kopūstų, košės ir kito ko. Aplink buvo matyti artimas karo laukas. Visur nyku, tuščia. Kaimai apleisti. Lyg mirties slibinas būt aplankęs visą šį kraštą.

Labai įvargino toji kelionė. Dieną vis keliauk ir keliauk. O ir naktį nuogi laukai neteikia gero poilsio. Žingsniai darosi lėtesni, tartum supančioti...

Vieną gražią dieną perpietėmis susėdo kareiviai jaukiame pamišky, netoli vingiuoto upelio. Sustatę šautuvus ir pasistiprinę, ką virtuvės parūpino, kiekvienas savo reikalams atsidavė. Vieni laiškus rašė, kiti tabaką smelkė, kiti taip sau šnekučiavo; dar kiti aplink išsivaikščiojo. Ir Petras su Vincu paėjo paupiu kalnelio link. Juodu pasekė Kielė, Šermūnelis, Lengvinas, Šauklis, Tamolė ir dar keletas kitų mums nepažįstamų atsarginių. Palipę ant kalnelio pamatė netoli esantį gražų dvarą. Tai jau buvo Rytprūsiose. Kareiviai nutarė eiti ten nusipirkti ko nors, ar atsigerti, ar taip sau dėl smalsumo. Ir beregint visas būrys nusiškubino. Net atsilikusieji Petrą su Vincu pralenkė. Dvaras buvo visai ištuštėjęs. Nė gyvo žmogaus. Kareiviai pasijuto čia esą pilni šeiminkai. Visi pasidalijo darbu ir nutarė, kas ką ras geresnio, viską neštis sau. Lengvinas ir Tamolė įsisuko į virtuvę ir iš ten atsinešė vienas duonos kepalą, kitas grietinės puodelį. Kielė ir Šermūnelis vilko iš sandėlio didžiausią mėsos kumpį ir keletą rūkytų dešrų. Šauklis ir dar kitas didelį rūgusio pieno puodą atgabeno. Drąsiausiai dirbo nepažįstamieji rusai. Tuoj visi į dvarą suėjusieji kareiviai valgyti susėdo. Toliau vėl į darbą stojo: išskirstę po dvaro kambarius, visi ko nors geresnio ieškojo.

— Vyrai, didžiausia laimė! — šaukia visu balsu vienas rusas. — Prūsas pabėgdamas, mums vyno paliko. — Ir traukė iš rūsio vyno statinę. Susiję kareiviai visą puotą pakėlė. Mėsa, dešra ir duona užsikądami, godžiai tuštino vyną.

— Už prūsoko sveikatą! — šaukė kitas rusas, stiklinę vyno iškeldamas.

Ištuštinę vyną ir gerai jau išilinksminę, rusai kareiviai kito darbo stvėrėsi. Vieni pagautais įrankias urbino gražiausiąją komodą. Kiti žibantį pianiną aižė. Dar kiti kedes ir kitus smulkius daiktus daužė, pukičiausią staltiesę dalijosi.

— Bus gerų autų! — džiaugėsi vienas staltiesę tempdamas. Kitas ant durtuvo pasimaudamas mėsos ir duonos likučius po kambarį svaidė. Kažin kas pieno puodynę tėsė į pečių. Po kelių minučių gražiausi dvaro kambariai virto tikru laužu.

Petras ir Vincas neprisidėjo prie to darbo. Nors užėjęs karo gaisras gali su žeme sumaišyti visą tą puošnųjį dvarą, tačiau kažin koks vidujinis jausmas neleido jiedviem be reikalo turtą eikvoti. Juk baisu būtų, jei kas ateitų į juodviejų tėviškę ir viską pradėtų daužyti. Petras dar bandė rusus sudrausti ir perspėti, kad čia dar nėra tikra Vokietija, kad čia lietuviškoji žemė, tačiau rusams šie Petro žodžiai buvo svetimi ir nesuprantami.

Kai gerai įkaitę atsarginiai sugrįžo atgal, pulkas jau rengėsi toliau keliauti.

— Kur užtrukote taip ilgai? — paklausė puskarininkis.

— Pieno pirkt buvome! — atsakė sugrįžusieji.

Gerbiamesiems „Kario“ platintojams

„Kario“ platinimo sąlygos paliekamos kaip ir anksčiau.

Kadangi platintojams dažnai susidaro ir šiokių tokių išlaidų, todėl „Kario“ administracija nuo surinktos už prenumeratą pinigų sumos skiria po 10% išlaidoms padengti. Arba suradęs 10 naujų metinių prenumeratų, vieną metinę gali gauti nemokamai.

Platintojai surinktus pinigus už prenumeratas gali siuntinėti dalimis, kaip jiems patogiau.

Kareiviams, kurie „Kari“ išsirašo sau į kariuomenės dalį, reikėtų paaiškinti, kad jie, išėję iš kariuomenės į atsargą arba perkelti į kitą dalį, praneštų „Kario“ administracijai savo naująjį adresą, kur jiems siuntinėti laikraštį. Už adreso pakeitimą mokėti nereikia.

Kai kurie platintojai kariai prašo redakcijos bei administracijos atsiųsti jiems kvitų bei sąrašų laikraščio platinimui. Tenka pabrėžti, kad tuo reikalu nėra išleista jokių specialių sąrašų ir kariams jų nereikia. Patys susidaro sąrašus, pažymėdami kas išrašo laikraštį, kam, kuriam laikui ir nurodo aiškų adresą, kur siuntinėti laikraštį. Senieji platintojai visą laiką taip daro. Jų sąrašais administracija visiškai patenkinta.

Paskiausiai pastebima, kad ir tose dalyse, kur 1936 m. dar nebuvo „Kario“ platintojų, 1937 m. jau atsiranda nauji talkininkai. Malonu būtų, kad ir kitose dalyse, kur dar jų nėra, atsirastų energingesnių karių — karinės spaudos platintojų.

Spaudos platinimas yra gražus ir kilnus darbas. Tad visur teauga karinės spaudos talkininkų eilės. Vieniems talkininkams išvykus iš dalies, kiti tegul užima jų vietas. Pradėtą gražų darbą tęskime toliau.

Vieną vakarą atsarginiai pasiekė pirmąsias apkasų linijas. Tą naktį tame bare buvo rengiamasi pulti vokiečius. Iš visų pusių pėsčiųjų ir raitų kareivių pulkai rinkosi. Patrankos, kulkosvaidžiai ir šovinių vežimai virtinėmis slinko.

Buvo keista pirmoji naktis apkasuose. Visur šrapneliai sproginėja, bepradėm prožektoriai visą apylinkę nušviečia; visur didžiausias patrankų baubimas.

Šiek tiek su fronto gyvenimu apsipažinusių Petras ir Vincas, šaltuose apkasuose susitraukusiu, tartis ir namus prisiminti pradėjo.

— Ką dabar namiškiai veikia? — pamanė Petras.

— Ar gali jie suprast, kokią šią naktį nakvynę turime? — spėjo Vincas.

Petras nutilo ir įsisvajojo. Prisiminė, ką yra skaitęs iš Lietuvos istorijos apie didžiąją Lietuvos praeitį. Mintys viena po kitos draikėsi. Kaip būtų savi ir nebaisūs tie karo apkasai, jeigu dabar juose sėdėčiau, gindamas ne svetimąją caro tėvynę, bet savąją žemę, jeigu čia savo lietuviškieji pulkai statytų krūtines už lietuviškąjį kraštą, jo laisvę ir savo gimtąją kalbą. Svetimąją, ir dar tąją tėvynę, kuri slegia pavergusi mūsų tautą, sunku ir nemiela ginti. Ir, tur būt, ne vienas lietuvis tą patį svajojo.

(Bus daugiau)

J. Velėnaitis

Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrius skelbia mažojo dramos veikalo K O N K U R S A

I. Konkurso tikslas

1. Parūpinti mėgėjų vaidintojų kuopelėms bei provincijos mažesniems teatrams tokių vaidybinės literatūros veikalų, kuriais būtų stiprinama valstybės gyvimo idėja, ugdomas karžygiškumas, pagrįstas tėvynės meile. Todėl tokiam veikalui siūloma viena iš šių temų:

a) Nepriklausomybės karas (su vienu kuriuo Lietuvos priešu).

b) Šių laikų kariuomenės gyvenimas ir darbas.

c) Karių, kariuomenės santykiai su visuomene.

2. Nurodytas 1 str. tikslas turi būti siekiamas menišku gyvenimo vaizdavimu; idėjas turi skelbti patys vaizdai, jų keliamos mintys. Todėl nelaukiama veikalų, pagrįstų tik šūkais, tuščiomis kalbomis, publicistine idėjos propaganda, skeminiu ar alegoriniu personažo traktavimu ir t. t. Svarbu akcija, veiksmas, o ne žodžiai, frazeologija.

II. Bendrieji nuostatai

3. Konkurse gali dalyvauti visi lietuviai ir Lietuvos piliečiai, gyveną Lietuvoje ir užsieniuose.

4. Veikalai, pažymint ant voko „Dramos Konkursui“, turi būti atsiųsti Kar. Št. Spaudos ir Švietimo Skyriui (Kaunas, Miškų g. 10) ne vėliau kaip iki 1937 m. rugpiūčio 1 d. Tačiau pageidaujama anksčiau atsiųsti.

5. Veikalai, mašinėle perrašyti, turi būti pažymėti slapyvardžiu, o atskirame slaptajame voke turi būti pridėta tikrasai autoriaus vardas, pavardė ir adresas.

6. Premijuotų autorių slaptąjį voką atplėšus, konkurso komisija viešai skelbia laimėjusių pavardes, o nepremijuotus veikalus grąžina autoriams, neplėšdama slaptųjų vokų.

7. Savo sprendimą konkurso komisija skelbia ne vėliau kaip 1937 m. rugsėjo mėn. 15 d.

III. Techniniai nuostatai

8. Veikalo rūšį (dramą, komediją, pjesę, draminę kroniką, vaizdus) pasirenka pats autorius.

9. Veikalas turi būti parašytas ne eiliuota kalba. Eilėmis leistina rašyti tik atskiros veikalo dalys.

10. Veikalo dydis apie 50 pusl., mašinėle rašytų (normalaus skaitymo — grynai vaidybinio teksto, be remarkų — 1,5— 2 val.).

11. Rašymo tvarka: a) palikti tuščius pakraščius, $\frac{1}{5}$ d. lakšto platumo, b) nesugrūsti perdaug arti eilučių ir c) negali būti autoriaus ranka rašytų pataisų bei pastabų.

12. Bendras veikėjų skaičius ne didesnis kaip 10 žmonių, neskaitant minios ir statistų, jei tokie būtų neišvengiami.

13. Teatrališkumas: vengti ilgų replikų, pasenusios formos monologų, vengti sudėtingų kostiumų, apsunkinančių scenos daiktų ir šviesos efektų, apskritai, prabangos.

14. Dekoracijos: aplinkumą imti paprastą, bet estetišką, be prabangos ir ypatingų pastatų (kalnų, jūrų, didelių namų ir t. t.).

IV. Medžiaginiai nuostatai

15. Už geriausius veikalus skiriamos premijos: I-ji — 1200 lt.; II-ji — 950 lt.; III-ji — 750 lt. Premijas išmoka Krašto Apsaugos Ministerija, konkurso komisijai išsprendus ir paskelbus.

16. Premijuotus veikalus išleidžia Kar. Št. Sp. ir Šviet. Skyrius, sumokėdamas dar autoriui honorarą pagal nustatytas normas; tiražą nustato leidėjas.

17. Išleistojo veikalo teisės priklauso autoriui, tačiau per 5-rius metus nuo konkurso komisijos sprendimo paskelbimo visi Krašto Apsaugos ir Švietimo Ministerijų žinioje esą vaidintojų mėgėjų būreliai, taip pat ir Valstybės Teatras, kada jo spektakliai rengiami Krašto Apsaugos Ministerijos prašymu, veikalą gali vaidinti be autoriaus žinios ir be atskiro honoraro.

18. Kar. Št. Sp. ir Šviet. Skyrius gali išleisti ir nepremijuotus veikalus, susitaręs su autoriais.

V. Konkurso komisija

19. Konkurso komisiją sudaro Krašto Apsaugos Ministerija, skirdama savo du atstovus ir kviesdama Švietimo Ministerijos ir Valstybės Teatro po vieną atstovą. Komisijai paliekama teisė kooptuoti dar vieną atstovą lygiomis teisėmis iš rašytojų bei dramaturgų. Komisijai pirmininkauja Krašto Apsaugos Ministerijos atstovas.

Pažymėjimas: konkurso komisijos nariai neturi teisės dalyvauti konkurse.

20. Komisija, premijuodama veikalą, gali pareikauti iš autoriaus pataisų; autoriui nesutinkant pataisyti veikalo, komisija gali atšaukti premiją.

21. Konkurso komisijos posėdžių protokolai vieši.

26.000 lt. su viršum—Šančių darbo visuomenės auka ginklams

Gruodžio 6 d. 16 val. Šančiuose, plačių geležinkelių centrinių dirbtuvių salėje, buvo sąjungos ginkluotoms krašto pajėgoms remti Šančių skyriaus narių ir ginklų fondo rėmėjų susirinkimas, į kurį atsilankė apie 400 žmonių. Į susirinkimą buvo atvykęs kariuomenės vadas gen. št. pulk. Raštikis, Kauno komendantas pulk. Talevičius ir nemaža Šančiuose stovinčių kariuomenės dalių ir šiaip karininkų.

Susirinkimą, kurs pradėtas tautos himnu, atidarė skyriaus pirmininkas B. Gylys ir pakvietė į garbės prezidiumą: kariuomenės vadą gen. št. pulk. Raštikį, sąjungos ginkluotoms krašto pajėgoms remti centro pirmininką ats. pulk. Gužą, „Drobės“ b-vės direktorių Šimaitį, „Tilkos“ b-vės direktorių Kaminską ir darbininką Prišyvalką, „Coton“: direktorių Černasą ir darbininką Pranckevičių, kariuomenės intendantūros mjr. Valaitį ir jos darbininką Akstenaivičių, „Ringuvos“ b-vės atstovą Maigį, mašinų ruožo Maticką, LTS V apyl. pirmininką Kaukorių, II progimnazijos direktorių Eiduką, sodininką R. Kroną ir karo komendantą pulk. Talevičių.

Iš skyriaus valdybos pranešimo paaiškėjo, kad Šančių skyrius buvo įsteigtas praėjusių metų lapkričio mėn. Per tą vienerių metų laiką skyrius surinko ir ginklų fondui paaukėjo 26.495 lt. 80 ct.

Šančių skyrius, — sako pranešėjas, dėkodamas aukotojams, — per ateinančius savo veikimo metus tikisi dar daugiau aukų surinkti, nes visi mielai aukoja, visi supranta krašto saugumo reikalą. Kalba buvo baigta bendru visų „valio!“ už ginkluotųjų pajėgų Vyriausiąją Viršininką, Valstybės Prezidentą, Tautos Vadą A. Smetoną, kariuomenės vadą ir už Lietuvos kari.

Kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis, kreipdamasis į susirinkimo dalyvius, tarė savo žodį.

Kariuomenės vado kalba susirinkusiųjų buvo palydėta karštu plojimu.

Į susirinkusius tarė žodį ir sąjungos ginkluotoms krašto pajėgoms remti centro pirmininkas ats. pulk. Gužas. Jis savo kalboje priminė sunkius rusų vergo-

vės metus, kovas dėl nepriklausomybės ir rūsčią Europos padangę. Skatino visa tai nuolat turėti prieš akis ir visomis išgalėmis remti kariuomenę, ją padėti vyriausybei gerai apginkluoti, būti vieningais, kad lemiamą valandą galėtume užpuolikams atsispirti. Gale savo kalbos jis pasidžiaugė, kad ginklų fondui aukų rinkimo sąjūdis auga. Tuojuo po Naujų Metų rengiamasi sušaukti s-gos ginkluotoms krašto pajėgoms remti skyrių atstovų suvažiavimą. Ypač pasidžiaugė gražiu Šančių gyventojų darbu — didele auka ir pažymėjo, kad jų pavyzdį turėtų sekti ir kiti.

Ginkluotų krašto pajėgų rėmimo reikalą taip pat vaizdžiai apibūdino ir lietuvių tautininkų s-gos V apylinkės pirmininkas Kaukorius.

Susirinkimą baigdamas, skyriaus pirmininkas B. Gylys dėkojo kariuomenės vadui už teikimąsi į jį atsilankyti, dėkojo visiems aukojusiems ir skatina dar daugiau aukoti.

Susirinkimas nutarė pasveikinti Valstybės Prezidentą — Tautos Vadą Ant. Smetoną, krašto apsaugos ministerį pulk. inž. Dirmantą, Lietuvos kari ir vargstančius, lenkų smaugiamus, brolius vilniečius.

Susirinkimui pasibaigus buvo kariškos meno programos valanda, kurią atliko 1-mo inžinerijos bataliono kariai, pusk. Mikalauskó vedami. Kariai gražiai padainavo keletą kasdien savo dainuojamų dainelių, be to, padainavo taip jų vad. „šiupinį“ — visą eilę įvairių kupletų, muzikos lydimų, apie įvairias ginklų rūšis.

Karių atlikta meniškoji dalis visiems nuoširdžiai patiko — kariams karštų plojimų susirinkusieji negailėjo.

Pasibaigus meniškajai daliai, išvykstantis kariuomenės vadas gausaus susirinkimo buvo palydėtas karštais plojimais ir „valio!“.

Sąjungos ginkluotoms krašto pajėgoms remti Šančių skyrius gausus, jo nariai noriai aukoja. Skyriaus valdybą sudaro: pirmininkas — B. Gylys, sekretorius — P. Kisielius ir išdininkas — A. Aleksiejūnas.

Raitininkų vadai gauna uždavinį

A. Andriūno nuotr.

Šaulių Sąjunga įsteigė savo aviaciją

Šiomis dienomis šaulių S-gos salėje buvo šaulių aviacijos būrio steigiamasis susirinkimas. Į šio didelio darbo pradžios aktą atsilankė nepaprastai daug žmonių, gyvai besidominčių kuriama šaulių aviacija. Į šias iškilmes atvyko šaulių S-gos vadas plk. Saladžius, karo aviacijos viršininkas inž. plk. Gustaitis, Kauno šaulių rinktinės vadas plk. Talevičius, šaulių S-gos štabo viršininkas plk. ltn. Kazitėnas, vyriausiojo tribunolo vicepirmininkas M. Čepas, savanorių kūrėjų s-gos pirmininkas ats. plk. ltn. Gužas, karo invalidų pirmininkas dim. kpt. Stanaitis, prof. Žemaitis ir kt.

Prieš susirinkimo atidarymą kalbėjo steigiamojo šaulių aviacijos būrio organizatorius ir vadovavęs parengiamiesiems šaulių aviacijos kūrimo darbams civ. lakūnas J. Kumpikevičius. Savo kalboje jis pabrėžė aviacijos reikšmę Lietuvai ir pareiškė, kad mes, lietuviai, į Vilnių turėsime eiti visais žemės ir erdvių keliais.

Šaulių aviacijos steigimo proga, šaulių S-gos vadas plk. Saladžius pasakė kalbą. Šaulių Sąjunga naujuoju įstatymu išskirta iš kitų organizacijų ir pastatyta greta kariuomenės, kaip visuomeniškai karinė. Š. S-gos statuto 11 § sako, kad šaulių būriai sudaro kuopas, batalionus, eskadriles ir kt. dalinius. Tuo būdu jau patsai statusas įpareigoja šaulių S-gą turėti visas ginklų rūšis. Š. S-gai rūpi mūsų visuomenėje ugdyti karingumą. Šauliai nori matyti visame krašte pakilusią karinę dvasią. Šaulys turi dirbti pagal savo pašaukimą, savo srityje. Tuo tikslu jau sukurta šaulių geležinkelininkų rinktinė ir pionierių būrys. Jau pereinamais metais buvo daug raginimų šauliams dirbti ir aviacijos srityje. Aviacijos šaulių būrio sumanymas yra pribrendęs. Šaulių aviacinė veikla bus tik karinė. Jau yra kreiptasi į karo aviacijos viršininką, kuris sutiko duoti šauliams patarimų ir padėti darbui. Šauliai sieks šiame darbe glaudaus bendradarbiavimo. Nesteigti šaulių aviacijos jau nebegalėjome. Visame krašte jaučiamas didelis susidomėjimas šaulių aviacija. Tai rodo gyvi pavyzdžiai ir būrių laišakai š. s-gos vadovybei. Savo kalbą baigdamas š. S-gos vadas plk. Saladžius padėkojo civ. lakūnui J. Kumpikevičiui, kuris labai daug prisidėjo prie šio didelio darbo.

Kalbėjo ir aviacijos viršininkas inž. plk. Gustaitis. Jis apibrėžė gyvenimiškais faktais aviacijos reikšmę, vaidmenį. Nenorėdami liūdno savo krašto likimo, turime ugdyti aviaciją ir jos pamėgimą. Prieš aviaciją geriausias ginklas pati aviacija. Prie tikslo — šaulių eskadrilių įsteigimo reikia eiti planingai, kad ir pamažu. Plk. Gustaitis pareiškė viltį, kad šaulių S-ga karo aviacijai duos geros pagalbos.

Dar kalbėjo prof. Žemaitis. Pasveikino įsisteigusį šaulių av. būrį ir šaulių moterų rinktinę vadžių tarnybinis suvažiavimas, atsiųsdamas savo atstovę. Savanorių kūrėjų s-gos pirmin. ats. plk. ltn. Gužas pareiškė, kad savanoriai kūrėjai džiaugiasi šia idėja ir uoliai ją remia.

Parokiško šaulių būrys atsiuntė raštą-sveikinimą. Kartu su sveikinimu atsiuntė kuklią auką. Tai pirmoji šaulių būrių auka.

Čia pat susirinkusieji pradėjo aukoti. Vyriausiojo tribunolo vicepirmininkas ir savanorių kūrėjų pirmininkas ats. plk. ltn. Gužas paaukojo šaulių aviacijai po 100 lt., Pr. Vaitkūnas 50 lt., Kleboniško šaulių būrys 42,05 lt., Tvirtovės moterų šaulių būrys 25 lt. Po 20 lt. paaukojo tą dieną „Maito“ direktorius Pov. Šalčius, J. Kareckas, J. Žukauskas ir Degsnys. Labai daug žmonių aukojo po 10 lt., po 5 lt. Labai įdomus momentas buvo, kai iš publikos išėjo penkių metų vaikutis Masevičius ir padėjo ant aukų lapo penkis litus. Jis aiškiai pareiškė vaikišku savo balseliu aukojęs tuos pinigus būsimiesiems šaulių S-gos lėktuvams.

Į naujai įsteigtą aviacijos būrį įstojo labai daug žmonių. Jų tarpe daug prityrusių lakūnų mechanikų.

Žinia, kad šaulių S-gos aviacijos būrys jau įsteigtas, labai nudžiugino visą mūsų visuomenę. Įvairiausių pažiūrų laikraščiai beveik visi dėjo ilgus pranešimus apie šaulių aviacijos įsikūrimą ir nuoširdžiai sveikino. Daug asmenų ryžtasi aukoti šio didelio darbo realizavimui. Ypač tuo nudžiuginanti yra visi šaulių S-gos daliniai.

Šaulių S-ga, jausdama iš visų pusių sumanytam darbui kuo didžiausį pritarimą, neabejotinai tiki, kad darbas bus sėkmingas.

Ats. j. ltn. Žukauskas

Ats. karių žydų sąjungos sukaktis

Gruodžio 5 d. Kauno žydų realinėje gimnazijoje buvo susirinkę žydų karių, dalyvavusių Lietuvos nepriklausomybės atvadavime, sąjungos centro valdybos ir provincijos skyrių atstovai ir svečiai.

Iškilmingame posėdyje, kaip svečiai, dalyvavo atsargos generolai Žukauskas ir Bulota, Kauno komendantas plk. Talevičius, plk. Bobelis, plk. ltn. Šinkus, Aeroklubo pirmininkas prof. Žemaitis, savanorių kūrėjų s-gos pirmininkas ats. plk. ltn. Gužas, mjr. Ružancovas, kariuomenės rabinas Sniegas ir daug žydų visuomenės veikėjų bei atstovų.

Suvažiavimui pirmininkavo sąjungos pirmininkas adv. ats. ltn. Goldbergas. Prasidėjus suvažiavimui, buvo sugiedotas Tautos himnas ir gedulo maršas už žuvusius dėl Nepriklausomybės karius.

Suvažiavimą sveikino krašto apsaugos ministerio ir kariuomenės vardu Kauno julos komendantas plk. Talevičius, ats. gen. Žukauskas, ats. gen. Bulota, ats. plk. ltn. Gužas, prof. Žemaitis, rabinas Rozensonas, inž. Roginskis, adv. Abramavičius ir kiti. Raštu sveikino kariuomenės vadas gen. št. plk. St. Raštikis, šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius, V. D. Universiteto rektorius prof. Roemeris, Kauno miesto burmistras Merkys, buvusio baltgudžių bataliono kariai Nepriklausomybės kovų dalyviai ir kiti.

Per šį suvažiavimą sąjungos 3 metų sukaktuvės buvo labai iškilmingai paminėtos, nuoširdžioje lietuvių—žydų bendradarbiavimo nuotaikoje.

Sąjungos pirmininkas ats. ltn. adv. Goldbergas pranešė apie nuveiktus sąjungos darbus ir ateities planus, pažymėdamas, kad sąjunga ir toliau dirbs naudingą visuomenės ir valstybės darbą. Jos pirmininkas ats. ltn. adv. Goldbergas, baigdamas savo pranešimą, priminė, kad Valstybės atžvilgiu gal aktualiausias klausimas dabar yra ginklų fondo sustiprinimas, todėl kvietė žydų visuomenę kuo aktyviausiai šiame darbe dalyvauti.

Tenka džiaugtis, kad ši atsargos karių žydų sąjunga, keldama lietuvių ir žydų kultūrinę ir ekonominę bendradarbiavimo idėją, glaudžiai bendradarbiaudama su lietuviškomis tautinėmis ir kultūrinėmis organizacijomis, žymiai plačiau išplės ir savo tautiečių tarpe ginklų fondo idėją, kuriam visa Lietuvos visuomenė tiek dideli, tiek maži, kiek kas pajėgdami ir kuo galėdami, aukoja. Tuo labiau, kad ginklų fondui aukoti galima ne tik pinigais, bet ir įvairiais daiktais.

Toks žydų karių s-gos kreipimasis į savo tautiečius ginklų fondo reikalu yra sveikintinas ir reikia manyti, kad ši ats. karių žydų s-ga per savo skyrius skatins savo tautiečius prisidėti prie taip svarbaus darbo ne tik gyvenančius Lietuvoje, bet ir užsieniuose.

Tą pačią dieną sąjungos delegacija uždėjo vainiką ant Nežinomojo Kareivio kapo.

Vakare „Aviv“ salėje buvo vakarienė, kurioje dalyvavo s-gos suvažiavimo svečiai ir visuomenės veikėjai.

S. N.

Pratimai prie komutatoriaus

Dmt. Čibo nuotr.

Kaip gimnazistai suėmė dezertyrą

(1919 m. atsiminimai)

1919 m. rudenį Kupiškio progimnazijoje jau veikė mokinių šaulių būrys, kuriam vadovavo direkt. J. Jankevičius ir a. a. mokyt. V. Eidukas. Būriui daugiausia priklausė III ir IV kl. mokiniai, 14—15 metų amžiaus. Vienas kitas mokinių buvo ir vyresniojo amžiaus. Mūsų instruktuoti atvykdavo buvę progimnazijos mokiniai, baigę karo mokyklą leitenantai.

Kai mūsų kariai fronte narsiai kovėsi su įvairiais kraštą puolančiais priešais, mūsų būrys padėdavo vietos policijai gaudyti plėšikus, degtindarius, dezertyrus ir kitokius nenaudėlius, kurių tuo metu daug buvo Kupiškio apylinkėje.

Neminėdamas plačiau mūsų veikimo, papasakosiu, kaip mes, vaikai, suėmėm stambaus ūgio mūsų jaunos kariuomenės dezertyrą.

1919 m. rudenį sužinojom, kad Rudikų kaime (Kupiškio v.), visoje apylinkėje garsiam triukšmariamais, degtindariamais ir mušeikomais, slaptasis iš kariuomenės pabėgęs kareivis D.; jis vadovaujas savo kaimo nenaudėlių gaujai ir terorizuoja apylinkės gyventojus. Mūsų tarpe buvo mokinių, kilęs iš kaimyninio kaimo, ir gerai pažino minėtąjį D. Šis vyrukas sužinojo, kad Rudikų kaime netrukus bus vestuvės, į kurias, žinoma, neiškęs neatėjęs ir mums rūpimasis.

Vargais negalais gavę iš vietos policijos tris pastotes ir leidimą kratai padaryti, devyni trečiosios ir ketvirtosios klasių mokiniai išvykome į „medžioklę“. Policija mumis pasitikėjo.

Išvykome vakare, apie 21 val. Kelias šlapias, o iki Rudikų kaimo per 8 km kelio. Privažiavę kaimą, dar neišskirstytą vienkiemiais, arklius su vežikais palikome lauke, o patys, išsiskleidę vorele, pakluone ėmėme bėgti į kiemą, tikėdamiesi jį užklupti namie. Apsupom gyvenamąjį namą; viduj tamsu. Tuo tarpu iš gatvės prie mūsų pribėgo nepažįstamas žmogus, kaip paskiau paaikškėjo, vietinis šaulys, jautęs apie mūsų galimą atvykimą, ir pranešė, kad D. esąs vestuvių kieme.

Netrukus mūsų sargybos stovėjo visose vestuvių kiemo palangėse. Drąsesnieji įėjome į vidų. Troboje pilna svečių; pasieniais stalai, valgiais gėrimais apkrauti. Prašome įsilinksminusius svečius atiduoti D. arba laikinai iš trobos išeiti, bet niekas į gimnazistų, nors ir ginkluotų, prašymą nekreipė dėmesio. Pagąsdinti, teko priemenėj į viršų paleisti keli šūviai. Svečiai, matyti, įsitikino, kad mes nebejuokaujam, ir ėmė pamažu trobą apleisti. Visus išeinančius stebėjom, bet D., kurį turėjom pažinti iš milžiniško didumo ir nepaprasto tvirtumo, vis nesimatė.

Pagaliau troba ištuštėjo. Žiūrim į palovius, ant krosnies, po stalais — ieškomojo nėra. Pašviečiam

lempute į pakrosnį — gi matyti batuoto žmogaus kojos! Prašom lįsti lauk — žmogysta nejuda. Pagrasinam, kad šausim, jei neklausys; „negyvėlis“ ėmė pamažu judėti, ir atsistojo prieš mus, labai panašus į Samsoną, nes mes prieš jį buvome menki padarėliai.

Ką dabar mums daryti? Mums bestoviniuojant, D., būdamas kiek įkaušęs, užslinko už valgiais ir gėrimais apkrauto stalo ir ėmė girksnoti alų „į mūsų sveikatą“. Mes tuo tarpu sugalvojom, kad tokio milžino nesurišę niekaip nesuvaldysim.

Gavom vadeles. Atkišom į apylinkės baubą užtaisytus šautuvus ir prašėm geruoju išeiti iš užstalės. Nors nenorom, bet matydamas, kad nejuokaujam, vis dėlto išėjo. Vieni pradėjom vadelėmis rišti rankas, kiti, kad nenaudėlis ko bloga nepadarytų, laikėm atkišę šautuvus. Užnėrus kilpą ant vienos rankos, D. pagriebė peilį nuo stalo, iš sykio nupiovė keturgubas vadeles — ir nepasiduoda rišamas. Teko pašaukti iš oro dalį „rezervų“, stovėjusių palangėse.

Netrukus nenaudėlį vis dėlto pažabojom: surišę jo rankas, įsitikinome, kad „banginis“ iš mūsų nagų nebeapspruks. Tuo tarpu keli pašaliečiai, stovėję tarpdury, ėmė iš D. juoktis, kad vaikai „apstatę“ tokį milžiną, o šis atsikirsdamas ėmė mus bauriausiai žodžiais plūsti. Iš smarkesniųjų vyrų gavęs už tai buože į nugarą, suimtas išdidžią kalbą pakeitė vaikšku verksmu ir ašaromis.

Pagailo mums netinkamai išauklėto ir tamsaus kaimo berno. Leidom sugrįžti į tėvų namus, atsisveikinti su namiškiais, apsivilkti kelionei šiltesniais rūbais.

Kelyje jis vėl buvo pradėjęs mus keikti ir grąsinti, kad sugrįžęs mus visus pakarsias, nes kiekvieną gerai pažįstas arba iš kitų mūsų pavardes sužinosias. Vienam mūsų draugui buvo kilusi mintis jį tyčia paleisti ir bėgantį nušauti. Nors mūsų visų kraujas virė, girdint nenaudėlio žodžius, bet susivaldėm.

Atidavę laimikį policijai, prieš aušrą po porą valandų numigome. Aštuoniomis jau sėdėjome mokyklos suole ir dalinomės su draugais nakties įspūdžiais. .

Ž.

KARINIS RENGIMAS ANGLŲ MOKYKLOSE

Anglija yra viena iš mažiausiai militaristiškų tautų pasaulyje. Tačiau paskutiniu laiku ji yra nepaprastai susirūpinusi karo dalykais. Štai šiomis dienomis britų krašto apsaugos ministeris anglų mokytojų laikraštyje „Schoolmaster“ iškėlė reikalą įvesti į anglų pradžios mokyklas karinį apmokymą. Pasak ministerio, vaikams reikia suteikti galimumo elementariškai pasirengti krašto gynimo pareigai. Karinio apmokymo pradžios mokyklose tikslai turėtų būti trejopi: įdiegti drausmės dvasią, išlavinti kūną ir išamoninti vaikus, kad jie rengiasi tarnauti geram reikalui. Mokytojai neturėtų prievarta versti vaikų susipažinti su karo reikalais. Prieš pradėdant kariniam vaikams apmokymą, jiems turėtų būti visų pirma įkalta, koks neekonomiškas ir pragaištingas karas yra, juos skatinti trokšti karo panaikinimo, bet tuo pačiu laiku nurodyti, kad tuo tarpu yra labai maža perspektyvų tai pasiekti artimoje ateityje.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

ATSISVEIKINOME SU PULKO VADU

Lapkričio 28 d. 5 p. D. L. K. Kęstučio pulkas atsisveikino su pulko vadu plk. Vidugiriu. Plk. Vidugiris Kęstučio pulkui vadovavo devynis metus. Išleistuvėse dalyvavo II divizijos vadas gen. ltn. Adamkavičius, divizijos štabo viršininkas gen. št. plk. Griganavičius ir visa kęstutėnų šeima. Buvo pasakyta daug kalbų ir linkėjimų.

Taip pat buvo atsisveikinta ir su kitais karininkais, kurie paliko Kęstučio pulką, pereidami į kitas dalis.

Išleistuvės buvo naujoje ramovėje, todėl tą pačią progą buvo ir ramovės pašventinimas. A.

GUSARŲ PULKO KARIŲ TARPUSAVIO RAITŪJŲ RUNGTYNIŲ NUGALĖTOJAI

Gruodžio 6 d. 1 gusarų D. L. Etm. Kun. J. Radvilos pulko dengtoje jojykloje buvo eilinės karių tarpusavio raitųjų rungtynės.

Karininkų užjojimuose su senais arkliais pirmąją vietą laimėjo ltn. Mikelkevičius su arkliu „Arbaletu“, antrąją — taip pat ltn. Mikelevičius, su kumele „Izida“, o trečiąją vietą laimėjo ltn. Kazakevičius su arkliu „Ampyras“.

Užjojimuose su jaunais arkliais pirmąją vietą laimėjo jaun. ltn. Karosas su arkliu „Oblys“, antrąją — jaun. ltn. Statnickas su arkliu „Orlikonas“.

Puskarininkiams tebuvo tik vienas užjojimas su senais arkliais. Pirmąją vietą laimėjo jaun. pusk. Šateika su kumele „Pakrantė“, o antrąją — vyr. pusk. Mosteika su arkliu „Kalifas“.

Be to, rungtynių žiūrovams buvo parodyti žaidimai, kurie taip pat suteikė nemažą įdomumo. Al. K-tis

TRUMPOS NAUJIENOS IŠ GUSARŲ GYVENIMO

— Gruodžio 12 d. Valstybės Teatre gusarams bus suvaidinta populiari latvių drama „Siuvėjų dienos Silmačiuose“. Įėjimas į spektaklį apmokamas, bet bilietai pigūs — nuo 55 iki 15 centų. Norinčių eiti į teatrą įsirašė labai daug.

— Ūkio būrio grandinis Leonas Gerbatavičius ir technikos esk-no eilinis Kazys Misiūnas, baigęs Gruzdžių aukštesniąją gyvulininkystės mokyklą, išlaikę prie Karo Veterinarijos Valdybos egzaminus veter. jaun. pusk. laipsniui įgyti, gruodžio 2 d. pakelti į jaun. veterinarijos puskarininkio laipsnį.

Pasižiūrėkime iš arčiau į oro karį ir jo ginklus

Dmt. Čibo nuotr.

GUSARŲ PULKO PUSKARININKIS GAVO PREMIJĄ UŽ PRIEŠVALSTYBINIŲ ATSIŠAUKIMŲ PLATINTOJOS SULAIKYMĄ

Technikos eskadrono likt. jaun. pusk. Modestas Adomonis už padarytą tarnybinių stropumą, išaiškinant ir sulaukiant priešvalstybinių proklamacijų platintoją, kavalerijos viršininko įsakymu apdovanotas 50 litų pinigine premija ir jam išreikštas viešas pagyrimas. Al. K-tis

UOLIAI DIRBDAMAS GALI PRALENKTI IR LABIAU UŽ SAVE IŠSILAVINUSIUS

Nuo lapkričio 30 d. iki gruodžio 4 d. buvo 1 pėst. D.L.K. Gedimino pulko mokomosios kuopos XXXIII laidos išleidžiamieji egzaminai. Egzaminus išlaikė 85%. Labai gerai išlaikė: mok. Jurelė ir Gunga. Gerai išlaikusiųjų 12% ir patenkinamai 72%.

Nežiūrint į tai, kad buvo baigusių ir gimnaziją, bet I-ju išlaikė baigęs tik pradžios mokyklą. Išlaikiusiems dviem pirmiesiems bus įteiktos dovanos — labai gražūs sidabriniai apbrūdžiai su grandinėle.

Gruodžio 15 val. baigusiems mokomąją kuopą ir visiems pulko puskarininkiams ir grandiniams III bat. salėje buvo įteiktos dovanos — žvilkaitai, eileraščiai. Programą atliko mokomosios kuopos išleidžiamieji grandiniai.

J. p. Alf. Noreika

PALEIDŽIO KADRO ŠEIMA

Priešlektuvinės aps. rinktinės mokomoji komanda gruodžio 5 d. išleido III mokinių laidą (2 klases: zenitin. artilerijos ir autom. pabūklų). Dauguma mokinių egzaminus išlaikė pažymiu „gerai“.

Pirmuoju baigė mok. M. Ramonas, antruoju — mok. J. Deksnys. Abu apdovanoti laikrodžiais. Visi baigusieji pakelti į grandinius. Pusk. Mažrimas

1 ARTILERIJOS PULKAS

Lapkričio 28 d. 1 artilerijos pulkas išleido mokomosios baterijos IV laidą. Pirmaisiais mokomąją bateriją baigė eil. Zenonas-Stasys Žemaitis ir eil. Hansas Prišmanas, kurie gavo dovanų: pirmasis sidabrinį laikrodį, antrasis — nikelinį.

LIKTINIAI TOLIAU MOKOSI

Panevėžio įgulos kapeliono kun. Vaišnoros rūpesčiu sudaryta vietos įgulos liktinių puskarininkių vakariniai bendro lavinimosi kursai.

Lapkričio 30 d. 17 val. Panevėžio miesto pradžios mokyklos 3 nr. salėje įgulos viršininkas gen. št. plk. Žadeika atidarė minėtus kursus. Atidarydamas kursus, savo kalboje, vaizdžiai nupasakojo mokslo reikšmę ir jo reikalingumą ne tik asmeniui, bet ir visai kariuomenei, visai valstybei. Po atidarymo pradėtos pamokos. Lektoriais pakviesti įgulos dalių karininkai ir vietinės gimnazijos lietuvių kalbos mokytojas kalbininkas p. Butėnas.

Kursantai per 1 mokslo metus yra pasiryžę išeiti po dvi gimnazijos klases, o daugelis, pasibaigus kursams, laikys egzaminus iš 4 gimnazijos klasių. Pusk. Vl. Petrauskas

DAUG NORINČIŲ Į MOKOMĄJĄ BATERIJĄ

Š. m. gruodžio mėn. 4 d. surinkta 1-jo artilerijos pulko mokomosios baterijos V laida. Į mokomąją bateriją pareiškė norą stoti ir tie, kurie anksčiau buvo nusistatę visai priešingai. Dabar jie visai kitaip galvoja ir sako: „tas ne karys, kuris nemano užsitarnauti aukštesnį laipsnį“ ir yra pasiryžę geriau išmokti vartoti ginklą, drausmingai kariškai lavintis, kad ateityje, reikalui esant, būtų geri viršininkai.

Prikomandiruotieji prie pulko Karo Mokyklos 9 kariūnais kandidatai irgi paskirti į mokomąją bateriją praėti mokomosios baterijos kursą. Pusk. Vl. Petrauskas

JIS NEŠ ŽINIAS, KĄ VEIKIA SŪNŪS

Priešlėktuvinės aps. rinktinės kariai tinkamai suprato ir įvertino karinės spaudos skleidimą visuomenėje. Iš rinktinėje surinktų 165 prenumeratų reta kuri pasiliks daly, visos išrašytos į gimtuosius sodžius tėvams, giminėms ir pažįstamiems.

Dalinių kariai net lenktyniavo, išrašydami „Kari“. Iš „kovos“ laimėtojais išėjo zen. baterija ir sunk. kulkosvaidžių kuopa. Maža kuo tepasiliko ir kiti daliniai.

Su džiaugsmu tenka pažymėti, kad 3 ir 2 zen. baterijų jauni kareiviai „Kari“ išrašė visi; o j. k. A. Stašys, j. k. J. Čibirka ir j. k. A. Jastrembskis, net po dvi prenumeratas, o j. k. Petrauskas net giminėms į Ameriką.

Neatsiliko ir senieji kareiviai, laukiantieji atsargos. Su linksmais veidais išrašo „Kari“ į namus, nes miela ir malonu bus parvažiavus namo per jį palaikyti glaudžius santykius su kariuomene ir viską žinoti, kas dedasi dalyje, kurioj teko tarnauti.

GRAŽUS PAVYZDYS VISIEMS

Priešlėktuvinės aps. rinktinės automatinų pabūklų kuopos kariai parodė visiems gražų pavyzdį, kaip ir iš mažų sumų susidaro didelė auka Ginklų Fondui. Kiekvienos kuopos karys aukojo ne mažiau 20 centų. Ir štai iš visos kuopos susidarė graži suma — 56 lt. 55 ct.

Daugiausia aukojo jauni kareiviai, iš kurių j. k. A. Ketatas net visą algą — 5 lt., j. k. A. Sorezonas — 3 lt., j. k. J. Baronas — 2 lt. ir kt.

Pusk. Mažrimas

LIKT. PUSKARININKIAI — SPAUDOS MĖGĖJAI

7 pėst. pulko I b-no likt. puskarininkiai, artinantis naujiems 1937 metams, sau išrašo daug laikraščių ir taip pat savo namiškiams. Tai gražus ir girtinas likt. puskarininkių sumanymas ir nusistatymas, be savęs, aprūpinti spauda ir savuosius kaime.

MOKOMOSIOS BATERIJOS IŠLEISTUVĖS

4 art. p. mok. baterija gruodžio 1 d. išleido XVIII laidą. Pirmuoju baigė eilinis Jonas Skirutis, antruoju — Pranas Vilimas ir trečiuoju — Vaclovas Gališkauskas. Eil. Skirutis gavo dovanų gražų ir vertingą kišeninį laikrodį, o kiti du po vertingą istorinio turinio knygą.

Gruodžio m. 4 d. susirinko jau ir XIX laida. Ji bus gausi inteligentais, nes joje bus rengiami ir būsimieji karininkai — kariūnai kandidatai. Toks gausus inteligentų skaičius, reikia tikėtis, turės teigiamos naudos visai mokomosios baterijos mokinių laidai tiek bendrame, tiek kariniame jų rengime.

Benas Jablonskis

SĖKMINGAI BAIGĖ MOKOMĄJĄ KUOPĄ, GAVO DOVANAS

Lapkričio 27 d. buvo 3 p.p. mokomosios kuopos II laidos egzaminai. Visi išlaikysieji pakelti į grandinio laipsnį. Geriausiai baigė gavo asmeninės dovanas. Pirmuoju baigė 8 šaulių kuopos gr. Simas Petraitis ir gavo sidabrinį laikrodį su grandinėle, antruoju 9 šaulių kuopos gr. Jonas Junokis ir gavo nikelinį laikrodį su grandinėle.

S. v. p. Grigoras

KARO MOKYKLOS LIKT. PUSKARININKIAI

Lapkričio 28 d. buvo P.L.P. Karo Mokyklos likt. puskarininkių ramovės atidarymas. Į atidarymo iškilmes atvyko mokyklos viršininkas, ūkio viršininkas ir kt. Mokyklos viršininkas palinkėjo, kad ramovė puskarininkius jungtų ir būtų jiems kultūros ir poilsio kampeliu. V. p. Valaitis visų puskarininkių vardu padėjo dalies vadui už ramovės įsteigimą.

Paskiausiai ramovėj vyksta šachmatų turnyras nustatyti geriausiajam dalies šachmatininkui. Išrašė ramovės nariais ir dalis civil. tarnautojų.

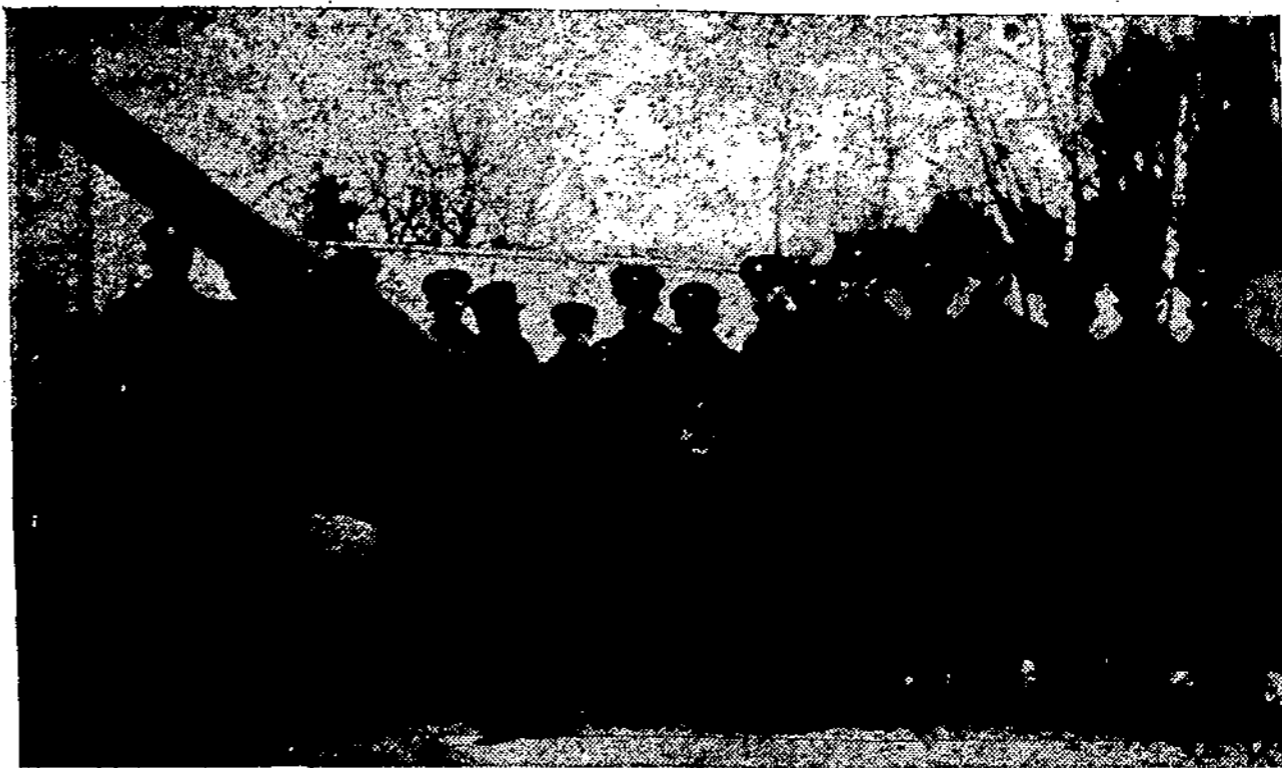
V. p. J. G.

GERIAUSIAI BAIGUSIEJI GAVO LAIKRODŽIUS

Gruodžio 4 d. buvo 5 p. D.L.K. Kęstučo pulko mokomosios kuopos XXX laidos išleistuvės. 9 val. kuopa dalyvavo pamaldose. Pulko vado įsakymu visi baigusieji laidą pakelti į grandinio laipsnį.

Pirmuoju kursą baigė eil. Jonas Kardelis 2 k. p. (apdovanotas sidabrinu laikrodžiu), antruoju eil. Stašys Zokas — karo aviacijos (apdov. nikelinu laikrodžiu).

V. p. T. Znotinas

Prie Karo muziejaus

PULKE LANKĖSI AUKŠTAS SVEČIAS

Gruodžio 2 d. 5 pėst. pulkas susilaukė malonaus svečio: vizitavo anglų karo attaché Lietuvai.

Svečias, pulko vado, bataliono vado ir kitų karininkų lydimas, iš pagrindų susipažino su pulko gyvenimu: žiūrėjo kaip kareiviai mokomi rikiuotės, apžiūrėjo pulko valgyklą, aplankė mokomosios kuopos kazematus ir t.t.

V. M.

3 ARTILERIJOS PULKAS

Mokomosios baterijos mokiniai lapkričio 30 d. pradėjo laikyti egzaminus. Pirmuoju išlaikė mok. K. Primestas, antruoju — Mažulaitis. Egzaminų neišlaikė trys. Visi kiti, išlaikę baigiamuosius egzaminus, pakelti į grandinio laipsnį.

Algis.

KAREIVINĖSE PASITAIKO ĮVAIRIŲ ŽMONIŲ

Pilkoje karių minioje pasitaiko įdomesnių, iš toli čia užklydusių asmenų, kurie, kaip Lietuvos piliečiai, yra atvykę karinės prievolės atlikti. Taip 3 p. pulko 1 kuopoj traukia į save draugų dėmesį malonus suomis. Pasirodo, jis Lietuvos pilietis, nors Lietuvoje ir negyvenęs. Pastarasis po platųjį pasaulį važinėjęs, daugelį kalbų moka, o dabar jau ir lietuviškai pramoko.

2 kuopa taip pat turi savo „svetimšalį“. Tai juodaakis berlynietis Šneideris, kuris lietuviškai vos temoka pasakyti „tamsta, būrininke“ „tamsta, viršila“. Anksčiau Lietuvos visai nematęs.

Dažnai pavakary 2 kuopoj pamatai pečiaus žarijas bežarstantį pečkurį. Tai jau pagyvenęs jūrininkas, gerokai apvažinėjęs pasaulio, mokęs 6 ar 7 kalbas, o dabar čia karinę prievolę atliekąs — Mugejevas.

V. M.

1 INŽINERIJOS BATALIONAS

Ginkluotoms krašto pajėgoms remti s-gos šančių skyriaus v-bos kviečiami, 1-mo inžinerijos b-no kariai gruodžio 6 dalyvavo skyriaus susirinkime, kur atliko kariško meno programos valandėlę.

I-je valandėlės dalyje choras padainavo „Treji gaideliai“, „Mokslas darbas“, „Širdys“, „Oi toli toli“ ir „Pionierių maršą“.

II-oje dalyje buvo linksmas vaizdelis, su dainomis ir muzika — „Šiupinys“. Vaizdelyje linksmi ir gražiai pavaizduotas visų ginklų rūšių darbas kariuomenėje, naujokų išleistuvių dienos, jaunų kareivių pirmos dienos kariuomenėje ir t. t.

III-oje dalyje choras dar padainavo „Keleivio dainą“, „Kara“ ir „Savanorių maršą“.

Chorą ir vaizdelį vedė j. pusk. Mikalauskas. Klausytojams karių programa patiko. Tai buvo dar vienas ir tikrai gražus kariuomenės su visuomene susiartinimo momentas. Valandėlei vadovavo j. ltn. Matonis.

SUSTIPRINAMAS STYGŲ ORKESTRAS

7 p. p. I b-no kariai iki šiol turėjo savo stygų orkestrėlį iš 7—8 žmonių. Paskiausiai atvykus jaun. kareiviams, iš kurių dauguma yra muzikalūs, minimas orkestras papildomas ir sustiprinamas iki 15 žm. Minimą stygų orkestrą tvarko, moko ir prižiūri 2 kuopos eil. Bronius Grinius. Šis stygų orkestras nusistatęs surengti keletą koncertų, griežti karių pasilinksminimuose ir t. t.

San. pusk. M. Grinius

KARO AVIACIJOS MOKYKLOJE

Paskiausiai karo aviacijos puskarininkių mokykloje buvo įvairių permainų. Patvirtintas naujas mokyklos statutas. Ypač svarbus punktas karo tarnybos įskaitymas. Pagal senąjį statutą ištarnautas karo aviacijos mokykloje laikas būdavo neįskaitomas į karo tarnybą. Įskaitydavo tik išėjusiems dėl sveikatos pablogėjimo. Dabar visiems išstojusiems iš mokyklos dėl svarbios priežasties tarnyba įskaitoma. Be to, visiems, tiek mokiniams mechanikams, tiek mokiniams lakūnams mokamas priedas maistui pagerinti. Anksčiau gaudavo tik mokiniai lakūnai.

Į mokyklą ši rudenį buvo labai daug norinčių įstoti, bet, kaip ir paprastai, daugelis nepateko, nes į lakūno tarnybą labai renkami tiek sveikatos, tiek ir kitais atžvilgiais.

Lapkričio mėn. viena lakūnų laida mokyklą baigė ir dabar atlieka praktikos darbus aviacijos dirbtuvėse, o pavasarį atliks skraidymų stažą eskadrilėje. Iš baigusių teoretinį kursą ir išlaikusių egzaminus bei atlikusių skraidymo mokymą (baigiant aukštuoju pilotąžu) pakelti į jaun. puskarininkio laipsnį šie mokiniai lakūnai: Morkevičius, Masiulis, Butkus, Vilkaitis, Nečionis, Palskys ir Kurtipaitis, o kiti — į grandinio.

Buvusio jaunesniojo (dabar vyresniojo) kurso mokiniai lakūnai pradėdamąjį skraidymo mokymą jau baigė. Dabar turi teoretines pamokas.

Mokiniai mechanikai, per vasarą atlikę praktiką eskadrilėse, grįžo į mokyklą ir naujomis jėgomis kibo į darbą. Jie dabar mokosi algebros, geometrijos, trigonometrijos, šaudybos, apie medžiagų atsparumą, variklius ir t. t.

A. K.

MATĖME ĮDOMIŲ DALYKŲ

Lapkričio 25 d. Kupiškio įgulos karių kine nemokamai buvo rodoma kariams gautos iš Kar. Štabo Spaudos ir švietimo Skyriaus kino filmos kronikos iš karių gyvenimo. Matėme lauko fortifikacijos darbus, pėstininkų būrys besiginant, tankų kovas, mūsų aviacijos dirbtuves, (Anbo „gimimą“), cheminis karas ir t. t. Visi rodomieji dalykai buvo įdomūs, suprantami ir be abejonės žymiai paryškino kareivių teoretines žinias.

Visų dėmesį labiausiai patraukė cheminis karas, kur buvo rodoma individualios ir kolektyvios apsaugos priemonės: dujokaukių rūšys, jų naudojimo būdai, slėptuvės ir degazatorių komandos.

Aplamai, kinas įgulos kariams sudaro didelį džiaugsmą. Filmos yra rodomos kiekvieną savaitę, ir už 15 centų kareiviai gali pamatyti gražių ir jiems naudingų dalykų. Kino vedėju yra kpt. Meškauskas, kuris filmas visada parenka gražias ir įdomias. Toj pačioj salėje yra įrengta ir scena, kur galėsime rengti ir vaidinimus, ir pasižokti.

V. p. Gelžinis

GRAŽIAI PRALEIDŽIA LAIKĄ

1 p. p. 2 kuopoj kareiviai gražiai ir linksmi praleidžia rudens vakarus. Iš atvykusių į 2 kuopą jaunų kareivių yra nemažas skaičius mokančių gerai pagriežti įvairiais instrumentais. Keletas turi atsivežę ir armonikų. Dabar dar parsisiųsdino iš namų smuiką ir gitarą.

Po vakarienės susirenka į kuopos salę ir čia įvairių šokių pagriežia. Šventadieniais tokius „vakarus“ pagyvina eilinis Čirkovas — buvęs cirko artistas. Parodo keletą fakiriškų ir akrobatiškų numerių, kurie ypatingai patinka jauniems kareiviams, nes daugelis jų nėra matę tokių išdaigų.

Jaun. pusk. E. Sagaitis

GAISRŲ FRONTE. Lapkričio 16 d. N. raitininkų pulko „A“ ugniagesių komandai teko gesinti gaisrą ties T a u r a g e, rangovo Antano Trinkūno džiovykloje, kuri buvo prikrauta medžiagos grindims. Komanda dirbo drauge su Tauragės miesto ugniagesių komanda. Gaisras kilo iš krosnies (blogo priežiūra). Iš 35 m³ lentų pavyko išgelbėti apie 15 m³. Turtas nebuvo apdraustas. Be pulko ir miesto ugniagesių, dirbo ir apie 100 raitininkų. Komandai vadovavo jos v-kas kpt. Šcepavičius.

BENZINAS MOTOSIURBLIAMS. Vartojamas dabar mūsų krašte motorinas ne visai tinka motosiurbliams. Todėl motosiurbliams, finansų ministeriui leidus, bus duodamas benzinai. Jo metinę normą nustatys netrukus karo butų viršininkas.

NAUJA KOMANDA. Suformuota Remonto eskadrono „C“ ugniagesių komanda. Komandos viršininku paskirtas likt. vyr. pusk. Ričardas Radveikis.

PASKIRTAS KOMANDOS VIRŠININKAS. 1 artilerijos pulko „B“ ugniagesių komandos viršininku paskirtas senas ugniagesys, buv. 2 art. p. k-dos v-kas ir Kėdainių miesto brandmajoras; kpt. Maksimavičius, vachmistru — virš. Palevičius, skyrininkais — jaun. pusk. Keturakis, Raila, Mackus, Kaušius, Šeržintas.

KOMANDŲ PROPAGANDA. Kariuomenės inspekcija rudenį išsiuntinėjo visų kalendorių redakcijoms trumpas žinias ūkininkams dėl apsaugojimo nuo gaisrų ir būtinumo steigti ugniagesių komandas. Pabaigoje nurodoma, kad visoje kariuomenės dalyse yra ugniagesių komandos, kur galima pramokti ugniagesybos. Šias žinias išspausdino daug lietuviškų ir tautinių mažumų kalendorių.

UGNIAGESIŲ MAŠINŲ NUMERACIJA. Kauno įguloje ugniagesių mašinoms (sunkvežimiams, vežantiems ugniagesius ir jų įrankius į gaisrą, o taip pat rankiniams siurbliams) nustatyti numeriai. Numeris rašomas baltais dažais ant raudono skydo, keturkampio formos, 40×50 cm skaitmens — 30 cm aukštumo. Vykstant k-dai į gaisrą ar manevrą ir grįžtant iš jų, skydas iškabinaamas kairiame automobilio ar rank. siurblio šone taip, kad skydas būtų gerai matomas. Savivaldybės, savanorių ir šaulių komandose tokie pat numeriai bus nudažyti ant automobilių. Ten, kur numatoma vežti ugniagesius į gaisrą keliais automobiliais ar vežimais, kiekvienas jų gauna eilinį numerį.

VADOVĖLIŲ REIKALU. Kariuom. ugn. inspekcija susirūpinusi ugniagesybos vadovėlių suskirstymu tarp komandų. Seniau įsteigtos komandos turi vadovėlių perteklių, naujos — neturi jokių. Vadovėlių dalis, pav. a. a. D. Siemaškos „Gaisrų gesinimo taktika“, išparduota, todėl tenka patiems savo tarpe dalintis vadovėliais.

PLATINAMAS „UGNIAGESIS“. Kar. ugn. inspekcija kreipėsi į komandų viršininkus, prašydama prisidėti prie naudingo ugniagesiams žurnalo platinimo, ypač komandų kadro — liktinių puskarininkių — tarpe. Teko patirti, kad Karo Ligoninėje atsirado didelis skaičius norinčių išsirašyti „Ugniagesis“. K-dos v-kas viršila P. Maželis rūpinasi išgauti Liet. Ugn. S-gos sutikimą išdėstyti prenumeratos mokėjimą 3 mėnesiams. Tada prenumeratorių skaičius gali dar labiau padidėti.

GEN. ŠT. PLK. ZASKEVIČIAUS PASKAITA

Vilkaviškio būrio šauliams, būrio vadovybės kviečiamas gen. št. plk. Zaskevičius pereitą savaitę laikė Vilkaviškyje, kino Forumo salėje, paskaitą apie mūsų nepriklausomybės kovas. Paskaitos klausėsi daug žmonių. Šauliai, atidžiai šią paskaitą išklaušę, liko labai patenkinti. Jie norėtų ir daugiau panašių paskaitų.

PLK. ŽUTAUTO DOVANA ŠAULIAMS

Trakų rinktinės vadas plk. Žutautas iš savo ūkio, kuris yra Pažeruose, Marijampolės apskr., vietos šaulių būriui padovanojo žemės sklypą šaulių namams statyti. Būrys jau pradėjo rūpintis savo namų statymo darbais.

NAUJA ŠAULIŲ MOTERŲ PIRMININKĖ

Marija Žmuidzinavičienė, nuo 1931 m. pirmininkavusi šaulių moterų centro komitetui ir 1935 m. paskirta šaulių moterų vade, padavė šaulių s-gos vadui raportą, prašydama atleisti nuo pareigų. Šaulių s-gos vadas plk. Saladžius sutiko ir, per įsakymą š. s-gai, už pasišventimą ir pasiaukojimą vadės pareigoms, pareiškė M. Žmuidzinavičienėi tarnybos vardu padėką. Šaulių moterų vadės pareigoms eiti paskyrė šaulę Z. Putvinskaitę-Marcinkevičienę.

VADŲ SUSIRINKIMAI

Gruodžio 6 d. buvo Marijampolės rinktinės kuopų ir būrių vadų tarnybinis susirinkimas, o gruodžio 7 d. — Ukmergės rinktinės būrių vadų tarnybinis susirinkimas. Šiuose tarnybiniuose suvažiavimuose dalyvavo šaulių s-gos vadas plk. Saladžius.

APDOVANOTAS AMERIKOS LIETUVIS ŠAULYS

Respublikos Prezidento A. Smetonos aktu Nr. 1371 Amerikos lietuvis šaulys rėmėjas Petras Lalas už nuopelnus Lietuvai apdovanotas nepriklausomybės medaliu. Šaulys Petras Lalas yra kilęs Pašilių km., Ramygalos val.

DRAMOS KONKURSAS

Šaulių s-gos štabas yra gavęs jau kelis dramos veikalus scenos veikalų konkursui, kuris š. s-gos štabo buvo paskelbtas š. m. rugpiučio mėn. S-gos štabas kviečia ir kitus rašytojus siųsti minimam konkursui savo veikalus.

ŠAULIŲ SPAUDOS TALKA

Šiuo laiku visi šaulių būriai vykdo šaulių spaudos talką, kurios metu platina šaulių laikraštį „Trimitą“. Per šaulių spaudos talkas, kurios vykdomos nuo 1928 m., atliktas didelis kultūrinis darbas. Išplatinta daug vertingų knygų ir laikraščių. „Trimito“ Nr. 49 paskelbtas sąrašas tų knygų, kurios bus dovanojamos burtų keliu „Trimito“ skaitytojams, užsimekejusiems ligi š. m. gruodžio 23 d.

ŠAULIŲ MOTERŲ RINKTINIŲ VADŽIŲ SUVAŽIAVIMAS

Pereitą savaitę į Kauną buvo suvažiavusios šaulių moterų rinktinių vadės pasitarti šauliškos veiklos klausimais ir pateikti savo darbų apyskaitą s-gos vadovybei.

Suvažiavusias rinktinių vades sveikindamas, š. s-gos vadas plk. Saladžius pasakė programinio pobūdžio kalbą, plačiai nušviesdamas nūdienės Lietuvos būtį ir šauliškojo darbo sąlygas. Plk. Saladžius nurodė šaulių moterų paskirtį š. s-gos veikloje, nurodė, kaip jos turėtų prisidėti prie mūsų visuomenės tinkamo auklėjimo. Svarbiausias šaulių moterų uždavinys — auklėti, ugdyti tautoje karinių savybių. Tas auklėjimas turi eiti religingumo, tautiško ir valstybingumo linkme.

Po š. s-gos vado plk. Saladžiaus kalbos vyko rinktinių vadžių pranešimai apie veiklą. Kad šaulių moterų darbas būtų tikslus ir sėkmingas, centro taryba deda atitinkamų pastangų šauliškąjį darbą suvienodinti, apibendrinti, parengti aiškų darbo planą.

Š. s-gos ūkio viršininkas mjr. Matulionis supažindino rinktinių vades su atskaitomybe. Sporto vedėja šaulė Pilvelytė aiškino sporto, drausmės ir stovyklų reikalus.

BALTIJOS BOKSO TURNYRĄ LAIMĖJO ESTIJA

Gruodžio 2—4 d. įvykusį Taline Baltijos bokso turnyrą laimėjo Estija, surinkusi 28 taškus. Latviai gavo antrąją vietą su 12 taškų ir lietuviai trečiąją vietą su 8 taškais. Paskirų valstybių rezultatai tokie: Estija — Latvija 14:2, Estija — Lietuva 14:2 ir Lietuva — Latvija 6:10.

Taškus Lietuvos naudai iškovojo Selventas, laimėjęs prieš latvi Pankeniną, Bogdanavičius prieš latvi Bezinį, Marčiulionis prieš latvi Smiltinšą ir Šimaitis prieš estą Gutmaną.

Taigi, Estija trečią kartą iš eilės laimi Baltijos bokso turnyrus (1934 m. Rygoje, 1935 m. Kaune ir šiais metais Taline). Kitas bokso turnyras bus Rygoje 1937 m. rugsėjo mėn.

LIETUVA — LATVIJA

Gruodžio mėn. 12—13 d. Kaune bus tarpvalstybinės stalo teniso rungtynės Lietuva — Latvija ir tarpmiestinės Kaunas — Ryga.

Rungtynėse Lietuvai atstovaus Gerulaitis, Dzindziliauskas ir Variakojis. Ta proga pažymėsime, kad pirmieji du dalyviai yra kariai.

Iki šiol prieš Latviją mūsų stalo tenisistai yra laimėję 1 kartą, Prahoje pasaulinių pirmenybių metu rezultatu 5:4.

KREPŠINIO PIRMENYBĖS

1937 m. Kauno krepšinio pirmenybėse aukšt. klasėje pirmieji du ratai bus baigti gruodžio mėn. Paskutinės pirmenybių rungtynės davė kelias stambias staigmenas. Pirmenybių favoritai Grandis ir C JSO turėjo suklupti prieš LGSF ir Taurą. Grandis pralaimėjo LGSF 12:17 ir C JSO Taurui 17:18. Dabar pirmenybių lentelėje pirmoje vietoje eina LFLS su vie-

nu pralaimėjimu prieš C JSO 12:32, toliau eina Tauras (pralaimėjimas prieš LFLS 25:26), Grandis ir C JSO (po du pralaimėjimus) ir paskutinėje vietoje LGSF. Iš artimesnių rungtynių pažymėtinos: XII. 12 d. C JSO — LFLS ir XII. 13 d. Tauras — Grandis.

KLAIPĖDIEČIAI SPORTUOJA IR SALĖJE

Daugiausia orasvydžio ir krepšinio sporte Klaipėdoje užsiima studentai ir moksleiviai. Lapkričio 29 d. buvo orasvydžio turnyras Klaipėdoje, kuriame dalyvavo: Prekybos institutas, Pedagoginis inst. ir Vyt. D. gimnazija. Nugalėtoju išėjo Pedagoginis institutas, kuris nugalėjo Vyt. D. gimnaziją 2:0 (15:2 ir 15:7) ir Prekybos institutą 2:1 (16:3, 4:15 ir 15:9). Krepšinio draugiškose rungtynėse Prekybos institutas nugalėjo Vyt. D. gimnazijos komandą 26:24 (17:10).

Gruodžio 5 ir 6 d. turėjo atvykti į Klaipėdą Liepojos aizsargų orasvydžio, krepšinio, stalo teniso ir šachmatų komandos. Svečiai turėjo rungtyniauti su vietos „šaulio“ ir Klaipėdos rinktine, tačiau paskutiniu momentu atsiuntė telegramą, kad negalėsia atvažiuoti dėl per daug apsnigtų kelių.

Gruodžio 5 d., vietoje neatvykusių Liepojos aizsargų, buvo draugiškos krepšinio rungtynės tarp Prekybos instituto ir Vyt. D. gimnazijos komandų. Užtarnautai laimėjo Prekybos institutas 41:27 (21:8). Pr. inst. komanda buvo sustiprinta vienu KSS klubo žaidėju (Karaliumi).

Nors jau gruodžio mėnuo, bet Klaipėdoje dar liko keletas nebaigtų žemesnėse klasėse pirmenybių rungtynių. Gruodžio 6 d. buvo trejos B klasės pirmenybių rungtynės: SSO I — Švyturys I 0:5 (0:5), o antrame puslaikyje SSO atsisakė žaisti ir KSS — Švyturys II baigėsi 11:0 (8:0) KSS naudai.

A klasėje nugalėtoju išėjo KSS, nors ir pralaimėjo vienerias rungtynes prieš Bar-Kochbą, bet paskutinieji turėjo vieną neregistruotą žaidėją, todėl Kažas įskaitė laimėjimą KSS'esui.

Gruodžio 13 d. Klaipėdoje rengiamas didelis žaibo turnyras, kuris bus oficialiu šių metų futbolo sezono uždarymu.

Jonas A. Misiūnas

ORO SUSISIEKIMAS TARP VOKIETIJOS IR SOVIETŲ SĄJUNGOS

Š. m. gruodžio 31 d. baigiasi Sovietų Sąjungos suteikta sovietų—vokiečių bendrovei „Derulft“ koncesija palaikyti oro susisiekimą Maskvos — Kauno — Berlyno ir Leningrado — Kauno — Karaliaučiaus linijose. Tuo reikalu buvo sušaukta keletas pasitarimų. Nuo 1937 m. sausio 1 d. „Derulft“ bendrovę numatoma visiškai likviduoti. Ateityje oro susisiekimu linijomis skraidys sovietų Aerofloto lėktuvai ir vokiečių bendrovės „Lufthansa“ lėktuvai. Bendradarbiavimo smulkmenos netrukus paaiškės.

ŠVEDŲ LAIVYNO MANEVRAI

Gruodžio 5 d. švedų karo laivynas, kuris dabar atlieka manevrus Baltijos jūroje, atplaukė į Liepojos uostą. Į Liepoją atvyko 11 švedų karo laivų. Svečius priėmė latvių karo laivynas. Švedai išbuvo latvių uoste 2 dienas.

ŠAULIŲ BENDRADARBIAVIMAS

Lenkijos šaulių sąjunga (Związek Strzelecki) palaiko gana gyvus ryšius su Pabaltijo valstybių šaulių organizacija. Ir šiemet lenkų šaulių sąjungos vadas plk. ltn. Frydrych'as su mjr. Orawc'u lankėsi Rygoje pas latvių aizsargus, kur buvo apdovanoti lenkų ordiniais „Polonija restituta“ (Atgijusioji Lenkija) latvių plk. Saltis ir kpt. Ratermanis.

Iš Rygos lenkai nuvažiavo į Helsinkį pas suomių.

NUSKENDO VOKIEČIŲ NAROMASIS LAIVAS

Prieš savaitę, torpedavimo pratimų metu, ties Liubeko įlanka, susidūręs su kitu laivu, nuskendo vokiečių nardomas laivas U-18. Iš 20 įgulos žmonių aštuonių nepasisekė išgelbėti. Laivas statytas 1935 metais „Germania“ verftėse Kiečiuje, buvo 250 tonų, 700 arklių jėgų, 13-kos jūrmylių greičio paviršiuje ir 7 j. m. po vandeniu, 41 m ilgio. Buvo ginkluotas priešlėktuvine patranka ir trimis aparatais torpedoms leisti.

Valstybinės viešosios bibliotekos

Kariuomenės bibliotekos yra kiekvienoje dalyje ir dalyne, jos aptarnauja karius. Visuomenę iki šiol aptarnaudavo negausingi valstybinio centrinio knygyno skyriai miestuose (iš viso 18) ir įvairių organizacijų bibliotekos, kurios buvo dažniausiai prieinamos tik organizacijų nariams. Aptvarkiusi kitus reikalus, vyriausybė ėmėsi tvarkyti ir bibliotekas.

Naujai steigiamos valstybinės viešosios bibliotekos turi parūpinti visuomenei geros lėktūros, plėsti visuomenėje knygų skaitymą, rinkti kultūrinės vertės spaudinių lietuvių ir kitomis kalbomis.

Valstybės Centrinė Biblioteka renka ir saugoja visus Lietuvoje ir užsienyje išleidžiamus lietuvių kalba spaudinius.

Bibliotekos yra Švietimo Ministerijos žinioje. Bibliotekų tarnautojai skiriami ir atleidžiami švietimo ministerio. Buvęs Centralinis Valstybės Knygynas pavadintas Valstybės Centraline Biblioteka, o jo skyriai provincijoje — valstybinėmis viešosiomis bibliotekomis. Įstatymas galioja nuo 1936. IX. 1 d.

Valstybės Centralinėje Bibliotekoje tarnautojų skaičius padidintas iki 7 (buvo 5), o provincijos bibliotekų — iki 105 (buvo tik 21).

Įstatymas leidžia įsteigti 11 pirmos eilės bibliotekų, 24 — antros, 25 — trečios ir 40 — ketvirtos eilės bibliotekų.

Valstybinių Viešųjų bibliotekų įstatymas paskelbtas Vyriausybės Žinių š. m. Nr. 544 (eil. Nr. 3784). Paruoštos Švietimo Ministerijos viešųjų bibliotekų įstatymui vykdyti taisyklės numato, kad valstybinės bibliotekos bus steigiamos ir išlaikomos Švietimo Ministerijos ten, kur savivaldybės padeda jas išlaikyti. Pirmos eilės bibliotekos su skaityklomis bus steigiamos pirmiausia miestuose. Antros eilės — atskirose Kauno miesto dalyse ir antraeiluose miestuose. Trečios eilės — didesnių valsčių centruose. Pagaliau, ketvirtos eilės bibliotekos bus steigiamos mažesnių valsčių centruose ir bažnytkaimiuose. Savivaldybės turės duoti bibliotekoms butą, kurą, šviesą ir patarnavimą.

Nevalstybines viešąsias bibliotekas steigia ir laiko vietos savivaldybės, teisiniai asmens (pav., organizacijos) ir atskiri Lietuvos piliečiai. Šioms bibliotekoms švietimo ministerija gali duoti pašalpas leidimais ir pinigais, knygoms ir inventoriui įsigyti bei kitiems reikalams. Iš gautų pinigų šios bibliotekos turės atsiskaityti prieš ministeriją.

Už naudojimąsi bibliotekos knygomis, iš abonentų bus imamas mokestis: I ir II eilės bibliotekose — po 50 ct., III ir IV eilės bibliotekose — po 25 ct. per mėnesį. Mokama pirmyn, ne mažiau kaip už 3 mėn. Nuo mokesčio atleidžiami moksleiviai, kareiviai ir beturčiai su savivaldybės pažymėjimais.

Retos knygos, enciklopedijos ir žodynai, iliustruoti žurnalai ir kiti brangūs leidiniai duodami naudotis tik pačioje bibliotekoje. Už naudojimąsi skaityklose mokestis neimamas.

Bibliotekų reikalai tvarkomi Švietimo Ministerijos Kultūros Reikalų Departamento. Bibliotekų reikalų referentu paskirtas Vytautas Tumėnas.

Gruodžio 3 d. Kauno miesto savivaldybės V. Kudirkos bibliotekoje prasidėjo 2 savaitių bibliotekininkų kursai, į kuriuos susirinko apie 80 klausytojų, jų tarpe kariuomenės bibliotekų: veter. pusk. mokyklos viršila A. Valančius ir Karo techn. štabo VI. Mingelevičius.

Kursus atidarė Kultūros Reikalų Departamento direktorius A. Juška. Sveikino: prof. ats. plk. ltn. Vacl. Biržiška — Vytauto Didžiojo Universiteto Bibliotekos ir Lietuvos Bibliotekininkų Draugijos vardu, V. Ruzgas — V. Kudirkos bibliotekos vardu, mjr. A. Ružancovas — kariuomenės švietimo vadovybės ir kariuomenės bibliotekų vardu. Kariuomenės bibliotekos viršininkas pareiškė, kad kariuomenės švietimo vadovybė džiaugiasi Švietimo Ministerijos Kultūros Reikalų Departamento sumanymu priartinti knygą prie kaimo, bažnytkaimio ir miestelio. Jis pareiškė viltį, kad tai žymiai pagerins dabartinę suaugusiųjų švietimo būklę ir ateityje jau nebeprisikartos atsitikimai, kai baigusius savo laiku pradžios mokyklų kursą naujokus tekdavo iš naujo mokyti kaip pusiau analfabetus. Be to, pageidaujamas valstybinių viešųjų bibliotekų vadovybės pritarimas steigti ir laikyti bibliotekose karinės literatūros skyrių. Laikai neramūs ir kiekvienas pilietis neturi pamiršti gresiančio kraštui pavojaus. Knygos apie mūsų kariuomenę, jos žygius pracityje, dabartinius karo būdus, priešlėktuvinės ir priešcheminės apsaugos reikalus, sanitarinę pagalbą ir panašius dalykai turi rasti tinkamą vietą naujai kuriamose bibliotekose.

Kai dėl bibliotekininkų, tai kariuomenės bibliotekų atstovas neabejoja, kad dabartiniai ir būsimieji kolegos nuoširdžiai varys švietimo ir kultūrinimo darbą, nepamiršdami krašto saugumo ir okupuotų Lietuvos žemių vadavimo reikalų. Baigdamas kalbą, mjr. Ružancovas pasveikino susirinkusius Kar. Št. Spaudos ir Švietimo Skyriaus ir visų kariuomenės bibliotekų bei jų vedėjų vardu ir palinkėjo kursų klausytojams sėkmingai baigti kursus ir atsidėti bibliotekų darbui. Pagaliau, paprašė kursų vadovybę nepamiršti ir kariuomenės bibliotekų ir prie progos su kursantais atsilankyti bent vienoje kitoje kariuomenės bibliotekoje.

Į kursus priimti abiejų lyčių asmenys, ne jaunesni kaip 18 metų amžiaus ir turį vidurinės mokyklos bent 6 klasių baigimo pažymėjimus.

Valstybinės viešosios bibliotekos ir pertvarkytos pagal įstatymą nevalstybinės viešosios bibliotekos (pav., įvairių organizacijų) daug prisidės prie lietuviškos kultūros pakėlimo. Ateityje bibliotekų skaičius bus dar daugiau padidintas. Tai yra didelis ir labai sveikintinas Švietimo Ministerijos sumanymas.

A. R-as

Miestų sąjūdžio kongresas

Gruodžio 5 ir 6 d. Kaune įvyko visos Lietuvos verslininkų - prekybininkų, pramonininkų ir amatininkų kongresas, vadinamas miestų sąjūdžio kongresu.

Iš ryto visi kongreso dalyviai organizuotai pasveikino Valstybės Prezidentą Antaną Smetoną. Ant Nežinomojo Kareivio kapo uždėjo vainiką.

Kongresą atidarė lietuvių verslininkų sąjungos centro v-bos p-kas A. Rastenis, pažymėdamas, kad kongresas susirinko spręsti, kaip pakelti gyventojų gerbūvį bei krašto turtingumą.

Kongresą po to sveikino: ministerio pirmininko Juozo Tūbelio vardu — prekybos departamento direktorius A. Danta, prekybos, pramonės ir amatų rūmų p-kas V. Kurkauskas, kultūros departamento direktorius A. Juška, šaulių s-gos vadas plk. Saladžius, Kauno miesto burmistras Merkys ir kiti žymūs visuomenės veikėjai ir oranizacijos.

Pranešimą kongrese padarė s-gos centro v-bos p-kas A. Rastenis, o referatus skaitė prof. S. Kolupaila ir K. Pakštas. A. Rastenis savo pranešime taip pat pažymėjo, kad lietuvių verslininkų sąjunga dabar yra subūrusi daugiau, kaip 5000 verslininkų, o sąjungos idėja yra subūrusi beveik visą Lietuvos visuomenę. Plačiau plietė visas tas sritis, kurios laikomos dar neišnaudotomis, o turi būti naudojamos. Reklamą lietuviai verslininkai turi patys susidaryti, geriausia reklama — gerai aptarnauti klientus. Nemaža yra dabar žmonių inteligentų, kurie turi daug visokių žinių, bet nesuranda darbo. Jiems kelias — verslas. Reikia eiti prie to, kad galėtume didžiuliais lietuviškais miestais. Jie lietuviškais tikrai pasidarys tik tada, kada verslai bus išsiplėtę ir bus lietuviški.

Prof. S. Kolupaila kalbėjo apie Lietuvos elektifikacijos problemą, prof. K. Pakštas — apie gyventojų perteklių ir verslus.

Priimta rezoliucijos: pirmoje protestuojame dėl lenkų veiksmų Vilniaus krašte, antroje visi lietuviai verslininkai-prekybininkai, pramonininkai ir amatininkai raginami visomis išgalėmis padėti stiprinti krašto saugumą, gausiai aukoti ginklų fondui.

Ta proga A. Rastenis kongreso vardu perskaitė miestų sąjūdžio kongreso deklaraciją. Deklaracijoje pažymėta, kad Lietuvoje dar ne visi galimumai panaudoti jos gerovei kelti. Lietuvių verslininkų sąjunga, kurdama ekonominę Lietuvos nepriklausomybę, trokšta matyti lietuvius kūrybiškai aktingoje vienybėje ir nuolatinėje lietuviškumo sargyboje, nepalaužiamai tvirto būdo ir taurios dvasios, pamėgstančius vis labiau prekybą, pramonę ir amatus, pasiryžusius atvaduoti pavergtus brolius, įsigalėti pajūryje ir suburti užsieny gyvenančius lietuvius. Jau atėjusi valanda sutelkti lietuvius lietuviškų miestų kūrybai, ipareigoti visuomenę dirbti dėl kultūringesnės, stipresnės ir turtingesnės Lietuvos. Deklaracija baigiama reikšmingais žodžiais — ryžtamės gyventi ir dirbti su tauta ir dėl tautos. Lietuviškas kaimas, tegul būna lietuviškas ir miestas!

Deklaracija palydėta miestų sąjūdžio giesme (žodžiai A. Briedžio, kompozicija J. Kudoko).

Kongrese dalyvavo daugiau kaip 1000 žmonių. Jų tarpe per 700 — iš provincijos.

Naujieji leidiniai

St. Būdavos. **LORETA**. Mergelės likimo romanas. Išleido „Sakalas“. Kaunas. 1936. 300 psl. Kaina Lt. 3.

Mažame provincijos miestely pasklinda žinia — ties plenta! Tikrai. Atvažiuoja inžinierius, technikai, darbininkai ir po mažų ikurtuvių prasideda darbas. Inžinierius Petkūnas išimtyli ūkininko—savanorio dukterį Gražiną Matulaitę. Čia prasideda romano intriga: jaunuoliškas nerimas, stengiamasi susitikti, pasvajoti alėjose. Vėliau matome — Gražina išvažiuoja į vienuolyną, tėvas gailisi, o Petkūnas jaučia dvasios krizę.

Romano siužetas rodo, kad tema turėtų būti psichologinė. Deja, psichologinių metmenų, kitaip — veikėjų sielos vertybių nagrinėjimo bei gyvenimiško jų veiksmų pagrindo, romane nedaug tėra. Ir ypač į akį krinta nepagrįsta romano pabaiga, apvilianti skaitytoją: Gražina myli Petkūną, nerimsta ir štai — išvažiuoja į vienuolyną? Kodel? Autorius į tai neatsako, o tas, kad ji nori vienuolyne surasti ramybę — per menkas motyvas.

Kiti asmens — blankūs. Jie arba labai geri (Matulaitis) arba visiškai neigiami (urėdas, pienininkas, agronomas).

Perskaičius romaną, neaišku, kuriam tikslui autorius skaitytoją vedžioja po miestelį, duoda savotiškų mylinčių vaizdų, jei nėra svarbiausio dalyko — atomazgos. Romanas, kaip matėme, nepagrįstai nutrūksta.

„**JAUNALIETUVIŲ VADOVAS**“. Trimėnesinis Lietuvos tautinės jaunuomenės „Jaunosios Lietuvos“ s-gos vadų žurnalas. Redaguoja Aleksandras Merkelis. 1 metai, 1936. XII. 1. Nr. 1. Leidžia L. T. J. „Jaunosios Lietuvos“ s-gos Vyriausioji vadovybė. Prenumerata: metams — 6 lt., pusei metų — 4 lt., atskiras numeris — 2 lt. Redakcijos ir administracijos adresas — Kaunas, Laisvės al. 29, IVa. Šis numeris 80 psl.

Didžiausioji Lietuvoje jaunimo organizacija, jungianti apie penkiasdešimt tūkstančių jaunuolių ir įžengianti jau į dešimtuosius sukaktuvinius gyvenimo metus — Lietuvos Tautinės Jaunuomenės „Jaunosios Lietuvos“ sąjunga, dirbanti didelį Lietuvos ir jos jaunuomenės švietimo ir kultūrinimo darbą, didesniajam to darbo našumui ir sėkmingumui pradėjo leisti gražų trimėnesinį vadų žurnalą — „**Jaunalietuvių Vadovą**“.

Pirmoje vietoje patiekama pluoštas gražių ir gilių minčių „Jaunosios Lietuvos“ s-gai šios s-gos Šefo Tautos Vado Valstybės Prezidento Antano Smetonos. Toliau šio žurnalo redaktorius Aleksandras Merkelis ryškiai ir charakteringais bruožais nupiešia Didžiojo Lietuvos — Valstybės Prezidento Antano Smetonos paveikslą, kaip tautinės ideologijos kūrėjo. Žinomas rašytojas ir giedraus sveiko idealizmo nešėjas Vydušas savo vydušiška dvasia nušviečia, kokie yra mūsų laikų reikalavimai. V. Maciūnas, istoriko lietuvių akimi žvelgdamas į garbingą mūsų tautos praeitį, pradeda nagrinėti lietuvių tautinės sąmonės raidą. Pedagogas L. Kuodys nagrinėja jaunuomenės vado psichologiją, o A. Nezabitauskis keliasdešimtyje puslapių apžvelgia mūsų laikų Europos jaunimą, pirmoje eilėje Italijos jaunimą ir jo organizaciją. Žurnalo gale charakteringais bruožais nustatoma, kokia turi būti jaunalietuvių vado biblioteka.

Ats. j. itn. J. Leonavičius

Esmaitis. **SAKALĖLIS**. VIII. Literatūra ir tautosaka. VI-jam pradžios mokyklos skyriui. Spaudos Fondas. 1936. Kaina Lt. 5.

Vadovėlis iš karto patraukia gražiu viršeliu — besišypsančia mergaite lietuvaite.

Tekste — viskas sutvarkyta pagal naująją pradžios mokyklų programą. Literatūros skyriuje nagrinėjama įžymieji mūsų rašytojų kūriniai: Duonelaičio, Poškos, Daukanto, Kudirkos, Žemaitės, Lazdynų Pelėdos, Biliūno, Krėvės-Mickevičiaus, Vaižganto, A. Smetonos ir Simonaitės. Platus skyrius — „Eilėraščiai ir apsakymai iš kovų dėl Lietuvos nepriklausomybės“ (272—288 psl.). Tautosakos skyriuje — pasakos, dainos, raudos, priežodžiai, patarlės, mįslės. Gražūs mūsų rašytojų atvaizdai — piešiniai.

XX AMŽIUS. Dienraštis įvedė naują skyrelį — „Iš karių gyvenimo“. Šį XX amžiaus žygį, norintį savo skaitytojams duoti karių gyvenimo bei darbo vaizdų, tuo pačiu — daugiau supažindinti skaitytojus su kariuomene, tenka pasveikinti.

O. Svett Marden. **KĄ DARAI, DARYK GERAI**. Išvertė J. Kazėnas. Sakalo leid. 174 psl. Kaina Lt. 1,50.

Tai jau nebe pirma žinomojo autoriaus pedagoginio turinio knyga. Vertinga prasmingais pamokymais, gyvenimiškais pavyzdžiais, rodančiais, kaip pasiekti kurį nors gyvenimo tikslą. Skaitytojai, ypač jaunimas, ras šioje knygoje gražių, darbą skatinančių, minčių.

Vaidilutė. **TĖVIŠKĖ**. Romanas. I ir II tomas. Sakalo leid. I tomas — 346 psl., II — 288 psl. I t. Kaina — Lt. 3,50, II t. kaina — Lt. 3.

A. B. Šukys. **MŪSŲ MIESTIEČIŲ LUOMŲ KŪRIMASIS**. Kaunas. 1936 m.

J. Blažys. **TOLERANCIJA KAIP KULTŪROS PRINCIPAS**. Spaudos Fondas. 1936. 200 psl. Kaina Lt. 3.

Redakcijos atsakymai

Kar. gr. B. Raugui. Tamstos broliui bus siuntinėjamas „Karys“ iki 1937 m. liepos 1 d.

Kar. kand. B. Augustinavičiui. Tamstai į namus „Karys“ išrašytas visiems 1937 metams. Kalendoriaus atsiųsti negalėsime.

Jon. Atsiųsti piešiniai netiks. Reiktų geriau piešti. Be to, netinka rašalu ir pieštuku piešti.

A. Rukšėnui. Grupinių nuotraukų, kuriose asmens ne dirba, bet tik sėdi, nemėgstame. Tai neįdomu ir daugumai skaitytojų. Labai retai tokias tededame, tik ypatingais atvejais.

Gr. A. Kuzeliui. Eilėraščiai netiks.

Mok. V. Raliui. Į sanitarijos puskarininkių mokyklą negalėsi įstoti, nes ten priimami tik jaunieji kareiviai.

K. Krygeriui. Kreipkis į tų kalėjimų viršininkus. Ar ten būtų tarnybų — nežinome. Norint gauti tarnybą pasienio policijoje prie administracijos linijos, kreipkis į kurį nors šių apskričių viršininkų: Zarasų, Utenos, Ukmergės, Trakų, Alytaus, Seinų ir t. t.

V. p. Gelžiniui. Tinka įvairaus dydžio nuotraukos. Kad tik būtų aiškios. Geriausia atvirutės ar didesnio formato. Iš labai mažų kartais sunku spręsti jų tinkamumas.

Pusk. VI. P-kui. Rimtais puskarininkių reikalais galima rašyti ir į „Kari“. Kito tinkamesnio laikraščio nėra.

Liktiniui. Baigęs Kvietišio žem. žemės ūkio mokyklą, negalėsi gauti 4 kl. mokslo cenzo pažymį. Galėtum egzaminus laikyti prie Švietimo Ministerijos egzaminų komisijos. Ten plačiau Tamstai viską nurodys.

Žirgų mylėtoju. Bandyk prašytis komandos keliu. Gal kartais ir perkeltų. Bet abejojame.

Pr. J. V. Gal galėsi įgyti aukštesnį laipsnį, kai būsi pašauktas karinių žinių pakartoti arba dalyvaudamas šaulių Sąjungoj. Šiaip nėra kur kreiptis. Niekas nekels.

Andriui Titliui. Karo istorijos daliai atiduodame atvaizdus tų Vyčio kryžiaus kavalielių, kurie neprašo gražinti. Siunčiant tai reikia pažymėti.

Vyr. pusk. B. Čibinskui. Už Tamstos honorarą išrašytas „Karys“ B. Dalinkevičiui į Argentiną iki 1937 m. liepos 1 d.

Galvosūkių 48 nr. sprendimas

1. Giedraičiai. 2. Kulka. 3. Eimutis. 4. Aviacija. 5. Merkys. 6. Potvynis. 7. Japonija. 8. Gediminas. 9. Kirvis. 10. Tiltas.

„GERIAU LAISVAM KOVOJE MIRTI“

Išsprendė: 1) St. Pupkevičius (K.), 2) eil. J. Stonkus (3 dr. p.), 3) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.), 4) eil. Ed. Raukšta (4 p. p.), 5) Vl. Balčiūnaitė (Gnč.), 6) v. p. J. Zapkus (1 p. p.).

Galvosūkis Nr. 50

(Vert. 2 tšk.)

1. Turi mokėti kiekvienas karys.
2. Mažas dalinys.
3. Pėstininko ginklas.
4. Baisus moderninis ginklas.
5. Tik raitininkai nešioja.
6. Be jo pranešimas nesiučiamas.
7. Komandos žodis.

Iš žodžių raidžių (iš kelintų patys spėkite), skaitant iš viršaus žemyn, gaunamas jūros ginklas.

J. p. V. Briedelis

Skaitykim ir
platinkim
savo **KARI!**

KARYS

VISUS METUS JUS LANKYS,

Jeigu 1937 metams jį parsikviesite pas save

Pakviestas jis mielai lankys kiekvienas kareivines, įstaigas, mokyklas, miesto mūrus ir kaimo seklyčias. Paprašydintas pas kiekvieną užeis: pas karį, nepriklausomybės kovų dalyvį, šaulį, moksleivį, valdininką, tarnautoją, ūkininką, darbininką ir kitus. „Karys“ Jums daug visko papasakos. Radęs Jus nuliūdusį — pralinksmins, blogą nuotaiką pataisys, į kiekvieną maloniai prabiis — ar jis turtingas būtų, ar ne. **Karys lygiai visų yra geriausias ir nuoširdžiausias bičiulis, ypač jaunimo.** Nes ir pats „Karys“ visad yra jaunas ir kupinas dvasinės gyvybės.

1937 metams būtinai išsirašykite „Kari“ ir kitus paraginkite tai padaryti.

Kas jau yra skaitęs „Kari“, kiekvienas nuoširdžiai pasakys, kad „Karys“ kasmet tobulėja, didėja ir grožėja tiek savo išvaizda, tiek ir turiniu. **Kitais metais „Karys“ dar labiau stengsis tobulėti ir grožėti.**

Kiekvienas, 1937 m. išsirašęs „Kari“, per visus metus kas savaitę gaus po gražų ir įdomų karinio laikraščio numerį, o metų pabaigoj, visus numerius įsirišęs, turės gražiausią ir turiningiausią didžiulę knygą per 1300 pusl., kuri, lyg paveiksluotas albumas, puoš jo kambarį ir ilgai bus malonu jį pavartyti ir pasigrožėti gražiais kariniais paveikslais.

„Karys“ rašo ne vien karinius dalykus. Jame rasi ir daug žinių iš Lietuvos ir užsienio. Taip pat ką kitos valstybės daro savo karinėms jėgoms stiprinti, kokius naujus išradimus vykdo, kaip rengiasi savo kraštus ginti, ko siekia ir t.t. Taip pat „Karys“ nurodys kas reikia daryti ir mums toje srityje.

„Karys“ deda daug įdomių beletristinių dalykėlių, įdomių karinių atsiminimų, eilėraščių, mokslinių rašinių iš įvairių techninių sričių, kurie dažnai naudingi ir praverčia susipažinti ir nekariams.

Gražūs kariniai ir kitokie paveikslai, kurių „Kary“ labai gausu, kiekvieną savaitę Jus maloniai nuteiks. „Kuprinės pa-biros“ Jus prajuokins ir linksimą nuotaiką sudarys savo feljtonais, juokais ir karikatūromis.

„Kari“ skaitydami pažinsite mūsų kariuomenę, kaip kariai gyvena kareivinėse, poligone, kaip jie mokosi, auklėjasi ir ką daro rengdamiesi kraštą ir tautą ginti. Pažinę dar labiau pamilsite savo kariuomenę.

Kary, atlikęs karinę prievolę, išsirašyk „Kari“ sau arba savo namiškiams ir jiems pranešk, kad nesunaikintų nė vieno numerio. Grįžęs iš karo tarnybos, rasi visus numerius ir juos įsirišęs į knygą, turėsi geriausią atsiminimą iš savo karo tarnybos. Savo karinės tarnybos laikų „Kario“ komplekte ilgai, ilgai rasi sau pažįstamų vaizdų, aprašymų, kurie visą amžių tau primins, ką pergyvenai kariuomenės eilėse. **Tokio gražaus atminimo niekas kitas negalės pakeisti.**

Atsargos kary, nenutolk nuo kariuomenės gyvenimo. O tai padės Tau „Karys“, jį išsirašius.

Jaunuoli, besirengias karinei tarnybai, būtinai išsirašyk „Kari“. Jį skaitydamas, pažinsi kariuomenės gyvenimą ir stojęs į jos eiles, jausiesi daug ką žinąs ir suprantąs. Iš pat pirmųjų dienų Tau bus daug lengviau.

Mokyklė, amžius jaunuoli, prašyk savo tėvuko kad jis Tau Kalėdų bei Naujųjų Metų dovanų vietoje išrašytų „Kari“. Rasi „Kary“ daug malonių sąskaitimų ir gražių paveikslų. Pažinsi Lietuvos nepriklausomybės kovas ir jų didvyrius, jų narsius žygius, kaip vienas grumdavosi su būriais priešų ir laimėdavo.

Tėvai, savo jaunuoliams išrašykite „Kari“, nes jie, skaitydami karinį laikraštį, jame ras daug gražių didvyriškų pasiaukojimo pavyzdžių ir tatau jus teigiamai auklės gyvenimo kovoj ryžtis, aukotis ir būti kilniais. Iš mažens įdiegta pasiaukojimo dvasia įbrėžia į jaunuolio būdą vyriškumą ir greta jo savo krašto ir tėvų meilę.

„Karys“ stengiasi jaunuolį auklėti ir diegti jo sieloj gražius pavyzdžius.

Tad visi skaitykime ir platinkime „Kari“.
Kas „Kari“ platina, tas dirba kilnų darbą.

Kiekvienoj kariuomenės daly, kiekviename kampely tegul atsiranda „Kario“ talkininkų, kurie paragintų kitus ir padėtų jiems išsirašyti „Kari“.

Metiniai 1937 m. „Kario“ prenumeratoriai, kurie iki vasario 1 d. išsirašys „Kari“, gaus priedą gražų sieninį „Kario“ kalendorių.

„Kario“ kaina: puskarininkiams ir kariams, išsirašant sau į kariuomenės dalį, metams 5 lt. 6 mėn. — 3 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. | Visiems kitiems (taip pat ir kariams, jeigu išrašo į namus) metams 6 lt., 6 mėnesiams — 4 lt., 3 mėnesiams — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Adresas: „Karys“, Miškų g-vė Nr. 10. Kaunas